

శ్రీ 5231
303

ఎన్. జి. ఓ.

(కథలసంపుటి)

రచయిత :

శ్రీమతి. ఎ. తేజోవతి, B. A.,

వాహని ప్రచురణాలయం
విజయవాడ-1.

వాహినీ ప్రచురణ,
ప్రథమ ముద్రణ,
నవంబరు 65.

వెల : రు. 2-50 సాదాప్రతి

3-50 మేలుప్రతి

ముద్రణ :

పరమేశ్వరీ ప్రెస్,
విజయవాడ-5.

16303
3

మ న వి

~~~~~

నా సాహిత్యాభిలాషను ప్రోత్సహించి, పెంపొందించుకోడానికి తగు అవకాశము కల్పించిన మా శ్రీవారికి, తగిన సహాయము, ఆశీస్సులు అందజేసిన పూజ్యులు గురువర్యులు, పితృసములూనగు శ్రీ అయ్యగారి నరసింహమూర్తి, యం. ఎ. గారికి, ఈ కథానికలను తమ తమ పత్రికలలో ప్రచురించిన 'ఆంధ్రపత్రిక', 'జాగృతి' సంపాదక మహాశయులకు, పుస్తకరూపమున ప్రచురించిన "వాహనీ పబ్లిషింగ్ హౌస్" వారికి కృతజ్ఞతలు.

ఇవి నా తొలి రచనలు కనుక కొన్ని తప్పులుండవచ్చును. సహృదయులగు పాఠకులు మన్నించగలరనే ఆశిస్తున్నాను.

ఇట్లు.

రచయిత్రి.

అంకితం

పూజ్యులు, గురువర్యులు, పితృసములు అయిన
శ్రీ అయ్యగారి నరసింహమూర్తి మేష్టారికి కృతజ్ఞతతో.

—రచయిత.

శ్రీమద్భగవద్గీతా
అష్టాధ్యాయం
పాదము

పిచ్చిపిల్ల

మేధ్యాహూం ఒంటిగంట కావస్తున్నది. అప్పుడే భోజనంచేసి వచ్చిన నేను మనుచరిత్ర చదువుతూ కూర్చున్నాను. “పుల్లల దలకా జలకణ పల్లవిత కదంబ ముకుళ పరిమళలహరీ హల్లోహల మదబంభర మల్లద్వను లెసగ విసిరె మరు దంకురముల్.” ఆ కమ్మని పిల్ల వాయువులు ప్రవకుని వరకే కాదు ఆ కావ్యరసా స్వాదనలో మైమరచిన నాదాకా కూడ వెస్తున్నట్లుగా వున్నాయి! ఎంత చక్కని వర్ణన! శాహ్యాప్రపంచమును మరపించి తన కావ్యజగత్తులో పాఠకుని లీనం చేసుకోగలవాడే నిజమయినకవి.....యీ విధంగా నాలో నేను తర్కించు కుంటున్నాను. ఇంతలో వెనుకనుండి యెవరో నా భుజం పట్టి పూపినట్లయింది...

“ఎవరూ!—” వెనుదిరిగిచూస్తే అక్కయ్య...

“అరగంటనుండి పిలుస్తున్నాను. భుజంపట్టి పూపే దాకా పలుకవైతివి. అయినా—ఎప్పుడూ ఆ పరధ్యాస, మతిలేని దానిలాగా యేదో ఆలోచన ఏమిటే యిది? మతి చెడ లేదుగదా?...యింతకీ యివాళ పోస్టుమాన్ వచ్చాడా?” అక్కయ్య ప్రశ్నించింది.

“ఆఁ వచ్చాడు” అప్రయత్నంగా అనేశాను.

అయినా అదేం మనిషో. పట్టుమని పది నిమిషాలు వారపత్రిక గూడ పట్టిన పాపాన పోలేదు మా అక్కయ్య.

ఎప్పుడూ యింటియావ లేకపోతే వుత్తరాల గొడవ... అంతే.

“మనకేమైనా వుత్తరాలొచ్చాయ్యా?...” మళ్ళీ ప్రశ్న.

“అబ్బబ్బ!... రాలేదే...” విసుగ్గా జవాబిచ్చాను.

“ఎందుకే వుత్తపుణ్యానికి కోపంవస్తుందీ?... ..” అంటూ వెళ్ళిపోతోంది పాపం అక్కయ్య...

“హమ్మయ్య తొందరగానే వొదిలెంది అనుకుంటున్నాను. ఇంతలో “పోస్టు” అంటూ కేళ, ఆ వెంటనే ఒక కవరు గుమ్మంలో పడటం, వెళ్ళిపోతున్న మా అక్కయ్య వెనుదిరిగి రావడం అన్నీ ఒక్కక్షణంలో జరిగాయి.

“అదేమిటే-పోస్టుమాన్ వచ్చివెళ్ళాడన్నావుగా!...” ఉత్తరం చించుతూ ఆశ్చర్యంగా అడిగింది అక్కయ్య.

అంతలో “ఎక్కడనుంచవ్తూ వుత్తరం! అంటూ అమ్మా వచ్చింది వంటింటినుండి.

“మీ అల్లుడుగారు రాశారమ్మా. వారంరోజుల్లో వస్తున్నారట. ఏనా, అమ్మా! మన కమల యిలా తయారైందేమిటే?” అంటూ జరిగిందంతా యేకరువుపెట్టింది అక్కయ్య.

దాంతో మా అమ్మ “దీని పరధ్యాస మండిపోనూ... మనుషు లొచ్చిందీ లేందీకూడ తెలియటం లేదన్నమాట!...” అంటూ అమ్మ పెట్టేవి నాలుగూ పెట్టింది.

“హరి భగవంతుడా! ఏదో అనేసిందిలెమ్మని అక్కయ్య పూగుకున్నా. బాగుండిపోయ్యేది. అసలు ఆ పోస్టుమాన్ యే

మలేరియోనోవచ్చి సెలవు పెట్టేసినా చిక్కు-లేకుండా పోయ్యేది. ఇంతకీ నా ఖర్మ!” నాలో నేను గొణుక్కున్నాను.

అసలు మా కిది పరిపాటే. నేను కవిత్వమంటే చెవి కోసుకుంటాను. కథలు రాయాలనీ, కవిత్వం చెప్పాలని మహా సందా... జీవితంలో ఏనాటికైనా ‘కవికోకిల బిరుదు పొందా’ లని కలలు కంటూంటాను. దానికి మొదటి సాధనంగా తెలుగు సాహిత్యమంతా ఆకళింపు చేసుకోవాలని తెలపెట్టాను. కానీ ఏం లాభం? పుస్తకం పట్టుకుంటే చాలు యమకింకరుల్లా వస్తారు, అక్కయ్యా, అమ్మా.

“ఈ పుస్తకాలతో ఒక్క పనిగూడ ముట్టుకోదమ్మా... మాయదారి పుస్తకాలు తగలెయ్యా—ఎప్పుడో యిది లేకుండా చూసి (ఉంటే ప్రచారం పడ్తానని తెలుసుగాబట్టి) నిప్పుపుల్ల అంటిస్తాను” అంటూ బెదరిస్తూంటుంది మా అమ్మ.

“దానికేం మహారాణి! పుస్తకాలు ముందేసుకు కూర్చుంటే చాలు. ఏదనీ అక్కర్లేదు...” అంటూ మూతి విరుస్తుంది అక్కయ్యా.

ఎప్పుడైనా పొరపాటున ఓ చక్కని పబంధమో, కావ్యమో చదువుతూ మంచి రసవత్తగమైన ఘట్టంలో వున్నప్పుడో తేక అందలి కవితామృత రసాస్వాదనతో హృదయ ముప్పొంగి అమందానందడోలికలలో వుయ్యెల లూగుతున్నప్పుడో, అంబరాన్ని చుంబించే ఆశలు చిగురించి వేలాదిగా

భావపరంపర లాదయించి కవితాసవంతి బయల్వెడలబోతున్నప్పుడో మా అమ్మ కఠోర భీషణ వాగ్బాణాలు, అక్కయ్య కర్కశహస్తాలు నన్ను కదిలించి రసజగత్తునుండి నీరసజగత్తుకు మళ్ళించడం మామూలే... అనుభవైక వేద్యమేగాని యిట్టిదని జెప్ప నలవికాని యా దివ్య రసానుభూతి 'చెవిటికి శఙ్ఖాది నట్లు' రసగంధమేలేని వీరికెలా తెలుస్తుందిలేమ్మని సరిపెట్టుకు పోతుండేదాన్ని...

అలనాడు ఆంధ్రకవితాపితామహుండు అల్లసాని పెద్దన కవిత్యం వ్రాయడానికి కావలసిన దేశ కాల పరిస్థితు లన్నీ వర్ణించాడు.

“నిరుపహతిస్థలంబు రమణీయ ప్రియదూతిక తెచ్చియిచ్చు కప్పురవిడె మాత్మకింపఱున భోజన ముయ్యెలమంచ మొప్పు తప్పరయు రసజ్ఞలూహ తెలియంగల లేఖక పాఠకోత్తముల్ దొరకినగాక యూరక కృతుల్ రచియింపుమటన్న శక్యమే!”

అంటూ మహాబాగా చెప్పాడు. కాని నన్నడిగితే మాత్రం ఒక్క కవికేకాదు, పాఠకుడికికూడ యీ పరిస్థితులన్నీ వుంటేనేగాని కావ్యాలలోని రసానుభూతిని పొందలేడంటాను. అంతేకాదు 'రసజ్ఞ లూహ తెలియంగల' సోదర బంధువర్గము తప్పకుండా వుండాలి. ఏతే యెన్ని ఆటంకాలు వచ్చినా నా ప్రయత్నాన్నిమాత్రం విరమించేదాన్ని కాదు—

“ధీకుల్ పిఘ్ను నెహన్యమానులగుచున్ ధృత్యున్న తోత్సాహులై ప్రార్థార్థము లుజ్జగింపరు గదా!” అన్న

సుభాషితాన్ని తెలుసుకుంటూ వుత్సాహం కూడగట్టుకుంటుండేదాన్ని...

*

*

*

*

వారం రోజులు గడిచాయి. ఆ నాడు మా బావ వస్తాడని అంతా హడావుడిగా వున్నారు. మధ్యాహ్నం ఒంటిగంటకు కాస్త అలా రేడియోపెట్టాను. కుంతీకుమారి రికార్డు వస్తున్నది. పక్కంటికెళ్ళి బూందిగరిటెలు తెమ్మన్న అమ్మమాటలు మర్చిపోయి హాయిగా కూర్చుని రేడియో వింటున్నాను. ఎంత చక్కనిపాట! ఆ పాటలోని కవితా మాధుర్యం నన్నానంద సాగరంలో ముంచెత్తుతోంది.

అసలు ఈ పాట యింత శ్రావ్యంగా వుండడానికి కారణం 'కరుణశ్రీ' కవితా మాధుర్యమా? లేక ఘంటసాల గాన మాధుర్యమా? కాదు కాదు. కరుణశ్రీ కవిత బంగారపు ముద్ద అనుకుంటే ఘంటసాల కంఠస్వరం దానికి వన్నె పెట్టింది. అయినా—

“బూందిగరిటెలు తెమ్మంటే యిక్కడ కూర్చున్నా వేమిటే? మాటచెబితే బొత్తిగాలక్ష్యం లేదేమిటే?...” అంటూ అమ్మవచ్చింది కేకలేస్తూ... దాంట్లో వులిక్కిపడి అసలుసంగతి గుర్తురాగా పక్కంటికి బయల్దేరాను కిక్కురు మనకుండా... అక్కడ అదేపాట శ్రోతలను మంత్రముగ్ధులను చేసే మధురగానానికి మైమరచి ప్రక్కనేవున్న కుర్చిమీద కూర్చున్నాను.

ఇంతలో ఆ యింటావిడ వచ్చి “ఏమ్మా! కమలా యిలా వచ్చావ్?” అంటూ పల్కరించింది. ‘కుంతీకుమారి’ లోని పదముల లాలిత్యాన్ని నెమరు వేసుకుంటున్న నేను వచ్చినపని మరచి తికమక పడ్డాండ ఎదురుగా రేడియో మీద పేపరు కనిపించింది “పేపరు... .. కోసమండీ...” అన్నాను తడుముకుంటూ.

“మీరుకూడా రోజూపేపరు తెప్పిస్తారుగా...” అన్న ఆవిడకు ఏంచెప్పాలో తోచక, “యిన్వాల ఎందుకో మా పేపరు రాలేదండీ” అనేసిపేపరు తీసుకు చక్కావచ్చాను. అదిచూసిన అమ్మ శతమానంపెట్టి, “ఇది ఎందుకూ పనికి రానిదయిందిరా బాబూ!” అంటూ “సుధా! నీవేనా వెళ్ళి బూంది గరిటెలు యిప్పించుకు రారానాన్నా పక్కింట్లో...” అంటూ తమ్ముడి పంపింది. “బ్రతుకుజీవుడా” అను కుంటున్న నాకు “చిట్టితండ్రిని బజ్జండ బెట్టి ఆతప్రతమ్ముగా కంజాత ప్రతమ్ము” ఎండతగులకుండా పిడ్తున్న పాపయ్యగారి ‘కుంతీకుమారి’ మనోవీధిలో మళ్ళీ సంచరించింది.

ఇంతలో మా అక్కయ్య ఓసేవ్! చంటోడు ఎక్కడున్నాడో చూడు. కుర్చీలు బల్లలు మీద తోసేసుకుంటాడు. కాస్తకనిపెట్టుండు. అంటూ హెచ్చరించింది వంటింట్లోంచి.

నేనామాటలు విన్నాను కాని అదిపూర్తిగా మనసులో నాటక, పట్టించుకోలేదు. అప్పుడే నడక నేరుస్తున్న ఆ గడుగ్గాయి ఎప్పుడు వెళ్ళాడో యేమో కుర్చీని కాస్తా

మీదకు తోసేసుకుని గుక్కపెట్టి యేడ్వటం, అక్కయ్య, అమ్మ పరుగెత్తుకు రావడం కన్నమూసి కన్ను తెరిచేలోగా జరిగాయి.

“ఎదురుగావుండేనా?...” ఏడుస్తున్న బాబు నెత్తు కంటూ కోపంగా అంది అక్కయ్య.

“అదివుండీ లేనట్టేనమ్మా...” అంటూ అమ్మతోడు వచ్చింది.

‘రోజూ చచ్చేవాళ్ళకు ఏడ్చేవాళ్ళెవరని’ యెప్పుడూ వుండే గొడవకు దిగులెందుకు లెమ్మని సరిపెట్టుకున్నాను.

*

*

*

ఆ రాత్రి మా బావ వచ్చాడు. అందరం భోజనాలకు కూర్చున్నాం. వెండికించాల్లో అన్నమూ, కూరలూ వడ్డించాడు.

“ఇదేమిటమ్మా?...”

“చింతచిగురు, బచ్చలికూర కలేసి పప్పు” అంటూ అమ్మ జవాబిచ్చింది.

ఎప్పుడూ సాహిత్యాన్ని నెమరువేస్తుండే నాకు “పల నాటిసీమ పల్లెటూళ్ళో”... “తిరి తిణిపల్లవయు క్తమో వుడుకు బచ్చలి శాకము జొన్నకూడుతో...” మేళవించి ఆరగిస్తూ, “అల పూతన చన్నుల చేదు తావిన...” శ్రీహరినే సవాలుకు పిల్చిన శ్రీనాథ కవిసాగ్విభౌముడు భావాంబరవీధిన

తలుక్కున మెరవగా ఫక్కున నవ్వేశాను. పక్కనేవున్న చూవాళ్ళంతా విస్తుపోయారు...

“అదేమిటే పప్పునుచూసి నవ్వుతావ్!...” ఆశ్చర్యంగా అడిగాడు బావ.

“నా ఖర్మ నాయనా!... ఏం చెప్పను? పిచ్చిపిల్లకు మల్లే తయారైంది” అంటూ పాతపురాణం మొదలెట్టింది అమ్మ.

“ఎప్పుడూ వున్నగొడవేగా... కానీలెమ్మ” నుకున్నాను.

*

*

*

పదిరోజులు గడిచాయ్. ఆనాడు రాత్రి నాకు ఎంతకూ నిద్రపట్టలేదు. బైట వున్నామి వెన్నెల పిండారబోసి నట్లుగా వుంది. పోనీ అలావెళ్ళి ఆ వెన్నెల్లో కొంచెంసేపు కూర్చుందామని తలుపులు తీసి ఆరుబయట వెన్నెల్లో కూర్చున్నాను. ఎంత చక్కని దృశ్యం! నిర్మల నీలాకాశంలో పరిపూర్ణ కళాశోభితుడైన శరశ్చంద్రుడు! నిద్రించే నీలమేఘ శ్యాముని వక్షస్థలముపై దివ్యదీప్తుల ప్రకాశించే కౌస్తుభ మణిలా స్వర్గలోకపు ధవళకాంతులు భూతలందాకా ప్రసరిస్తున్నట్లుగావున్న నిర్మల నీలాకాశంలోని నిండుజాబిలిని ఏమని వర్ణించగలను? ఎంతని వర్ణించగలను? ఆ రాకాసుధాకరుని స్నిగ్ధకౌముది తరులపై, గిరులపై, లతలపై సర్వతా వెలుగులు చల్లుతోంది. ప్రకృతికాంత ఒడిలో నిదురించే అభిరామ సుందరిలా యెంత రమణీయంగా, ఎంత ప్రశాంతంగా వుందా వెన్నెల!

ఎంత చూచినా తనివితీరని ఆ ప్రకృతి సౌందర్యాన్ని యింకా యింకా తిలకించాలని, యింకా యింకా వణ్ణించాలని కుతూహలపడుతున్నాను. ఇంతలో నా పాలిటి భయంకర సింహగర్జనలా మా అమ్మ పిలుపు వినిపించింది. “ఈ ప్రశాంత నిశాసమయంలో కూడ మా ఆమ్మకు మెలుకువరావాలా భగవంతుడా ? ... అనుకున్నాను.

“ఓసి నీ యిల్లుబంగారంగానూ ! ... అర్థరాత్రి తిలుపులు తీసిపెట్టి యిక్కడేం చేస్తున్నావే ? ... ..” అంటూ అమ్మ గట్టిగా కోప్పడింది.

అమ్మ పెద్దపెద్ద కేకలువిని నిద్రపోతున్న వాళ్ళంతా వచ్చారు యిరుగుపొరుగుతో సహా ఏమిటేమిటంటూ, అమ్మ జరిగిందంతా ఏకరువు పెట్టింది. దాంతో మా అక్కయ్య “అమ్మా ! దీనికి కొంచెం పిచ్చి ఏమైనా పట్టిందేమోనని నా కనుమానంగా వుండే ... లేకుంటే అర్థరాత్రి భయం లేకుండా యిలా వొంటరిగా ఆగుబయట కూర్చోగలడట ?” అంటూ శివ అమూల్యాభిప్రాయాన్ని వెలువర్చింది. వచ్చిన వాళ్ళంతా కూడ “ఏం పిచ్చో ఏమిటో” అనుకుంటూ ఎవరిదోవన వాళ్ళు వెళ్ళిపోయారు.

లోపలకు వచ్చి తలుపులు వేసుకున్నాక మా బావ “అత్తగారూ ! యిది ఒకరకం పిచ్చిలెండి. నాకు తెలుసు. దీనికి పెళ్ళిచేస్తేసరి యీ పిచ్చిగిచ్చి వొదిలిపోతాయి.” అంటూ సలహా ఇచ్చాడు.

“ఏమిటో నాయనా? దీని సంగతి నాకు బాత్రిగా అర్థం కావటంలేదు. తండ్రిలేని పిల్లలని గారాబంగా పెంచాను. చివరకు యిది యిట్టాపిచ్చిదయి కూర్చుంది... ఏం చేసేది?...’ అంటూ కళ్ళొత్తుకుంది.

“మీరింకేం దిగులు పడకండి అత్తగారూ. నేచెప్పాగా... చక్కటి సంబంధంచూసి తొండరలో పెళ్ళిచేస్తే సరి యీ పిచ్చిగిచ్చి తక్కువ కుదురుతుంది.”

“కుదురు తుందంటావా బాబూ! దానిక్కూడా నువ్వే పూనుకోవాలి నాయనా... మాకు వేరే మగది కెక్కరున్నాడు? వాడుచూస్తే గుర్ర కుంకాయెను... ఇక అల్లుడివైనా కొడుకు వైనా నాకు నీవే నాయనా... బాబాబాబూ... ఏదోసంబంధం చూసి ఆ మూడు మళ్ళు పడేయించావంటే నీకు పుణ్య ముంటుంది. చచ్చి నీ కడుపున పుడ్తాను...” అంటూ ‘నీవే తప్ప నితఃపరం బెరుగ’ నన్న ధోరణిలో అమ్మపార్థన. ఆమె పాలిటి ఆపద్యాంధవుడుగా మా బావగారి అభయపుదానం అన్నీ చూస్తున్న నేను పొర్లివచ్చే నవ్వు నాపుకోలేక నిండా ముసుగుతన్ని పడుకున్నాను.

* * * *

నెలరోజులు గడిచాయి. ఆనాడు యెందుకో ప్రాద్దున్నే మెళుకువ వచ్చింది. మేడదిగి క్రిందకు వస్తున్నాను.

తూర్పుదిశ కుంకుమపూతి పూసినట్లుగా యెరగా వ్రుంది. ఏమిటా అది అని చూశాను. (నాకు సహజంగా తెల్ల

వారుగూమున లేచే అలవాటు లేదులెండి!) అప్పుడే వెళ్లి వారుతున్నట్లుంది. ఆ అపూర్వదృశ్యాన్ని చూస్తూ అలాగే నిలబడ్డాను. ప్రకృతిని ఆవరించిన ఓ దివ్యప్రశాంతత క్రమంగా నవచైతన్యాన్ని పొందుతోంది. పుడమి తల్లిగర్భంలోనుండి వెలువడ్డ బాలభానుడు అరుణకిరణాల రాగరంజితంతో ప్రకృతికి సరికొత్త వెలుగును ప్రసాదిస్తున్నాడు. ఆ కాశపు టంచు లలో అటూ యిటూ కదుల్తున్న మేఘమాలికలు చెదిరిన ముంగురుల్లా వ్యాపిస్తున్నాయి. వాని మధ్యన వుదయించిన సూర్యబింబం నెన్నడుటదిద్దిన కుంకుమ రేఖలా ప్రకాశిస్తోంది. ప్రకృతినంతా కలయజూచాను. ప్రకృతిలోని ప్రతి జీవపదార్థములో నవచైతన్యం తొణికిసలాడుతోంది.

అటుచూస్తే మా ఆవరణలోని పచ్చిక గడ్డిపై మంచు బిందువులా అరుణోదయంలో మంచు ముత్యాలా యెలా మెరుస్తున్నయ్యో! పచ్చలబాటపై పరిచిన రన్నకంబళిలా మెరిసే ఆ హిమబిందుసందోహంనుండి చూపు మరల్చుకో గలమా!... అల్లంతదూరాన ఆ పారిజాత తరువు విరిసిన పారిజాత ప్రసూనాలను పిదుల్చును కమలబాంధవునకు పుష్పం జలి ఘటిస్తోంది. దనకరుని లేతకిరణాలతో నవోత్సాహియైన ప్రకృతికాంత విడిచిన ఆనంద భాష్పాలుగాక వాటికి మరే మంటాము!...

ఎన్ని సూర్యోదయవేళలలో యీ మేడమీదినుండి క్రిందికి వెళ్ళలేదు! కాని, వుదయించే వెలుగులరేడును

చూసీ చూడకుండా పెళ్ళిపోతుండేదా... కానీ నిలిచి నిదానించిచూస్తే యెంతటి సౌందర్యం నిాడి నిబిడీకృతమైవుందీ ప్రకృతిలో అనుకొని ఆశ్చర్యపోతున్నాను... ఎప్పుడువచ్చిందో యేమో మా అక్కయ్య, నా భుజం తట్టూ “ఏమిటేకమలా! ఈ పిట్టగోడనగ్గర నిలబడ్డావు?... ” అన్నది.

అక్కయ్యా! అటుచూడవే! సూర్యోదయం ఎంత అందంగా వుందో!... .. అయినా ఏదో నా పిచ్చితే అలా చూస్తూ నిలబడ్డాను.

“ఆ... ఆ... ఆ పిచ్చిగిచ్చి యివాళ్ళితో వాదులు తుందిలే పదపద.”

“ఏమిటే అక్కయ్యా! యిల్లంతా హడావుడిగా వుంది?” దిగివస్తూ అడిగాను.

“పెళ్ళి చూపులకొస్తున్నారే... యివ్వాలి...” అమ్మతో తాహంతో వున్న అక్కయ్య అసలుసంగతి బయట పెట్టింది.

“పెళ్ళిచూపులకా?... ఎవరే అక్కయ్యా వాళ్ళు?... ” అంటూ గోముగా పక్కరించేసరికి మరికొన్ని వివరాలు లభించాయి.

“ఎవరేమిటే... స్వయంగా మా వినమామగారబ్బాయవు తేనూ...” అంటూ అతని భోగట్టాఅంత వివరంగా చెప్పేసింది..

“అయినా యిప్పుడు పెళ్ళినికాకావాలే...” సాధ్యమైనంత మెల్లిగా అన్నాను. “ఇక్కడ నీయిష్టాయిష్టాలు యెవరూ అడగలేదులే. పదపద” అంటూ గబగబా వెళ్ళిపోయింది అక్కయ్య.

ఆ పూట మా యింట్లో హడావిడిని వర్ణించడానికి మాటలు చాలవంటే నమ్మండి. పిండినంటలు చెయ్యటం పూర్తికాలేదనే అమ్మ ఆదుర్దా. యిల్లుసరిగా సర్దిటంలేదని పనివాళ్ళను హైరానపర్చి తను హైరానపడ్తున్న అక్కయ్య. మధ్యమధ్య చూ సలహాల పెరబావగారి సూపర్విజిన్ (మా అమ్మకు కొడుకైనా, అల్లుడైనా ఆయనేగాబట్టి) పెళ్ళి వారు వచ్చినప్పుడు యేబట్టలు కట్టుకోనాలో యెంచుకోలేక తికమక పడ్తున్న తమ్ముడు, చెల్లాయి. వాళ్ళను చూసి ఒక సవ్యసవ్యేసి వూరుకున్నాను. నా విషయంమాత్రం ఎవరూ పట్టించుకోలేదు.

సాయంత్రం నాలుగయింది. సరిగ్గా మధ్యాహ్నం ఒంటిగంటకు నన్నలంకరించడం మొదలుపెట్టిన మా అక్కయ్య బయట జట్కాబండి చప్పుడు వినేదాకా ఆ చీర బాగుండదని యిది, యిదికాదని అది మారుస్తూనే వుంది. అతిథి సత్కారాలన్నీ యధావిధిగా పూర్తయినాయి.

“మళ్ళీ అయిదుగంటల బండికి వెళ్ళిపోవాలండీ అమ్మాయినిలా తీసుకురండి.” అచ్చంగా గార్దభ స్వరం లాంటి ఓ గొంతుక వినిపించింది.

ప్రక్కగదిలో మూలకూర్చునివున్న నన్ను అక్కయ్య చెయ్యిపట్టుకు తీసుకువెళ్ళి హాల్లో చాపమీద కూర్చోబెట్టింది.

“అమ్మాయి పేరేమిటన్నారు?...” మళ్ళీ అదే గొంతు ప్రశ్నించింది.

“ఎవరిదిబాబూ యీ కోకిలకంఠం” అనుకుంటూ కొద్దిగా తల పైకెత్తిచూశాను. ఎదురుగా యాభైయేళ్ళకు పైబడ్డ ముసలాయన కన్పించాడు. స్థూలకాయుడు. పెద్ద వినాయకుడిబొజ్జంత బొజ్జ. ఎందుకో నాకు పెళ్ళికొడుకును చూడాలనిపించలేదుగాని ఆయననే యింకా పరికించిచూశాను. ఆయనకు బట్టతలకూడా! నున్నటి నిగనిగలాడే రాగిచెంబు లాంటి బట్టతల! సరిగ్గా ఆయన తలకు కొంచెం పైగా మాయింటి దూలాలకు ప్రేలాడగట్టిన పెద్ద గుమ్మడికాయ. (మాది కొత్తగాకట్టిన యిల్లులెండి!) ఆ నిగనిగలాడే బట్టతల. దానిపైన పెద్దగుమ్మడికాయ చూడగానే చప్పున నాకో ఆలోచన తట్టింది. ఒకనేళ ఆ గుమ్మడికాయ క్రిందపడితే అనిపించింది. వెంటనే—

“ధర ఖర్వాటుడొకండు సూర్యకర సంత ప్రప్రధానాంగుడై త్వరతోడన్ బరువెత్తి చేరి నిలిచెన్ దాశద్రుమఛాయత చ్చిరమున్ తత్ఫలభారవేగమున విచ్చెన్ శబ్దయోగంబుగా...”

అన్న పద్యం గుర్తుకొచ్చింది. దాంతో అనాలోచితంగా పెద్దగా నవ్వేశాను. అంతా నిర్ఘాంతమయ్యారు. అనాలోచి

తంగా, అమర్యాదకరంగా ప్రవర్తించినందుకు నాకు నేనే చాల చింతించి తలవంచుకు కూర్చున్నాను.

అంతదాకా చాలా బుద్ధిమంతురాలలా కూర్చుని ఒక్కసారి పెద్దపెట్టున నవ్వినందుకు వాళ్ళేమనుకున్నారో యేమో గానీ “ఇక వస్తామండీ” అంటూ లేచారు పెళ్ళివారంతా....

“అయ్యో! అప్పుడేనా....కొంచెంసేపు కూర్చోండి చిన్నాన్నగారూ....” అంటున్న బావతో “చాల్లే శంకరం! ఈ పిచ్చిపిల్లను మా కిచ్చి అంటగట్టాలనుకున్నావా? మంచి పెద్దమనిషి వేలే...” వెళుతూ వెళుతూ నాలుగూ అగిగి మరీ వెళ్ళిపోయారు.

వాళ్ళు గడపదాటడమే తరువాయిగా అమ్మ ఆరు నొక్క గాగం అందుకుంది. “అయ్యో....ఏం పాపంచుట్టు కుందిరామాకు, ఏడుకొండలవాడా!! నే నేంచేసేదిరా ఇంకా... తండ్రిలేని పిల్లలని ప్రాణంకంటే యెక్కువగా పెంచుకుంటుంటే యిది పిచ్చిదయి కూర్చుందిరాలెండీ! ఆడన మొక్కుల వాడా! ఏమపరాధం చేశామురానాయనా. నీ పే దిక్కని నమ్ముకున్నాను గదరా...” అంటూ ఏడవటం మొదలెట్టింది. అక్కయ్య నాన్న ఫోటోవంక చూస్తూ పమెట చెరగుతో కళ్ళనీళ్ళ నొత్తుకుంటున్నది. అసలుసంగతి అర్థం గాని తమ్ముడు, చెల్లాయి, అమ్మ ఏడుస్తుంటే బిక్కమోహం లేసుకు కూర్చున్నారు దూరంగా. వాళ్ళందరినీ చూస్తుంటే నాకే ఏడుపువస్తోంది.

ఇంతలో వాకిట్లోదాకా వెళ్ళి వాళ్ళను సాగనంపి వచ్చిన మా బావ “అత్తగారూ! మీరు దగులుపడకండి... మందిప్పిస్తే సరి మతి చక్కగా వస్తుంది.” అంటూ ధైర్యం చెప్పాడు.

“ఏమో నాయనా! నీ యివ్వం! మందులే యిప్పిస్తావో, భూతతైద్యులకు చూపిస్తావో—ఈ పిల్లకీపిచ్చిగనక సయమయితే అది మొక్కులనాడికి నిలువు దోపిచ్చు కుంటాను...” అంటూ యింకా ఏడుస్తూనేవుంది అమ్మ.

“అత్తగారూ ..యింక మేడవకండి. మూడురోజుల్లో విశాఖపట్నం పిచ్చాసుపత్రిలో చేర్చిస్తాను. ముచ్చటగా మూడునెలల్లో మామూలుపిల్లయి రాకపోతే నా చెవిని ఫరుక్కున తెగ్గోయించుకుంటాను” అంటూ శపథంచేస్తున్న మా బావ మాటలు వినగానే నా గుండె ఝల్లుమన్నది. ఇక్కడ అనుభవిస్తున్న యీ యాతనచాలక యింకా పిచ్చాసుపత్రిలోని యమయాతనకూడ అనుభవించాలిగాబోలురా భగవంతుడా అనుకుని వణికిపోతున్నాను. కథలు వ్రాయడం ‘కవి కోకిల’ బిరుదుమాట యెట్లావున్నా యీ సాహిత్యంపిచ్చి కన్ను పిచ్చిపిల్లనుగామాత్రం చేసింది. ఇక చాలుగాబూ యీ నారస్వతసేవ. పిచ్చాసుపత్రిలో చేర్చుకుండావుంటే దేముడికే వెయ్యినమస్కారాలు... ‘ఇక యీ పుస్తకాలు ముట్టుకుంటు

ఒట్టే...’ అనుకుంటూ లెంపలేసుకుంటున్న నన్ను చూపిస్తూ అక్కయ్య.

“ఒరేయ్ బాబూ! చిట్టి! దానిజోలికాట్టేపోకండి. పిచ్చి తిరిగితే మిమ్మల్ని కొట్టనుగూడ కొడుకుంది. అది పిచ్చిపిల్ల!” అంటున్న మాటలు నాకు ములుకల్లా గుచ్చుకున్నాయి.

ఆంధ్రసచిత్ర వారపత్రిక (13-4-80) నుండి పునర్ముద్రితము.

ఇది

త ప్ప ట డు గు

సాయంత్రం ఐదు దాటింది. అప్పుడే ఆఫీసునుండి వస్తూ ట్రంక్ రోడ్డులోని “సుందరభవన్” ముందు ఆగాను. సైకిలు స్టాండులో పెట్టి తాళం వేస్తున్నాను.

“ఏరోయ్ రాజూ! అరె, ఈవూళ్లో వుంటున్నావా?...” ఆశ్చర్యంతో కూడిన ఆ పరిచిత కంఠస్వరం పని తలయెత్తి చూశాను. కొంచెం పొడుగ్గా, సన్నగా పూగులాడుతూ నా వైపే వస్తూన్న న్యక్తి కనిపించాడు. బెరుడుబారిన ముఖం. లోతుకుపోయిన ఆ కళ్ళల్లోని యెరుపుదనం, బాగా నల్ల బారిన పెదవులు, తైలసంస్కారంలేక నిర్లక్ష్యంగా వదిలేసిన పెళుసుజుట్టు, ఒక పాత లుంగి మోకాళ్ళపైకి యెత్తికట్టాడు. అక్కడక్కడా చినిగి-మాసిన జుబ్బా. ఆ కళ్ళల్లో సరళత లేదు—గంభీరతా లేదు. పొగరుతోకూడిన క్రూరత్వం మాత్రం కన్నడుతోంది. ఒక్కనిముషం అలాగే ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ నిలబడ్డాను, ఈ కొత్తపూళ్ళో యీ పరిచితవ్యక్తి యెవరా అని. చేతిలోని ‘చార్మినార్’ సిగరెట్టు అవతల పారేసి తల కొంచెం ఆడిస్తూ “నేనురా... సోమును! అప్పుడే మర్చిపోయానా...” అంటూ వెకిలిగా నవ్వుతూ దగ్గరకు వచ్చాడు.

“సోము!...” ఆశ్చర్యంగా తేరిపారచూస్తున్నాను... కార్లలో తిరుగుతూ వుంటాడనుకున్న సోము యీ స్థితిలో

ప్రత్యక్షమైతే నా కళ్ళనే నమ్మలేని పరిస్థితి కలిగింది. “నువ్వు సోమవా!...” నాలో నేనే గొణుకున్నాను... కాస్తేపటికి గానీ నమ్మకం కలుగలేదు. “అరె! సోమూ!... ఏమిటా యీ అవతారం?... టి. బి. పేషంటులా తయారయ్యావేమిటి? పైగా యీ వేషం!....” నా కంతా అయోమయంగా వుంది.

“ఏదో కాలం, ఖర్చు!....” మాట మధ్యలో తేల్చేసి “గురూ! లోపలికి పోదాం పద..” అంటూ హాటల్లోకి దారి తీశాడు. వెనకాలే నేనూ వెళ్ళాను. ఖాళీగావున్న కుర్చీలో కూర్చుంటూ “రెండు కాఫీ” ఆర్డరిచ్చాను.

“రెండు చపాతీ కుర్మా....” చొరవగా అనేశాడు.

ఓఫీస్ తీసుకుంటూ “ఈ వూరు మకాం మా రాచ్చ వేరా!....” అని అడిగాడు.

“అబ్బేలేదు. స్టేట్ బ్యాంకిలో వుద్యోగం చేస్తున్నాను. ఈ వూరికి ట్రాన్స్ ఫర్ అయింది...”

“ఓహో... ఏ పేటలో వుండటం!...”

“మొన్ననేరా ఛార్జ్ పుచ్చుకుంది. ఇంక యిల్లు దొరకలేదు. పొగతోటలో మా చుట్టాలింట్లో వుంటున్నాను... ఇంతకూ—నీ ఫిల్ముకంపెనీ యేమయింది!...” అంటూ ప్రశ్నించాను. ఆ ప్రస్తావనమాట మధ్యలో తేల్చేసి “నీకు పెళ్ళయిందా? పిల్లలెంతమంది?...” యిత్యాది వివరాలు అడుగుతుంటే నికోటిన్ తో గారపట్టిన ఆ పళ్ళవైపు, గుండీలు తెగిన చొక్కాలోనుండి తొంగిచూసే యెండిపోయిన యెము

కలు లెక్కపెట్టడానికి వీలుగావున్న ఆ గుండెవైపు చూడటమే సరిపోయింది నాకు...వాడి విషయమై తెలుసుకునే అవకాశం లేకుండానే టిఫిన్ పూర్తిచేశాడు. బిల్లు చెల్లించేసి బయటకు వచ్చాము. రాగానే “భాయ్ ! నాకో సిగరెట్ యివ్వు...” అని అడిగాడు.

“బర్కీలీ తాగుతావా ?...”

“ఏదో వాకటిలే యివ్వవోయ్.” అన్నాడు. సిగరెట్ తీసి యివ్వబోతుండగా దూరింనుండివస్తూ శేఖర్—అంటే మా బంధువు—

“రాజూ !...” అంటూ పిలిచాడు. సోముకు సిగరెట్ యిచ్చి “ఓ !... శేఖర్ !... ఇచ్చాళ ఆఫీసునుండి త్వరగానే బయటపడ్డావే...” అని వాడితో మాట్లాడుతున్నాను. ఇంతలో “వస్తానోయ్ ...మళ్ళీ రేపు కనిపిస్తాలే....” అంటూ సోము నా జవాబుకుకూడ అగకుండా తలవంచుకు గబగబా వెళ్ళిపోయాడు—

“అది సరేరానీ... రాజూ !—యీ జేబుదొంగ నీ కెట్లా తటస్థపడ్డాను ?...” సోమును చూపిస్తూ అడిగాడు శేఖర్.

ఒక్క మాట ప్రలిక్కిపడ్డాను. “జేబు...దొంగా!...” నేను నిర్భాంతిపోయాను.

“అవును... ఇప్పుడు నీ దగ్గర సిగరెట్ తీసుకువెళ్ళిన వాడు పచ్చిదొంగ... ఇలా హోటళ్ళముందు తచ్చాడుతూ

వుంటాడు. కాస్త తెలిసిన ముఖం కనబడితే కాఫీ పోయించమనీ, సిగరెట్ యిప్పించమనీ వెంటబడతాడు... వీలుచిక్కితే జేబుకొట్టేసి పారిపోతాడు. ఒకటి రెండుసార్లు జైలుకూడా వెళ్లొచ్చాడు..." శేఖర్ చెప్పుకుపోతుంటే నాకు నమ్మశక్యం కాలేదు.

సోము చిన్ననాటి మిత్రుడు. అందులో మా గుంటూరులో ప్రఖ్యాతిగడించి కీర్తిశేషుడైన ఒకానొక లాయరు కొడుకును అంతమూట అంటుంటే నా మనసుకు చాలా కష్టం కలిగిందికూడా... "అతన్ని గురించి నీకు బాగా తెలుసా?...?" నాకేం తెలియకుండానే నా స్వరం కొంచెం తీవ్రమయింది... శేఖర్ ముఖం చిన్నబుచ్చుకున్నాడు. "అతడిమీద అబద్ధం చెప్పాల్సిన అవసరం నాకేమి వచ్చిందోయ్?...?" అన్నాడు.

"అహహహ. నే నడిగేదే అతని నువ్వు బాగా యెరుగుదువా అని." అంటూ సర్దుకున్నాను.

"నాకు తెలియకపోవడమేమిటి? బెజవాడలో వాళ్ళ న్నయ్యా వాళ్ళూ, మేమూ పక్కపక్క యిళ్ళల్లో వుండే వాళ్ళం. వాళ్ళన్నయ్య చాలా మంచివాడు. ఈ సోమును చాలా గారాబంగా పెంచారుట చిన్నప్పటినుండి. వాళ్ళ నాన్నగారు పోగానే అడ్డా ఆపూ లేకుండాపోయి అన్నయ్యతో పోట్లాడి ఆస్తి పంచుకున్నాట్ట. తరువాత కొంత డబ్బు తీసుకొని యెవరితోనో కలసి సినిమా తీస్తానంటూ మ్రోడాసు వెళ్ళాడట... అక్కడ యిష్టంవచ్చినట్లంతా తిరిగి

దుర్వ్యసనానకులోనై చివరికి ఆ సినిమా తీస్తానన్నాయన
ఆ డబ్బుకాస్తా కాజేసి, కంపెనీకి నష్టం వచ్చిందంటూ యెత్తే
శాట్ట..." ఆ నడిరోడ్డుమీద నిలబడి శేఖర్ అలా చెప్పుకు
పోతుంటే నా ఆలోచనలు యెటోయెటో పోయినయ్....

శేఖర్ యింకా చెప్తూనేవున్నాడు.... ఆ తర్వాత
నురో కంపెనీలో చేరాలని మిగతా ఆస్థికూడ అమ్మేసి
మద్రాసు చేరినవాడు, జల్సాలుచేసి అంతా పాడుచేసు
కున్నాట్ట! సినిమా తియ్యడంపోయి కనీసం అందులో
ఎక్స్ట్రావేషాలుకూడ దొరకక యింటిముఖంపడ్డే వాళ్ళన్న
య్యకు జాలేసి యెక్కడో ఓ చిన్న వుద్యోగం యిప్పించాడు
వీడికి.....కానీ—వీడి బుద్ధి తిన్నగావుంటేనా?....చేతికి డబ్బు
చిక్కితేచాలు, అది యెవరిదైనాకాని, కొట్టేసి మద్రాసు
వెళ్ళి జల్సాచేసి వచ్చేవాడు. చేతిలో చిల్లిగవ్వ లేకపోతే
మాత్రం చాలా బుద్ధిగా వుండేవాడు. ఇలా చాలాసార్లు
చేశాక తన పరువుకూడ పోతుందని వుద్యోగం మాన్పించి
యింట్లోనే వుంచుకున్నాడు. కాని వొక రోజు బీరువాలో
వున్న వాళ్ళ ఒదిన నెక్లెస్ కాస్తా తీసేసి వుడాయించాడు.
అప్పటినుండి వాళ్ళన్నయ్య యింట్లో అడుగు పెట్టనివ్వలేదు.
తరువాత యెప్పుడుచేరాడో మేమీవూరు కొచ్చేసరికి
యిక్కడ కన్నడ్డాడు—ఈ చరిత్రతో....కానీ నన్ను చూసేసరికి
చల్లగా జారుకుంటాడు. ఈ వూరికి యితడు పరిచితుడే. కానీ,
నువ్వు అపరిచితుడవని, కాస్త జాగ్రత్తగా వుండమని హెచ్చ

రిక చేశాను... .. కానీ— ఎందుకోయ్ నీ కంఠ కోపం వచ్చింది?... ”

శేఖర్ వేసిన ప్రశ్నకు యేమని జవాబు చెప్పను?... చిన్ననాటి స్నేహితుడని చెప్తే బాగుంటుందా?... ఏమీ చెప్పకుండా మానేస్తే శేఖర్ యేమనుకుంటాకో ననిపించింది... “అదో పెద్ద కథలే శేఖర్... ఇక్కడ యీ నడిరోడ్డు మీద యిలా నిల్చోడం, ఏమిటా అని జనం అనుమానంగా చూడ్డం బాగుండలేదు. అలా పెన్నవొడ్డుకు వెళ్లాంపద...” అంటూ తీసు కెళ్లాను.

నది ఒడ్డున యిసుకలో కూర్చుని నదీ తరంగాలపై పడ్తున్న సాంధ్యకిరణాలను చూస్తున్నాను. నా మనసు మన గుండెలో తేదు..... బాల్యస్మృతులు నెమరువేస్తోంది..... అలా పెన్నవైపు చూస్తున్న నాతో “ఐతే యితడు నీ కిదివరలో తెలుసన్నమాట...” అంటూ ప్రారంభించాడు శేఖర్.

“తెలుసు శేఖర్! అందుకే యింతగా బాధపడ్తున్నాను. ఒక సంపన్నునియింట పుట్టి, అతి గారాబంగా పెరిగిన వాడు చివరకు జేబుదొంగగా మారాడంటే!... నేను నమ్మలేకపోయాను... హూ! మానవుడు చేసే చిన్న పొరపాటే ఒక్కోసారి యెంతో హీనస్థితికి దిగజారుస్తుందో!... సోమును తెచ్చుకుంటే నా హృదయం తరుక్కుపోతుంది శేఖర్!... అంతేకాదు—ఒకనాడు నేనూ యిలాగే పొరపాటుపడ్డాను... కాని, సకాలంలో సరిదిద్దుకున్నానుగాబట్టి సరిపోయింది లేక

పోతే—బహుశా నేనూ యిలాగే..... తిరుగుతుండేవాణ్ణి గాబోలు...” పట్టూర్పు విడిచాను... శేఖర్ తెల్లబోయి చూస్తున్నాడు నావైపు...

“నే నంటున్నది నిజమే శేఖర్! మేము అప్పుడు గుంటూరులో వుంటుండేవాళ్ళం. ఫోర్టుఫారంలో వీడూ నేనూ క్లాస్ మెట్స్ మే. వీడికి యింట్లో గారాబంమూలాన గాబోలు చదువు బాగా అబ్బేదికాదు....తండ్రి కోరినంత డబ్బు యిచ్చేవాడు. వీడు చాలా పోకిరిగా తిరుగుతూ, బడి యెగ్గొట్టి స్నేహితుల్ని పోగుచేసి సినిమాల కెళ్ళడం, కాఫీ-టీఫిను పెట్టించడం, సిగరెట్లు కొనివ్వడం యీ విధంగా జరుగు తుండేది. ఒకరోజు నేను వాడితో తిరుగుతుండటం చూశారు నాన్నగారు. ఇంకేముంది! నా వీపు విమానం మోత మోగిం దనుకో—పైగా యింకెప్పుడైనా వాడితో తిరిగినట్లుకనబడాలి, చర్మం వొలిచేస్తానన్నారూ అప్పటినుండి వాడితో తిరగడం మానేశాను.

కొన్నేళ్ళు గడిచాయి... ..మా రోజులు బాగులేక నాన్నగారు గతించారు. రెక్కలువిరిగిన పక్షిలా అయింది అమ్మస్థితి. ఉన్న కొంచెం ఆస్తితోనూ మమ్మల్ని యెలా చదివించిందో బహుశా నీకూ తెలుసనుకుంటాను... ఇంటర్మీడి యెట్ చదువుతుండగా ఒకరోజు బజార్లో కన్పించి పలుక రించాడు. ఫోర్టుఫారమ్ వరుసగా మూడేళ్ళూ తప్పేసరికి విసు గేసి మానేశాడట. ‘ఎందుకొచ్చిన చదువోయి. హాయిగా క లుమీదకా లేసుకు కూర్చునితినక. అందుకే నాన్నా యిక

నేను చదవనని చెప్పేశాను.' అన్నాడు. 'సినిమాకెళ్దాంరా' అంటూ బలవంతంచేసి తీసుకెళ్ళాడు.

అలాఅలా మా స్నేహం వృద్ధిఅయింది. క్రమంగా నాకూ వాడితో స్థైర్యంగా తిరగడం అలవాటయింది. అదనీ యిదనీ వంకిపెట్టి అమ్మదగ్గర ఐదూ పది తీసుకెళ్తుండేవాడిని. యూనివర్సిటీ పరీక్షలు దగ్గరకొస్తున్నాయి. పెందరాళ్ళే యింటికి రావటంలేదని, బాగా చదవటంలేకని అమ్మ తిడుతుండేది. కాని—ఆమె తిట్లు దున్నపోతుమీద జడివాన కురిసిశల్లు వృధాలయినాయి. పరీక్షలై రిజల్టుకూడవచ్చాయి. క్లాసు వస్తుందనుకున్న నాకు పరీక్షపోయింది. డాక్టరు చదివించాలనుకుంటున్న అమ్మకు యిది యెంతో కష్టం కలిగించింది. ఆనాడు యింటికిరాగానే అమ్మ యెన్ని తిట్లు తిట్టిందో చెప్పలేను.

శేఖర్ ! పాపం అమ్మ నా భవిష్యత్తును : గురించి యెన్ని కలలు కన్నదో—ఆ విషయాలు తల్చుకుంటే యిప్పుడని పిస్తుంది. అది మాతృ హృదయంలోని తోభ అలా తిట్లరూపంలో ప్రవహించిందని... కానీ ఆ గోజుల్లోమాత్రం అది గ్రహించగల స్థితిలోలేను. అమ్మ అలా దుమ్మెత్తి పోస్తుంటే నా మనసు యెదురు తిరిగింది. మా యిల్లు, ఇంట్లో వాళ్ళు అంతా నాకు విరోధుల్లా అనిపించారు. గిరుక్కున తిరిగి సోము దగ్గరకు వెళ్ళాను. వాడికి జరిగిందంతా చెప్పుకుంటే యేడ్చాను. అవి వాళ్ళ నాన్నగారు పోయిన కొత్తరోజులు. వాళ్ళిన్యాయంతో తగవు పెట్టుకుని ఆస్తిపంచాకు వచ్చేశాడు.

వ శాదర బండీలేకుండా స్వేచ్ఛగా తిరుగుతున్నవాడు. నాకో మన్నా వోవ చూపనిపోతాడా అనే ఆశతో చెప్పుకున్నాను. నా కథంతా విని నాకో సలహా యిచ్చాడు. అనాడు ఆ సలహా నాకు లక్షవరహాల విలువైనదిగా అనిపించింది ! ...

మైదాసులో వాడికి తెల్సినాయన వొకడు ఫిల్ము కంపెనీ పెట్టాలను కుంటున్నాడని కానాలగతు యెవరికైనా సరే షేర్లు యిస్తానన్నాడని చెప్పాడు. 'ఇద్దరంచెరి ఐదువేల రూపాయల షేర్లు కొంటేసరి. మంచిలాభాలు వస్తాయి. కొద్ది రోజుల్లోనే లక్షలు లక్షలు మనముందు పడతాయి.' అంటూ సలహా యిచ్చాడు. నేను వెంటనే వొప్పుకున్నాను. 'అయితే యెలాగో ఆ డబ్బుతో సహా నువ్వు బెజవాడ వచ్చేయి. నేను యెవరికీ అనుమానం కలగకుండా ముందుగా పెళ్ళి బెజవాడలో ఫలానా.....బండికి యెదురు చూస్తుంటాను. అటుంచి మైదాసు వెళ్ళొచ్చు.' అంటూ ప్లాన్ వేశాడు. ఆ ప్రకారమే మర్నాడు సాయంత్రం కొంచెం కొంచెం చీకట్లు పడుతుండగా ఐదువేల రూపాయలతో సహా బెజవాడ బండెక్కాను.

శేఖర్ ! డబ్బుకాజేసి యింట్లో చెప్పకుండా అలా పారి పోతుంటే నా మనసెట్లా శాధపడుతూ వుండివుంటుందో నువ్వే వూహించుకో... .. అందులోనూ యిదివరకెప్పుడు యిల్లాంటి పనులెరుగను. రైల్వో కూర్చున్నా నన్నమాటే గాని మనసు స్థిమితంలేదు. అయినా—సోము చెప్పిన సలహా, మైదాసులోని స్వేచ్ఛాచిరుతం. మేము సెల్టబోయే ఫిల్ము

కంపెనీ లాభాల తాలూకూ నోట్లకట్టలు నన్ను బలవంతంగా
పెట్టెలో కట్టిపడేసినట్లుగా వుండేది. నా దిగులు మర్చిపోవా
లని పైలు కిటికీలోంచి బయటికి చూస్తున్నాను. నా లోని
ఆలోచనల్లానే ఆ కాశంలో అక్కడక్కడ మబ్బులు ముసురు
కుంటున్నాయి. నా హృదయంలో రేగే పెనుతుఫానులాగే
బయటగూడ గాలిదుమారం రేగుతోంది. ఆ గాలికి నిష్పా
రవ్వ వొకటి వచ్చి నా కంట్లో పడ్డది. 'అమ్మా' అని కళ్ళు
మూసుకున్నాను. అమ్మ కళ్ళల్లో మెదిలి నట్లయింది. మా
అమ్మ యెప్పుడూ అంటూ వుండేది కిటికీలోంచి తొంగి
చూడనద్దని... అమ్మ జ్ఞాపకం రాగానే ఆవిడయెంచేస్తు
న్నదో... అనిపించింది.

మళ్ళీ మళ్ళీ నా ఆలోచనలు పరిపరి విధాల పోతు
న్నాయి. మొన్న అమ్మ యెందుకంత 'యిది' గా—
ప్రవర్తించింది!... ఒక్కసారి పరీక్షపోతే అన్ని తిట్లు తిట్టలా!
నా చదువుకు పెట్టిన డబ్బంతా గంగపాలయిందట. యేదో
చదివి వుద్ధరిస్తాననుకుంటే యెందుకూ పనికిరాని వాడి
నయ్యానట!... ఒక్కరోజైనా వేళకు యింటికి రాలేదట,
చదవలేదట!... వూరికే యెలా నెగ్గుతారు పరీక్షల్లో—
అంటూ యెన్ని మాటలంది!—నా ఒంట్లో చీమూనెత్తురూ
లేదా అన్నిమాటలు పడివుండడానికి?—పోకిరీతిరుగుళ్ళట!
'వినాశకాళే విపరీతబుద్ధిః' అని చెడేకాలం వచ్చింది. కాబట్టి
యిలాచెడుబుద్ధులు పుడుతున్నాయిట!—హూ! నా నాగోగులు
నాకు వెలియవుగాబోలు... పైగా 'ఆయన నలుగురిలోనూ

యోగ్యుడని యెంత పేరు తెచ్చుకున్నారో. నువ్వంత డౌర్భాగ్యుడ వయ్యావు... ఛీ! సిగ్గేనాలేను! కడుపున చెడ బుట్టావ్.' అంటూ కుక్కని చీదరించినట్లు చీదరించుకుంటే పడివుండడానికి నేనేమన్నా పశువునా?... లేక చిన్నపిల్లాడినా పదిహేడేళ్ళవాడిని... అలా యిష్టం వచ్చినట్లు మాటలంటే మానాభిమానాలు లేకుండా పడుంటాననుకొంది... ఇప్పుడు తెలిసొస్తుంది. నేను ప్రయోజకుడో—అ! పయోజకుడో...

ఇలా అనుకుంటూవుండగా బండి నంబూరు స్టేషను దాటింది. అప్పుడే కొద్దిగా జల్లు ప్రారంభమయింది... కిటికీ లోంచి శుప్పగ నామీద పడుతోంది. ఆ సన్నజల్లులో కూర్చోడమంటే నాకు చాలా సరదా... కాని అమ్మ వానలో తడవకూడదంటూ కోప్పడేది. ఒకసారి యిలాగే అన్నమాట వినకుండా వానలో తడిసివచ్చాను. వెంటనే జ్వరం—దానిమీద న్యూమోనియా—అప్పుడు అమ్మ చెల్లెలు వాళ్ళు యెంత హడలిపోయారు? నిద్రాహారాలు మాని యింటిల్లిపాది నా మంచందగ్గరే గడిపేవాళ్ళు... నా ఆరోగ్యం గురించి అమ్మ యెంత బెంగపడ్డది! “నా ఆశలన్నీ వాడిమీదనేపెట్టుకు బ్రతుకుతున్నాను. ఈ గండంగడిచి గట్టె క్రించు తండ్రీ!” అంటూ యెన్ని దేముళ్ళకు ముడుపులు కట్టింది! అంతగా నా ఆరోగ్యంకోసం పరితపించిన అమ్మ. కళ్ళల్లో వొత్తులు వేసుకుని రాత్రింబవళ్ళు నా దగ్గరేవున్న అమ్మకు అంతలో నామీద అసహ్యం వేసుంటుందా?... అబ్బే! అలా జరగదు... నే నేదో తల్లి తలకెత్తుతానని

ఆశపెట్టుకంటే—ఆశ నిరాశకాగానే ఆమె పాపం యెంత బాధపడిందో... ఆ కోపంమీద కన్నతల్లి యేవో రెండు మాటలంటే నే నింతగా అపార్థంచేసుకోవాలా? ... ఈ విధంగా యిల్లువదలి వచ్చేయాలా... అసలు యింతదాకా యింటికి చేరుకోలేదని అమ్మ యెంతగా యెదురుచూస్తున్నదో? ... నిజానికి—భయంకరంగా గర్జించే కారుమేఘాలే భూమిని సస్యశ్యామలంచేసే చక్కటి వాననిస్తాయి తేలికైన తెల్లమబ్బులు అంటిపట్టకుండానే సాగిపోతాయి. శ్రేయస్సు కోరే ఆత్మీయులే తప్పుచేస్తే గట్టిగా మందలిస్తారు... ఈ విధంగా అనిపించేసరికి అమ్మమీద అంతలేని అభిమానం పొదుకొచ్చింది. అమాంతం పరుగెత్తికెళ్ళి అమ్మ కాళ్ళమీద పడాలనిపించింది...

మళ్ళీ అంతలోనే విరక్తికలిగింది... శేఖర్ ! ఏనాటి సంఘటనో యిలా పూసగుచ్చినట్లు చెప్పగల్గుతున్నానని ఆశ్చర్యపోతున్నావా? ... కొన్నికొన్ని సంఘటనలు మర్చిపోదామన్నా మధుపురావు... ఎప్పుడు జ్ఞాపకంవచ్చినా ఆప్పటికప్పుడు బరిగినట్లుగా అనిపిస్తుంది... అమ్మమీద అభిమానమయితే కలిగిందిగాని వెంటనే స్వార్థం దాన్ని కమ్మేసింది —

ఇంతకెళితే సుఖమా, పాదా—మళ్ళీ ఆ గానుగెద్దు జీవితమేగా... చదువు, యిల్లు, అమ్మ, చెల్లెలు, ఆకతాయి తమ్ముడు... వాళ్ళకోసం, నా జీవితం, నా ఆనందం ఎందుకు పాడుచేసుకోవాలి. అప్రయత్నంగా నా చెయ్యికోట్లకట్టలతో

బగువుగావున్న చాంటుశేబుమీద పడ్డది... అవును!... ఏదో
వేలు!!... నాదగ్గర ఏదోవేలు!!! నలకు ఏదోరూపాయ
లివ్వలేకపోయ్యేది అమ్మ... ఇప్పుడో... సగర్వంగా చాంటు
శేబు తడుముకున్నాను... ఈ ఏదోవేలు నన్ను బాధలనుండి
విముక్తిపొందించి స్వర్గభామం చేరవేసే సోపానపంక్తి!...
ఈ డబ్బుతో పేర్లుకొంటాను... నచ్చిన లాభంతో మళ్ళీ
పేర్లు... అలాగే ఒక పెద్ద ఫిల్ముకంపెనీ ప్రొడ్యూసర్ అయి
పోతాను... అప్పుడు నన్ను గురించి నా ఘనతగురించి పాటలు
ప్రతికలు అంతా తెగపోగిడేవాళ్ళే.... టి. నగర్ లో ఓ టెక్
రూపాయలుపెట్టి బంగళా కట్టిస్తాను.... నింగినమెరిసే తారక
ల్లాంటి తారలు తళుకుబెళుకులతో, హాయిలు నడకలతో
నా ఆజ్ఞాకొరకే కాచుకూచొని వుంటారు! మరికొందరు
అరవిందానలు, చారుచకోరనేతలు నా క్రీగంటిచూపుకోసం
పడిగాపులుపడివుంటారు! ఓహో! సోము చెప్పినట్లు అది
దేవేంద్రభోగం!!... కాశీలాక్ కారులో అప్పుడొచ్చినప్పుడే
అమ్మను అడగలి యెవరు పనికిమాలిన వాళ్ళో....

“శేఖర్! నా ఆలోచనలు వింటుంటే నీకు నవ్వు
వస్తోంది కదూ!... కానీ ఆ వయసు అలాంటిదోయ్...
స్వర్గానికి నిచ్చినలు వేయడంలోనే ఆనందం వుండేది...”

ఉన్నట్టుండి మరో అనుమానం—ఒకవేళ డబ్బు
తీసుకు పారిపోయ్యానని పోలీసు రిపోర్టుయిస్తే!—అబ్బే!
అమ్మ అలా యెప్పటికీ చెయ్యదు... పోనీ ఇస్తే యివ్వనీ —
మళ్ళీ మొండిదైర్యం... ఆ డబ్బు నాదికాదా! నాకా

మాత్రం వాళ్ళు లేదా? అదేమంటే ఆస్తిపంచెయ్యమంటాను. అంతే కాని నాకేం భయం?...

అప్పటికి రైలు మంగళగిరి దరిదాపులకు వస్తోంది. గాడాంధకారాన్ని చీల్చుకుంటూ మారంగా కనిపించే కాంతి సుంజాలవైపు తీసుకుపోతోంది. అప్పుడా రైలు నా కెలా అనిపించిందో తెలుసా శేఖర్.. నీలినీడలు ప్రతిఫలించే నీళ్ళ జాలును చీల్చుకుంటూ అందాల దీవినైపు పయనించే పూల నావలా అనిపించిందినాళ్....

మంగళగిరి స్టేషనులో పదిహేనేళ్ళమ్మాయి, పన్నెం డేళ్ళ కుర్రాడు యిద్దరు మా పెట్టెలోకి యెక్కారు...

బల్లుబాగా కొడుతోందని కిటికీ తలుపులు వెయ్య జోతున్నాడు కుర్రాడు. తమ్ముడూ జాగ్రత్తరా! వేలసలి గేను. అక్క హెచ్చరించింది...నా కెందుకో వాళ్ళను చూడ గానే వెనుకటి సంఘటన ఒకటి మదిలో మెదిలింది. అంక ముందు ఏదారేళ్ళనాడు కాబోలు నేనూ, మా చెల్లెలు, మా మేనమామగారింటికి వెళ్తున్నాము. రైలు కిటికీలో నుండి చూస్తే పరుగెడుతున్నట్లుగా వుండే పంటపొలాలు, తాటి తోపులు, నాచుమొక్కల తోడినీటి మడుగులు. చూడటం అంటే పహాసరదా చెల్లికి... .. 'అన్నయ్యా కిటికీరెక్క ియ్యవా?' అని అడిగింది.

'కళ్ళల్లో రవ్వలు పడతాయివద్దు...' అన్నాను. కాదు కాదు... చెల్లి పట్టుబట్టేసరికి పరేసని రెక్క యెత్త

జోతున్నాను....మధ్యలో చెయ్యిజారి రక్తం కిందపడి వేలు నలిగింది... 'అబ్బా!' అంటూ బాధతో కళ్ళు మూసుకున్నాను. నెత్తుకు గూడుకట్టి నల్లగా వున్న ఆ వేలును తన చేతిలోకి తీసుకొని చెల్లి పూచుతోంది. కొద్దిగా బాధ తగ్గాక కళ్ళు తెరిచేసరికి చెల్లి కళ్ళనిండా నీళ్ళు.

“ఎందుకు నువ్వేడుస్తున్నావ్?... ..” నాకు నవ్వు చి్చింది...

“నానుంచే గదరా అన్నయ్యా...నీ వేలు నలిగిందీ.” అంది ఆ ఒక్క మాటలోను ఆశ్చర్యంతో వుట్టిపడింది. తన మూలంగా నాకు కష్టం కలిగిందన్న బాధ, నా బాధను చూసిన జాలి. ఆ కళ్ళల్లో ప్రస్ఫుటంగా కనిపించాయి ఆ చిక్కిన మొగం, ఆ కనిపింపు చూడగానే నా బాధనంతా ముచ్చిపోయ్యాను. నాకు దెబ్బ తగలేదులే...నువ్వేడవకు.’ అంటూ రుమాలుతో దాని కన్నీళ్ళు తుడిచాను.

“ఆ సంఘటన తప్పుకోగానే నా కళ్ళు చెమ్మగిల్లినయి మళ్ళీ చెల్లెల్ని చూసేది. ఎప్పటికో...పాపం. ‘అన్నయ్యా! అన్నయ్యా!’ అంటూ చుట్టుకు తిరుగుతుండేవాడు తమ్ముడు. అమ్మమాత్రం! రాత్రి పదకొండుగానీ...పన్నెండుగానీ నాకు అన్నంపెట్టండే తను తినేదేకాదు. నాళ్ళందర్నీ వొదిలి యిలా చెప్పకుండా పారిపోవడమంటే యేడుపు వచ్చినంత పనవుతోంది....

“అయినా—చెల్లి పెళ్ళికని ఇల్లుతాకట్టు పెట్టితెచ్చిన డబ్బు నేనెత్తుకొచ్చాను. డబ్బులేక పెళ్ళి ఆగిపోతే చెల్లి

యెంత బాధపడ్తుందో. రక్తంపంచుకు పుట్టిన చెల్లెకి యెంత అపచారం చేస్తున్నాను?...మనసు కలవర పడింది.

వెంటనే నాకు నేనే జవాబు చెప్పుకున్నాను. ఇందులో అపచార మేముంది?... రేళునేను లక్షాధికారినయినప్పుడు నా వారి నందరినీ వోలెస్తానా?... చెల్లెల్ని తీసుకువచ్చి కోరినంత కట్నమిచ్చి కోటీశ్వరుని యింటి కోడల్ని చెయ్యనా అయినా మళ్ళీ యీ పిచ్చిమమకారం... .. భవంతులలో వసించ బోయ్యేనేను నాలుగు గదుల పెంకుటింటిని మర్చిపో లేకుండా వున్నాను.

“శంకర్ ! నిజం చెప్పాలంటే అల్లకల్లోలంగా వున్న సముద్రంలో వూగిసలాడే నావలా వుందిప్పుడు నా మానసిక స్థితి...మమతానుబంధాలకూ, యవనావస్థలోని కమ్మని కల లకూ జరిగిన సంఘర్షణ అది...మళ్ళీ అంతలో సోము జ్ఞాపకం వచ్చాడు. వాడిది యెంత దర్జా జీవితం? పల్లెత్తు మాట అనేవాళ్ళు లేగు. అవిధులు లేని ఆనందం అంటే వాడిదే...ఏం?...నేను మాత్రం యెందుకలాంటి జీవితం గడపగూడదు? సోము చెప్పినట్లు నోట్ల నాలుక, బుర్రలో ఆలోచన వుండాలేగానీ అంతకు వెయ్యింతలు సుఖపడొచ్చు.

మళ్ళీ యింతలో యింకో వూహ పోయింది. ఒకవేళ కంపెనీకి నష్టంవస్తే?...అమ్మా!...ఇంకేముందనిపించింది.. నా సంగతెలా వున్నా చెల్లీజీవితం పాడయిపోదూ...అప్పు కష్టాలు పడుతున్న అమ్మకు యిది ఒక గొడ్డలిపెట్టుకాదూ? మగబిడ్డనై యుండి అమ్మను ఆదుకోవాల్సిన వాడిని నేనే

యిలా ప్రవర్తిస్తే! అమ్మ యీ మనోవ్యాధితో మంచమెక్కితే?... వద్దు! వద్దు అలా జరక్కూడదు!... .. అనుకున్నాను.

శేఖర్! రాజు యింత అస్థిరుడేమిటా అనుకుంటున్నావుగదూ? ఇటు స్వార్థాన్ని చంపుకోలేక అటు రక్తభాంశవా్యాన్ని తెంపుకోలేక నేనుపడ్డ మధన—ఆ పరమాత్ముడికే తెలియాలి.

ఇంత ఆలోచించినా మళ్ళీ నేను చేస్తున్నానని మంచిదే అనిపించింది. అసలు ఆ యువకరక్తపు పొంగులోవున్న తనూ మానేఅది కాబోలు. తను చేసేది తప్పనిగానీ... ఒక వేళ తప్పనితోచినా అది వెంటనే సరిదిద్దుకోవాలని గానీ అనిపించదు. ఓ పట్నాన... సోముకు తప్పకుండా వస్తానని మాటయిచ్చాను. తప్పితే వాడేమనుకుంటాడు? నువ్వింత విరికి పందవని తెలిసుంటే ముందే వద్దనే వాడినే. అంటూ బెప్పిపోడవడా? ఏదీ యేమయినా కానీ—వెళ్ళాలి! వెళ్ళితీరాలి! కంపెనీకి నష్టం వస్తేరానీ... యింటిల్లపాదీ గంగలో కలిస్తే కలవనీ—నే వెళతాను... కొన్నాళ్ళయినా సుఖంగా తిరిగివస్తాను. కాకిలా కలకాలం బ్రతికేకంటే హంసలు ఆరునెలలు బ్రతికితే చాలంటారు—అసలు వాళ్ళిందరి కోసం నా సుఖం యెందుకు మానుకోవాలి? మానవుడు చేసే ప్రతిపనిలోనూ యింతో అంతో స్వార్థం వుంటుందంటారు. స్వార్థంలేని మనిషే వుండడు... న్యాయంగా చూస్తే ఆ డబ్బుమీద నాకూ హక్కువుంది. నా డబ్బును నేను నాశనం చేసుకుంటే అడగడానికి వాళ్ళకేం హక్కుంది. అసలు అన్నిమాటలు పడి యే

ముఖంపెట్టుకుని యింటికి వెళ్ళను? ఏది యేమయినా ముందుకు పోనాలంటే, సుచ్చస్థితికి రావాలంటే యిలాంటి సంకెళ్లు తెంచుకోవాలి... పిరికి ఆలోచనలు చంపుకోవాలి... సాహసం చూపించాలి... అప్పుడే కలలు నిజాలయిపోయి... ఇంతే—యిక ఆ యింటికి నాకూ నేటికీ ఋణం తీరి పోయింది. అనే నిశ్చయానికి వచ్చి మనసు రాయచేసుకు కూర్చున్నాను...

నా ఆలోచనలతో సతమత మవుతూ కంపాద్భుమం టులో ఓ మూల కూర్చున్న నేను బండి వున్నట్టుండి ఆగడంతో సులీక్కిపడి తొంగిచూచాను స్వేషనేమోనని.... కాదు స్వేషమలా లేదు.... చిక్కటి చీకట్లో జనం కోలాహలంగా దిగుతున్నారు. అయినా నాకేమో దిగబుద్ధి పుట్టలేదు. పది నిమిషాలకు రైలు కదిలింది.

“పాపం! ఎవరో ఆడకూతురు పదిహేను పదహారే భృంటాయి...” పక్కనున్న పల్లెబూరి ముసలాయన యింకే వరితోనో చెబుతున్నాడు...

“ఏం జరిగిందేమిటి?” మరో ప్రయాణీకురాలు ప్రశ్నించింది.

“ఎవరో అమ్మాయి రైలుకింద పడ్డది. కొనవూపి గుంటే బజవాడకు తీసుకెళ్తున్నారు... బాగా గాయాలు తగిలాయి. ఏం బతుకుతుందో.”

“వాళ్ళు వాళ్ళేవరన్నా వచ్చారా?....”

“చీకటి, దానికితోడు వాన... ఎవరోస్తారు! ... ..
ఆ పూరివాళ్ళేట.. రైల్వో మొవరో గుర్తుపట్టి ఫలానావాళ్ళ
మ్మాయి అంటున్నారు...”

“అంత చిన్నమ్మాయికి ప్రాణాలు తీసుకోవాల్సిన
అవసరం యేమొచ్చిందో?...”

“ఆ తల్లివాళ్ళు బీదవాళ్ళేట... తండ్రిపోయి చాలా
రోజులయిందిట... కట్నాలదగ్గర పేచీవచ్చి పీటలమీదపెళ్ళి
పోయిందిట... నలుగుర్లో అవమానం భరించలేకో, లేక తన
కోసం తనవాళ్ళ తిప్పలు చూడలేకో... యేమనిపించిందో
పాపం... నిండు ప్రాణం తీసుకుంది. ఆడకూతురికి అభిమానం
యెక్కువ... అంతకంటే యేం చేయగలదు పాపం! ..”

ఆ మాటలు వింటుంటే నా గుండెలు దడదడ లాడి
నయి. చెవుల్లో అవేఅవే మారు | మోగుతున్నయి... మా
చెల్లెలు కళ్ళల్లో మెదిలింది, ‘నా చెల్లెలు గతికూడా యిలా
కాదుగదా...’ అనిపించేసరికి ముచ్చెమటలు పోసినయి.

“పెళ్ళికిని తెచ్చిన డబ్బు నేను పట్టుకొచ్చాను. పెళ్ళి
ఆగిపోతే చెల్లికూడా...” ఇక ఆలోచించలేక పొయ్యాను....
తాళంచెవులు చెల్లెనగ్గరుంటయి. సాయంత్రం నా ప్లాను
ప్రకారం దానిదగ్గరి కెళ్ళాను— “చూడు చెల్లీ నా ప్రాణ
మిత్రుడికొకడికి పాపం అవసరంగా డబ్బుకావల్సి వచ్చింది.
ఒక్క ఐదువేలు సర్దుగలిగితే రేపిపాటికి యిచ్చేస్తానన్నాడు.
పీకలమీద కొచ్చినప్పుడు సాయం చెయ్యకపోతే యిక
స్నేహానికి అర్థమేముంది చెప్ప? ఈ చిన్నసాయం చేస్తే

అజన్మాంతం నీ మేలు మరవనని నా చేతులు పట్టుకున్నాడు. పాపం కాస్తో కూస్తో వున్నవాడే. అన్నమాట ప్రకారం రేఫ తప్పక యిచ్చేస్తాడు. ప్రాణంపోయినా మాటపోనిచ్చుకునే రకం కాదు.” అంటూ అబద్ధం చెప్పాను.

“అమ్మనడుగుదాం అన్నయ్యా!” అంది.

“ఈ మాత్రందానికి అమ్మనడగాలేమిటి? ఎలాగో రేపిపాటికి తప్పకుండా మనచేతి కొచ్చేదేనాయె.” అన్నాను.

చెల్లె నిజమనుకుంది పాపం. ఎంత నమ్మకంతో ఇస్తే యెంత ద్రోహం తలపెట్టాను! ‘నన్నడగకుండా వాడిచేతిక డబ్బెందుకిచ్చావని’ అమ్మనిలేస్తే యేమని జవాబుచెబ్బుంది. జీవితంలో యిక యేనాటికైనా నన్ను ‘అన్నయ్యా’ అని పిలవగలదా? నా మాట నమ్మడం అటుంచి స్నేహితుడు అడలో వున్నాడంటే యిచ్చింది. యింత కృతఘ్నత చూపితే వ్రుపకారం మీదనే విశ్వాసం పోదా? నేను చేసిన యీ తుచ్ఛకార్యంతో—మంచిమీద విలువ మనుషుల మీద నమ్మకం పోదా! ఈ కథ యెవరన్నా వింటే యిక—కోబుట్టువులను కూడ అనుమానించరా? మనిషిమీద మనిషికున్న విశ్వాసం సడలిపోదా?...

అసలు—పెళ్ళికీతెచ్చిన డబ్బు నేనెత్తుకొచ్చాను.. వారంగోజుల్లో వున్న పెళ్ళి అగిపోతుంది—నలుగుల్లో అవమానం భరించలేక, అమ్మ అవస్థ చూడలేక అది కూడా యిలాగే!—అదికూడా యిలాగే!.... అమ్మో! అభంశుభం యెరిగని దాన్ని దానివేలుతో దాని కన్ను పొడిచాను! ...

నమ్మినా చేతికి డబ్బిచ్చిన దాన్ని చేజేతులా నైలు కట్టకు
అప్పగిస్తున్నానా ??? వీల్లేదు ! అలా జరగడానికి వీల్లేదు !!—
అంటూ అంతరాత్మ ఘోషించింది. స్వార్థికోసం పరుగులు
తీసే మనసనే గుర్రాన్ని కళ్ళెంవేసి బిరించింది అంతరాత్మ...
పాపం డబ్బివ్వగానే—‘నయమే నా మాటమీద ఆ మాత్రం
నమ్మకముంచావు’ అన్నాను. ‘నువు నన్ను మోసం చెస్తావా
అన్నయ్యా?’ అంది యెంతో అమాయకంగా. అదే రూపు
కళ్ళల్లో మెదిలి అదే ప్రశ్ననిలవేసి అడుగుతున్నట్లుంది ...
‘లేదులేదు’ అనుకున్నాను. దుఃఖం ఆపుకున్నా ఆగలేదు.
వెక్కివెక్కి యేమస్తుంటే పక్కవాళ్ళు వింతగా చూసి
ఏవేసే ప్రశ్నలు వేశారు నేను జవాబివ్వలేదు. ఇంతలో
స్తేషను వచ్చింది. వానకూడా వెలిసింది. మబ్బులు వీడిన
ఆకాశంమీద తెల్లని చల్లని వెన్నెలకాంతులు పసుచు
కుంటున్నాయి.

విజయవాడలో నైలు ఆగగానే మారంనుండి ఓ
వ్యక్తి కనిపించాడు. తెల్లని వైజమా, సిల్కు-లాల్సి, పైకి
దువ్వెన కాపు మెడలో సిల్కు-మస్టర్, కాళ్ళకు గోల్డు
ఫ్లెబ్బచెప్పల్స్, ఒక చేతిలో త్రీకాడిల్స్ టిన్ను, పిడికిలి బిగించి
సిగరెట్ డమ్ములాగుతూ వస్తున్న ఆ వ్యక్తిని విద్యుద్దీపాల
కాంతిలో సోము అని పోల్చుకోగానే ఆపాదమస్తకం వణుకు
ప్రారంభమయింది. వాడి కంటికి కనబడకుండా బల్లలక్రింద
నక్కాను. వాడు కంపార్టుమెంట్ దాటగానే అవతల వాకిలి

నుండి దిగి బండి చాటుచేసుకుంటూ పక్క పట్టణమీద
పరుగెత్తి కదలబోతున్న గంటూరుబండి యెక్కాను.

“అంతే-పడేళ్ళ సెలవుగా యీ నాడే మళ్ళీ సోము
నిప్పించాడు శేఖర్!-నాటికీ-నేటికీ వాడిలో యెంతమార్పు
కెద్దగా నిట్టూర్చాను.

ఇంతదాకా పెన్నానదీ తరంగాలను చూస్తూ నా
నిధంతా వింటున్న శేఖర్ సాలోచనగా పలకంకిస్తూ “నిజమే
రాజా!-జీవిత పథంలో యెప్పుడో ఒకప్పుడు తెప్పటడుగు
వెయ్యని వాళ్ళే వుండరు. ఏ కొద్ది మగది మహాత్ములో తప్ప
కానీ... తెప్పను గ్రహించి సరిదిద్దుకో గలిగితే కాగుపడ
తారు. లేదా-అలాగే ఆ రొంపిలో యెన్నటికీ పైకి రావే
నంతగా లోతుగా కూగుకుపోతారు. వాడు, సోము అలాగే
కుగుకు పోయాడు....” అంటూ దీర్ఘంగా నిట్టూర్చి
లే రాజా! చీకటి పడింది.....ఇంటిదగ్గర నిబెట్టుకుంటారు.
సోదాంపడ. అంటూ బయల్దేరాడు. నేనూ వాణ్ని అనుస
రించాను....

జాగృతి నుండి (11-2-61) పునర్ముద్రితము.

“సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య...”!

అది సూర్యోదయ సమయం. తూర్పుదిశ అనే కోట బురుజుపై నుండి బాలభానుడు తొంగి చూస్తున్నాడు. బృహత్సేన మహారాజు రాచుగరుగు ‘ప్రతాపవిషయ.’ మా నీరేండ్రో వింత అందాలను పుంజుకుంటోంది. ఆ పట్టాం లోని ఆ కాశాన్నంటుతూ కన్పించే తెల్లని సౌధరాజాలపై వుదయూర్కుని బంగారు లేత కిరణాలు పడి శోభాయ మానంగా ప్రకాశిస్తున్నాయి...

ఆ సుప్రభాతాన సభజనముల కోలాహలముతో కన్యాంతఃపురము కలకలలాడుతోంది. ఆ అంతఃపురములోని పూజామంది రాంతర్భాగాన చందకాంత మణిపీఠికపై ఓ అతిలోక అపూర్వసుందరి. పదునారేండ్ల ప్రాయము చాటుని జవ్వని యొక్క రుక్ ఆసీనయై వీణ వాయించుతోంది. అభ్యం గన మాచరించి తడిమూరని నల్లని ముంగురులు ముఖ కమల ముపై తుమ్మెదల్లా ముసుగుకుంటున్నాయి. సున్నితములైన ఆ వేళ్ళు వీణ మీటుతున్నాయి. కానీ—ఆమె చూపు మాత్రం మోహన మురళీ గాన విలోలుడు—ఆనంద గోప బాలుని దివ్యసుందర విగ్రహముపై నే నిల్చివుంది. తదేకంగా శ్యామసుందరుని వైపే చూస్తూ వీణ మీటుతుంటే ఆ గాన మాధుర్యం కోకిలలకు సిగ్గు, కిన్నెరలకు తలవంపులు కలిగిస్తు న్నట్లున్నది. గానంలో లీనమయి మురళీకృష్ణుని పాదాలకడ

హృదయమనే పూజా సుమాన్ని అర్పించి శాహ్యా ప్రసం
చాన్ని మర్చి న ఆమెకు రాజదంపతుల రాక తెలియనే
లేదు!...

ఆమె ప్రవర్తనచూచి తత్తరపడుతూ ఆ సంగతి నెరి
గించాలని ప్రయత్నిస్తున్న సభజనాన్ని వారించి మహారాజు
కన్నార్పకుండా కుమార్తెవైపు చూడసాగాడు. ... ఇంతలో
పాట పూర్తయింది. కాని ఆమెమాత్రం నిశ్చలమైన
యే కాగ్రతలో మునిగి వుండడం గమనించి .. "కుమారీ! సులో
చనా!...." అని పిలిచారు.

ఆమె ధ్యానావస్థ భగ్నమయింది..... ఎదుట మహా
రాజు!.. తత్తరపాటుతో వీణ నావలనుంచి రాజదంపతుల
పాదాలకు ప్రణమిల్లింది. మహారాజు ఆ నందినీ దేవి కుమార్తె
తల నిమిరుతూ, "కుమారీ! ఆ కృష్ణ విగ్రహంవైపు అంత
తదేకంగా చూస్తున్నావ్ యెందకమ్మా!" ఆప్యాయంగా
అడిగాడు.

రాకుమారి సులోచనాదేవి విగ్రహాన్ని చూస్తూ
"ఆ విగ్రహంలో బృందావని కన్పించిందమ్మా!...."
ఆ బృందావనిలోని గడ్డిపరకన్నే రాధామాధవుల రాసక్రిడా
విశేషాలు చూస్తున్నానమ్మా." అని చెప్పింది.

'ఇంతటి చిన్నవయసులో యెంతటి యే కాగ్రత!'
యని ఆశ్చర్యం కలిగింది సహజ విష్ణుభక్తుడగు మహారాజుకు.

"అమ్మా!" మహారాజు కుమార్తెను తన ప్రక్కనే
కూర్చుండ బెట్టుకొని... "సులోచనా! యుక్తవయస్కురాల

వైనావు. ఇక మేము విశేషించి చెప్పనక్కర లేదనుకుంటాను. నీ కల్యాణం కళ్ళారా చూస్తే యిక మాకేదిగులు వుండదు. మహారాజు దేశదేశాల యువరాజుల చిత్రపటాలను తెప్పించారు. వీటిని చూచి నీ అభిమతం తెలియచేస్తే తగు ప్రయత్నాలు చేస్తాము. ఇవిగో యివి చూడుతల్లీ.” అని ఒక్కొక్క చిత్రపటము తీసి చూపుతోంది.

కానీ—రాకుమారి కన్నులు అటు త్రిప్పనేలేదు. మానంగా మాధవుని విగ్రహంపై పే చూడసాగింది. ఆమె వింత ప్రవర్తనను జూచి తల్లిదండ్రులు దిగ్భ్రమ జెందారు... రాకుమారి మానంలోని యింగితాన్నిరిగిన ఒక చెలికత్తె కొంత ధైర్యము తెచ్చుకుని... “మహారాజా! క్షమించండి... పరమేశ్వరునికై పరిణామించిన పార్వతిలా రాకుమారి హృదయం ఆ శ్రీవల్లభునిపై లగ్నమయివుంది ప్రభూ!... ఆ వేణు గోపాలుని తప్ప అన్యులనెవ్వరినీ వరించనని ప్రతిజ్ఞ పట్టింది... ఎప్పుడూ యిక్కడే యీ విగ్రహంకడనే కాలం గడుపుతూన్నది.. మేమెంత చెప్పినా పయోజనం కలుగటం లేదు ప్రభూ!...” అంటూ వినయముమీర అతి నైపుణ్యంతో నెరిగించినది విషయమును.

మహారాజు ప్రశ్నార్థకంగా ఖ్రుతికవైపు చూశారు... రాకుమారి సిగ్గుతో తలవంచుకుంది... “ఎంతటి అల్పులకై నా గొప్పవారి ప్రాపుకోరడంలో అసమంజసమేమీ వుండదనుకుంటాను మహారాజా!...” అంటూ సన్నని కంఠంతో మెల్లిగా చెప్పింది.

“అసమంజసమని కాదుతల్లీ. అలభ్యమేమోనని.”

“ఎక్కడి నల్లనయ్యా!...ఎప్పుడు దిగిరావటం!!... అంతా నీ భ్రమకానీ-పిచ్చితల్లీ! మా మాటవిని నిన్ను చేపట్టాలని పువ్విఘ్నగుతున్న యీ రాజన్యులలో నీకు నచ్చిన వానిని పెండ్లాడి సుఖించుమా!” గడ్డం పుణుకుతూ బుజ్జగించింది మహారాణి.

రాకుమారి మనసు మారలేదు. ఆమె చూపులా విగ్రహం నుండి మరలలేదు..తదేకంగా చూస్తూ “ఆ నల్ల నయ్య నాపై కరుణించిననాడే నా వివాహం జరుగుతుంది. మీరు విచారించకండమ్మా.” అంటూ తన నిశ్చయాన్ని తెలిపింది రాకుమారి. అశ్రుసిక్తాలయిన ఆమె, నేత్రద్వయాన్ని చూచి ఆమె మనసు మరల్చి బ్రహ్మశక్యం కాదని గ్రహించి ‘శీఘ్రమేవ కల్యాణ ప్రాప్తిరస్తు’ అని దీవించి వెళ్ళిపోయారు రాజదంపతులు.

సజ్జనులైన వారెపుడూ సత్కార్యాలను హర్షిస్తారే గాని అవరోధించరు గదా!...

*

*

*

*

రాకుమారి నిశ్చయం విన్న రాకుమారులు ఆశాభంగం పొందారు. ఆ నోటా ఆ నోటా యీ విషయం రాజ్యమంతటా ప్రాకిపోయింది. ప్రజలు వింతగా చెప్పుకోడం మొదలెట్టారు...

అది సంజపౌద్గువేళ. ఏదో పనిమీద అశ్వారూఢుడయి వెళ్తున్న గొలికుడనే విటుని ఆపి అతడి మిత్రుడు కొలి

కుడు తన యింటి కావ్యనించాడు. గౌళికునిది ఆజాను
 గౌళు విగ్రహం. విశాలమయిన వక్షస్థలం. అందమైన
 ముఖం, పెద్దపెద్ద కన్నలు. చూపకుల నిట్టే ఆకర్షిస్తాయి.
 ప్రథమ వీక్షణంలోనే మంచి ధీశాలియని, బుద్ధి కుశలత గల
 వాడని, ఎట్టి కష్టతమమైన కార్యమునైన దీక్షతో నెరివేర్ప
 గల వుత్సాహ వంతుడనియు గ్రహించవచ్చు.

మిత్రుని ఆహ్వానమందుకుని అతడు అశ్వముదిగి లోనికి
 వెళ్ళాడు. మిత్రులిద్దరూ కుశల ప్రశ్నల అనంతరం పిచ్చా
 పాటీ మాట్లాడు కుంటున్నారు... గౌళికుడు 'మిత్రమా! యీ
 మధ్య నీవు బొత్తిగా అగుపించడం లేదేమి?' అని ప్రశ్నిం
 చాడు.

'లేదు గౌళికా! ఈ మధ్య కార్యార్థినై రాజధానికి
 వెళ్ళి నిన్ననే తిరిగివచ్చాను.'

'ఓహో! ..అలాగా...అయితే రాచనగరు విశేషా
 లేమిటి?'

'రాచనగరులో విశేషాల కేమి కొదువలే!...కాని -
 ఒక విశేషము మాత్రము ప్రజలంతా వింతగా చెప్పుకుంటు
 న్నారు.'

'ఏమిటంతటి వింతవిషయం?' గౌళికుడు వుత్సుకత
 కనబరిచాడు.

'మన మహారాజు ఏకైక పుత్రిక సులోచనాదేవి
 రూపురేఖా విలాసాదులగురించి వినిన రాకుమారులు ఆమె

కర్తృగహణాభిలాషులై నిమతమ చిత్రపటాలను పరిపించా
రట !”

“అయితే—రాకుమారి అంత చక్కటిదా ?”

“చక్కనిదా ! ఆమెకు సాటిరాగల సౌందర్యవతి
యీ ప్రపంచంలోనే లేదట !...ఆమె సౌందర్యం వర్ణించ
డానికి వుపమానాలు చాలవట !”

“ఇది నిజమేనా—మితమా ?”

“ముమ్మాటికీ నిజం ! ఆమె ముఖకాంతిముందు
పున్నమి చందమామ వెలవెల బోతాడట !...చక్కని
ముక్కుకు సంవెంగరేక సాటిరాదట !...సాగసైన కాటుక
రేఖతోడి ఆ కర్ణాంత విశాలనే, తాముందు బెరిగిన లేళ్ళిల్ల
కన్నలు గాగుండివేమోననిపిస్తాయట ! ఒత్తుగా, పొడవుగా
నిగనిగలాడే నల్లని పట్టుకుచ్చుల వంటి శిరోజములట !...
చిగురుటాకులు తాకితే చాలు కందిపోతాయట ఆ సున్నిత
మైన వేళ్ళు !...నత్తిమ్మిరేకుల మెత్తదనమునంతా ఒక్క
చోట పోగుచేసి బ్రహ్మ ఆమె పాదాలు చేశాడేమో నని
పిస్తుందిట ! ..ఇంతెందుకు రతీదేవి రూపము, లక్ష్మీదేవికళ,
పార్వతీదేవి తేజస్సు ఆమెలోనే మూర్తీభవించి వున్నాయట !
ఆసలు వొంపు సొంపులతో అండమైన అవయవముల
పొందిక చూచితీరాల్సిందేగాని వర్ణించ నలవిగాదంటారు
పోరులు...ఇక విద్యులలో సరస్వతి ప్రతిరూపము !...” కౌశి
కుడు తానువిన్నది వర్ణించుకు పోతున్నాడు.

ఆమె అంగంగ సౌందర్యము గొలికుని హృదయ
ఫలకముమీద చెరగని ముద్ర వేసుకుంటున్నది...ఊహలలో

రూపకల్పన చేసుకుంటున్నాడు.....అతని వ్రాహ్మసంద? అతన్ని ముగ్ధుడిని చేసింది... 'ఆమెను తాను భార్యగా పొంద గలిగితే...' అతడి తనవు పులకిరించింది... 'కానీ ఆమె యే రాజసందనునై నా వరించిందేమో.' నని అనుమానం కలిగి "ఇంతకూ ఆమెను చేపట్టానోయే భాగ్యశాలి యెవరు?" అని ప్రశ్నించాడు కొలికడు.

"నేను చెప్పవచ్చింది కూడా అదే. ఆమె ఆరాజ కుమారుల చిత్రపటాలవైపు కన్నెత్తి చూడనేలేదుట! శ్రీకృష్ణుని తప్ప మరెవ్వరినీ వివాహమాడనని పట్టుబట్టిందట!! ఎప్పుడూ ఆ పూజామందిరంలో తప్ప బయటకు అడుగు పెట్టడం లేదుట! పురజనులు యీ విషయమే వింతగా చెప్పుకుంటున్నారు."

గాలికుని ముఖం వెలవేల బోయింది. మనసు నశం తప్పింది. 'మళ్ళీ కనుపిస్తా.' ననిచెప్పి మిత్రునివద్ద శైలవు తీసుకొని తన యిల్లు చేరుకున్నాడు. ఆమె సౌందర్యం శలచు కున్న కొద్దీ పిచ్చెక్కినట్లుగా అవుతున్నది. మాటలలో ఆమెపేరు, కన్నులలో ఆమెరూపు, మనసులో ఆమె దక్క దేమోననే బెంగ తిష్టవేసుకున్నాయి. దినదినమునకూ ఆమె మీద ప్రేమ యినుమడిస్తోంది. ఆమె తలపుకు వచ్చినప్పు డల్లా యేదో తీయని బాధకు లోనవుతున్నాడు. క్రమేపీ అత డికి అన్నపానాదులమీద అయిష్టత వస్త్రాంకరణలపై వీర్యము కలుగుతోంది. అశ్వారోహణపై ఆసక్తి పోయింది. చివరకు పండువెన్నెల మండుటెండగా, చల్లని పిల్లగాలులు వడగాడ్పులు లాగా సోకి అతన్ని బాధిస్తున్నాయి.

అతడిస్థితి చూచిన మిత్రులు విచారించారు. అందని పండుకై ఆశపడటం మంచిదికాదని యెంతగానో బోధించారు. కానీ అతడి మనసు మారలేదు. ఇక యీ స్థితిలో అక్కడ వుండటం కష్టమనిపించింది. దేశాటనము చేసి వస్తానని మిత్రుల దగ్గర శైలవు తీసుకున్నాడు. మూజాముల్లె సర్ది ప్రయాణమవుతూ, తన యిలవేల్పుకు నమస్కరించాలని పూజామందిరంలో ప్రవేశించాడు. ఎదురుగా శ్రీమన్నారాయణుని విగ్రహం! శంఖచక్ర గదాయుధ ధారియైన గరుడవాహనుడు అతడికేదో ఆదేశించి ఆశీర్వాదించి నట్లనిపించింది. వాడిపోయిన అతడిముఖం విచ్చి కలువలా కలకలలాడింది.

“హే జగన్నాటక సూత్రధారీ!... ఈ నాటకానికి నాందీగీతము పాడింది నీవే తండ్రీ! ఇక నా తోడూనీడ నీవే—” అని చేతులెత్తి మ్రొక్కాడు—

అప్పటినుండి ఒక పక్షం రోజులవరకూ తలుపులు బిగించి యింటిలోపలే కార్యదీక్షలో మునిగిపోయాడు.

మానవులలోని ఆత్మవిశ్వాసం యెంతటి బలీయమైనది?... అదే అతనికి కార్యదీక్షను ప్రసాదిస్తుంది. మేధస్సుకు వురిపిడి పెడుతుంది... మానవుడికి తన శక్తిమీదగల అపారమైన విశ్వాసాన్నే భగవంతుడు మెచ్చుకుంటాడు కాబోలు!... ఆత్మవిశ్వాసంతో కృతఃశ్చయులై చేసే మానవ ప్రయత్నానికి, అదెంతటి క్లిష్టమైన విషయమే అయినా దైవబలం తప్పకుండా వుంటుంది. అందుకే ‘మాన

పుడు తల్చుకుంటే కానిపని అంటూ వుండవని' అంటుంటారు.

*

*

*

*

ఒకానొక సుప్రసాతము. గుడ్డల కిలకిలలతో తోట అంతా కలకల లాడుతోంది. విచ్చినపూలను గోవిందు పూజకై నెచ్చెలులతోపూడ కోస్తున్నది రాకుమారి. తమ రాజోద్యావనంలో... ఉదయించే సూర్యబింబంతో పోటీ పడున్నట్లుగా అప్పుడప్పుడే విచ్చుకుంటున్నాయి ఎర్రని మందారపూలు. పువ్వుకంటే సున్నితమైన రాకుమారి వేళ్ళు గులాబీరంగు ముద్దమందార పువ్వుని తుంపుశున్నాయి. విను వీధిని వినబడే వింత సవ్వడికి రాకుమారి తలెత్తి పైకి చూసింది... రానురాను ఆ సవ్వడి దగ్గరయి తమ వుద్యావనంవై పే వస్తున్నట్లుంది. చెవులు రిక్కించి వింటున్న రాకుమారి యేదో పక్షి కనిపించింది. ఆశ్చర్యపోతూ పరిశీలించి చూచింది. “గరుత్మంతుడు!...” అనుకుంటూ భక్తి భావంతో తనువు పులకరింప చేసులు జోడించింది. “అరె! ఆశ్చర్యము! ఈ పక్షి నా వైపుకే వస్తున్నట్లున్నది!... కాదు కాదు! ఇక్కడే దిగుతున్నదికూడ... దానిమీద యెవరు?... ఆ ఆశీనుడైనది యెవరు? శంఖ చక్రాయుధధారి సాక్షాత్తు శ్రీమన్నారాయణుడు వలెనే వున్నారే!...” అది సిగ్గో... ఆనందమో... మరి ఆశ్చర్యమో కానీ రాకుమారి తన కాలం అచేతనంగా నిలబడింది...

నిలమేఘఛాయ, పద్మదళముల వంటి కన్నులు, అర విందముల వంటి పాదములు!... ఆ దివ్యసుందర గాతుడు..

ఇన్నాళ్ళు తను యెవరికోసం కాచుకుని వుందో .. యెవరికై రాత్రింబగళ్ళు పరితపిచిందో అతడే ఆ నీల నీరదగా! తుడే యితడు! ... ఆహా! ... అదిగో వీతాంబరము ... ఆమోమున తీర్చిదిద్దిన నిస్తూరితలకము ... చేతనన్నది సుదర్శన చక్రము. ఆ పొంతనే ధగద్దగాయమానముగా ప్రకాశిస్తున్నది పాంచ జన్యము ... సందేహములేదు! పక్షిరాజు ముప్పుపై నాగో హించి వచ్చిన యీతడు తన పూదలకుమెచ్చి, నా యందు కనిగరించి వచ్చినవాడా దేవదేవుడే! ... రాకుమారి తనువు పులకరించింది. ఆ ఆనందంలో ఆమెకు యేమి చెయ్యడానికి పాలుపోలేదు.

ఆమె కలవరపాటు చూచిన గరుడవాహనుడు కొంత దూరమున గరుడునిపైనుండి దిగి ఆ పొదలచూటున అచ్చటనే వాహనము నిలిపి తానామె చెంతగా వచ్చాడు. తన అభీష్టసిద్ధికై విచ్చేసిన బృందావన నందకిశోరుని చూడగానే రాకుమారి హృదయంలో భక్తిభావం పెల్లుబికింది. తను కోరిన జగదేశ మనోహరుడు తన చెంత చేరగానే సిగ్గుతో తెల్లతామర వంటి మోము యెర్రగలువలా మారిపోయింది. పెదవులు సిగ్గుతో వొణికి పోతున్నాయి. మేను కంపించి పయ్యెద జారిపోయింది. ఇంతలో దవ్వున నుండి సవ్వడి విన్న చెలిక తెలు ఆమెచుట్టూ గుమెగూడారు. అబ్బురపాటుతో అండరూ గోవిందుని పాదపద్మాలపై మోకరిల్లారు .. అప్పటికి రాకుమారి తన పొరబాటు గ్రహించి తత్తరపాటుతో పరమాత్మునికి ప్రణమిల్లింది. అదిచూచి పున్నమి చంద

మామ లాంటి అతడి మోముపై చిరునవ్వు వెన్నెలలు కాచి నయి... నవ్వుతూ ఆమె చేతిని పట్టుకోబోయాడు. రాకుమారి సిగ్గుతో పక్కకు తప్పుకుంది.

ఉదయకాంతిలో వుద్యానవనంలో వునయలక్ష్మీలా మెరిసి పోతున్న రాకుమారి సౌందర్యం అతడికి వేగిర పెట్టింది.

“సుందరీ!... నీ ప్రేమశాశంలో చిక్క వివశుడనై వచ్చిన నేను యీ ఆలస్యము భరించలేను | పేయసీ!...” అంటూ దగ్గరకు వచ్చాడు.

తడబడపాటుతో నూరముగా జరిగి చిరునవ్వును పెది మలలోనే దాచుకుని పమిటకొంగు చివర చేతికి చుట్టుకుంటూ “సఖీ! తండ్రిగారికడ కన్యాదానముగా స్వీకరించుట ప్రచితముగదా!...” అన్నది రాకుమారి చెలికత్తె.

ఇంతలో యీ శుభవార్త ముందుగా మహారాజు కేరుగజెయ్యాలని వడివడిగా పరుగెత్తిన ఒక చెలికత్తె మహారాజుకు అంతా నివేదించింది. మహారాజు, మహారాణి పరివారము అంతా నిర్విణ్ణులయ్యారు. అందరి ముఖాలలోనూ సంతోష సంభ్రమాలు వ్యక్తమవుతున్నాయి. మహారాజు ఆశ్చర్యానికి మేరలేదు. ఎన్నో ఆలోచనలు వచ్చాయి... “గరుడ వాహనుడైన చక్రాయుధధారి తన అంతిపురమునకు వచ్చినమాట నిజమేనా?...” అని సందేహం కలిగింది... ‘ఏమో!... ఆ భక్తవత్సలుడు భక్తసులభుడు కదా!... రాకుమారి పూజలకు సంతృప్తుడై దిగి వచ్చాడేమో?...

సార్వత్రి కతమున పర్వతరాజు పవిత్రుడైనట్లు, సులోచనా దననమూవల్ల తను, తన వంశము తరిస్తుందేమో! ...' యిలా ఆలోచించుతూ మంత్రి సామంతాదులతో తన వృద్ధ్యాన వనం చేరుకున్నాడు.

చుక్కలలో చంద్రునిలా అంతఃపుర కాంతల నడుమ నున్న శ్రీకాంతుని చూడగానే రాజుకు నవసింధులు లభ్యమైనంత సంతోషం కలిగింది. ఆమధ్యాంతాలు లేని అచ్యుతుడు తన యింటి అల్లుడైనాడన్న సంభ్రమంలో తన్నుతాను మర్చిపోయాడు. కడలిరేడు కడిగినపాదాలు తను కడగ బోతున్నాడన్న ఆనందంతో సగర్వంగా తన పరివారాన్ని పరికించాడు. భక్తాగ్రగణ్యులకు తప్ప దర్శనమివ్వని దామోదరుని చూడగానే భక్తిభావము పొంగిపొరలి కన్నీటి రూపంలో ప్రవహించగా నతమ స్తిష్కుడై అంజలి ఘటించాడు....

* * *

సులోచనా రాకుమారికి, శ్రీమన్నారాయణునికి అతి వైభవంగా వివాహం జరిగిపోతున్నది. 'ప్రతాపక్షిషయ' నగరమంతటా పచ్చనిపందిళ్ళు, ఎక్కడవిన్నా మంగళ తూర్యారావములు. ఎవరి ముఖించూచినా అచ్యుతుడే తమ రాచవారింటి అల్లుడైనాడన్న ఆనందమే! ...ఎవరు చూచినా కల్యాణ వేదికపై కమలనాభుని చూచి తరిద్దామనే కోర్కెతో పెళ్ళిపండ్లరితైపు పరుగులెత్తేవారలే! ...తృణమో ఫణమో చాలు భగవద్దర్శనమునకని తమ శక్తికొలది కానుకలర్పించ

డానికి ఆరాటపడుతున్నాడు. దేశదేశాలనుంచి వచ్చిన రాజులతో పెళ్ళిపందిరి నిండివుంది... .. ఆ నిత్యకల్యాణునకు కల్యాణం జరిగిపోయింది.

తనబిడ్డపై మారులుతో వైకుంఠమునే వీడివచ్చిన వాసుదేవుని తనయింటనే వుండిపోమ్మని మనవి చేసుకున్నాడు మహారాజు. అల్లుడు అంగీకరించగానే యిక నా పురమే వైకుంఠమని మురిసిపోయాడు.

*

*

*

మనోహరమైన వెన్నెల శయ్యామందిరమంతటను వ్యాపిస్తున్నది. మత్తుకలిగించే పరిమళ నవ్యాలు గదిలో వింతవాసనలు వేదజల్లుతున్నాయి. మున్నెన్నడూ కనీవిసీ యెరుగనంతటి అందముగా అలంకరించబడిన శయన మందిరంలో రాకుమారిని భర్తకడకు తీసుకు వెళ్ళారు చెలికత్తెలు. నునుసిగ్గు మెరుగులతో అపరంజి బొమ్మలావున్న రాకుమారిని గదిలోపలకుతోసి తలుపులు బిగించి కిలకిలమని నవ్వుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

వెన్నెలరేడుచూచూ ప్రేయసికోసం తపించి పోతున్న అతనికి రేరాజనుతోసిరాజన్నట్లుగా వున్న ప్రేయసీ వదనము కన్పించింది ఆమె నుదుటపై నున్న కస్తూరీ ఘుమఘుమలు గుబాళించినాయి. సేగలోని సన్నజాజులు సన్నగా నవ్వినాయి. ఆ పరిమళం చల్లని చంద్రకిరణాలకంటె మెక్కువగా అతనికి మత్తుకలిగించింది. ప్రేయురాలి ముగ్ధ

మోహన రూపము గాంచిన అతడిమేను పులకరించి అనురాగం పెల్లివిరిసింది.

ఘనమైన కుచముల భారముతో సన్నని నెన్నడుము మరింత అల్లల్లాడ మొలనూకి చిరుగజ్జెలు గలగలమని సందడి చేయ భర్తను సమీపించింది సులోచనాదేవి. వంగి భర్త పాదాలకు నమస్కరించిన ఆమె హృదయంలో భక్తి, ప్రేమ భావాలు పొంగిపొరలి తనువు గగుర్పొడిచింది. ఓ సగంట భర్తనుచూస్తూ “స్వామీ! — తాపసోత్తములకు గూడ తాకనలవిగాని యీ పాదార విందములను కిన్నుల కిద్దకోమంటారా? — పెదవుల ముద్దుగొనమంటారా? —” మృదువుగా అడిగింది.

“ఏదీ చెయ్యవద్దుదేవీ!...” ప్రేమతో పాలరాతి పలకల్లాంటి ఆమె చెక్కిళ్ళు నిమురుతూ అన్నాడు.

“ఏమో!...” ఆశ్చర్యంతో ఆమెకిన్నులు మరింత పెద్దవయినయి.

“కన్నుల కిద్దుకుంటే విచ్చిన ఆ కలువ రేకులు వాడి పోతయి... ముద్దుగొంటే ఆ లేత కెంజిగురాకులు కమిలి పోతయి...”

ఆ మాటకు ఆమె తియ్యగా అమృతం జాలువా రేలా నవ్వింది.

“పాల్కడలి గారాబుపట్టి పట్టిన పాదాలకడ యీ దాసికి యింత చోటిస్తే చాలుప్రభూ!...” మృదువుగా పాదాలు స్పృశిస్తూ అంది.

“కానీ—నా ప్రాణేశ్వరిస్థానము పాదాలకడకాదు... ఇక్కడ... ఈ హృదయంలోదేవీ!” అంటూ ఆమెను లేవ నెత్తి బిగికొగిల బంధించబోయాడు. లేడిపిల్లలా మాసుకు పోయి నీన మృదువైన అరుణారుణ హస్తములో కెంపులు పొదిగినంత అందంగా మెరుస్తున్న బంగారు క్షీరవాత్రను తెచ్చి అందిస్తూ “క్షీరసాగర శాయికి...” ముత్యాల పలు వరుస తళుక్కున మెరియ చిరునవ్వులొలికిస్తూ చతురోక్తిగా అంది.

“ప్రియురాలి ప్రేమామృతమునకు యేదీ నాటి రాదుగా!...” నవ్వుతూ అందుకుని ఆమెను దగ్గరగా తీసు కున్నాడు.

వారి అన్యోన్య దాంపత్యముసుఖంగా సాగిపోతున్నది. తాను మనసారా కొలిచిన దేముడే తన నాథుడైనాడన్న తలపుతో రుక్మిణీకాంతలా భక్తిభావంతో భర్తను సేవి స్తోంది సులోచనాదేవి. సత్యభామను మించిన ప్రేమాతి శయంతో భర్తను ఆనందాబ్ధిలో ఓలలాడించి తన వాడ్ని చేసుకుంది. మనసైన యిల్లాలీస మక్కువతో చూచుకుంటు న్నాడు భర్త.

మహారాజుకు, ప్రజలకు ప్రతిక్షణం గోవిందుని స్మరణ యెక్కువయింది. ఆ ఆదిదేముడి అండతో కొండంత బలం వచ్చింది, మహారాజుకు. అందరిలోనూ నూతనోత్సాహం పెల్లుబుకుతోంది. సైన్యంలో శౌర్యధైర్యాలు పెంపొంది నయి. సర్వ జగద్రక్షకుడే తమవాడన్న విశ్వాసం చేకూరితే

మానవమాత్రులకు యేనఃగంత బలంరావడం సహజమేగదా!
దేశదేశాల రాజులకూడ మహారాజుకు అమూల్యమైన
కానుకలు సమర్పిస్తున్నారు.

కాలం గడుస్తున్నది. క్రమంగా మహారాజుకు అహం
భావం పెచ్చుపెరిగింది. ఇరుగుపొరుగు రాజన్యులు తమ
యందు చూపుతున్న గౌరవాదరాలను లోకువగా భావించిన
మహారాజుకు ఆశపుట్టింది. జగత్ప్రభువునే తన జామాతగా
చేసుకోగల్గినపుడు యీ ధరణినంతా నాదిగా యెందుకు
చేసుకోగూడదు? అనిపించింది. క్రమంగా తన యిరుగు
పొరుగు రాజ్యాలను కబళించడం మొదలుపెట్టాడు.

నిజానికి—పిరికితనం మనిషిని సగం నీరసింపచేస్తుంది?
సాక్షాత్తు ఆ జగత్ప్రభువే కదనరంగములో నిలిస్తే యెదు
రెచ్చి నిలబడగల సామర్థ్యం యెవరికుంటుందని యెవరిదోషన
నారు పలాయన మంత్రం పఠించారు కొందరురాజులు, అది
చిన్న మరికొందరు బృహత్సేన మహారాజు తమమీదకు
దాడివెడల్చుతున్నాడని తెలియగానే పరారియిపోయారు.
ఎదురు నిల్చిన ఒకరిద్దరు యోధులూ “యింతమంది ఇలా
వెన్నిచ్చి పారిపోయారంటే అతడు మహాబలశాలై వుండాలి.
ఇంతమందికి సాధ్యంకానిది నేనొక్కడినే యెదురించ బూనడం
యేటికి యెదురీదినట్లు వృధాప్రయాసే అవుతుంది... అనువు
గానివేళ అణగివుండి సమయమురాగానే కబళించడం వుత్తమ
మయిన రాజనీతి!...” అని తలపోసి తమదోష తమ
చూసుకున్నారు.

ఆ విధంగా సునాయాసంగా లభ్యమైన ఆ సువిశాల
నామాజ్యాన్నంతటినీ తన యేలుబడి క్రిందకు తెచ్చుకుని
నిరాటంకంగా పాలిస్తున్నాడు బృహత్సేన మహారాజు.

*

*

*

*

కొన్ని యేళ్ళు అలాగే గడిచిపోయినయి — అడవుల
పాలయిన రాజులంతా యాదృచ్ఛికంగా ఒక్క-చోట
కూడటం తటస్థించింది. ఒకరినొకరు చూచుకుని ముందు
నివ్వెరపోయారు. తర్వాత ఒకరి విషయాలు ఒకరు తెలుసుకుని
తమందరికీ ఒకే విషయ వచ్చినందుకు ఖిన్నులయ్యారు.
అందులో యెవ్వరూ యెదురునిల్చి పోర లేకపోయి కారడ
వుల పాలయినందుకు అందరికీ తలవంపులుగా వుంది. వారం
దరి హృదయాలలోనూ అణగారిపోయిన పరాభవాగ్ని
రాజుకుంది. తమతమ గుండెల్లోదాగిన బాధను అందరూ
చెలిబుచ్చుకున్నారు

“రాజ్యంపోయింది. రాజసుఖభోగాలు పోయినయి.
కీర్తిప్రతిష్టలు మంటగలిసినయి. అన్నీ పోగొట్టుకుని, అవ
మానం భరించి యిలా జీవచ్ఛవంగా బతికేకంటే చని
పోవడం వుత్తమం.” అంటూ విలపించారు కొంతమంది.

“చచ్చి సాధించేదేముంది ! గడ్డిపోచలన్నీ కలిపితే
మదపుటేనుగునే బంధించవచ్చు. అలాగే మనమింత మందిమి
యేకమై యుద్ధభూమిలోనికొస్తే మనలను అడ్డేనారేవుండరు”
అంటూ ప్రోత్సహించారు కొంతమంది, ఆశావాదులవుడుకు
రక్షపుపొంగులో...

“అఁ...ఎంత యేకమైనా—లోకరక్షకునితో వైరం పెట్టుకోడం అంటే మాటలా?” అంటూ పెదవివిరిచారు, జవసత్వాలుశిగిన కొంతమంది నిరాశావాదులు.

అందరిలోకీ బుద్ధిబల సంపన్నుడూ, శౌర్యదురంధరుడు అయిన ఓ వివేకవంతుడు వాదోపవాదాలనుఆపి శత్రువుకు వెరిచి వెన్నిచ్చి పారిపోడం రావకులంకో ఫుట్టిన మనకు సిగ్గుచేటు! ‘జాతస్యహిధ్రువో మృత్యుః’ ఫుట్టిన వాళ్ళు గిట్టక మానరు. శత్రువుకు భయపడి యీ కారడవులలో ఆకులల ములు తిని చావలేక బ్రతికేకంటే రణరంగలోనే ప్రాణాలు విడుదాము. ఉత్తమగతులయినా లభిస్తుంది. అందులో గలి చామా స్వదా జయప్రదుడగు ఆ దేవదేవునే జయించిన కీర్తిదక్కుతుంది. మరణించినా సాక్షాత్తు శ్రీహరిచేతిలో చావు యెంతటి పుణ్యాత్ములకు లభిస్తుంది!.. అసలు చందన తిరువు తిన నీడనుచేరిన నరులేగాని, నాగులేగాని అందరికీ సమంగా సుగంధాన్నిస్తుంది. ఆజగద్బాంధవుడే అంతే!... శత్రుమిత్ర భేదంగాని, స్వపరితారతమ్యంగా స్వార్థలంపలులైన మానవులకుగాని ఆ దీన బాంధవుడికివేమీ వుండవు. అన్నిటికన్నా, తన మామగారి మర్యాద నిలబెట్టడానికి ఆ శ్రీమన్నారాయణుడు యుద్ధానికిదగినా ఆ దివ్య సుదర్శన చక్రముచేత నిహతులైనవారికి యిక యీ చావు పుట్టుకలే తేని మోక్షసామ్రాజ్యం లభిస్తుంది. — అదీగాక మనం యోధులుగా పుట్టం! యోధులుగా పెరిగం! యోధులు

గానే మరణిద్దాం. అంటూ చక్కనిసలహా యిచ్చాడు. అందరూ సరేనంటే సరేనన్నారు.

*

*

*

*

పరాజితులయి పరార్తైన రాజులందరూ, అటవికుల సాయంతో ఒక్కమ్మడి దండెత్తివచ్చారన్న వార్త ప్రతాపవిషయ నగరమంతటా కలకలం లేవదీసింది. ఇంత కాలం భక్తి, వినోద కాలక్షేపాలలో మునిగి తేలుతున్న ప్రజానీకంలో సంచలనం కలిగింది. కానీ—బృహత్సేన మహా రాజు వీసమంతైనా చలించలేదు. తటసటాయిస్తున్న మంత్ర సేనానులకు “పరిపూర్ణ భగవదనుగ్రహ పాత్రులమైన మనకు కలలోనూడ భయం అనవసరం! వీరేకాదు! ఇంతకు రెండింటలు మంచి కూడివచ్చినా మనం భయపడనవసరం లేదు! కండకావరంతో మనపైనే కత్తికట్టిన వీరందరికి తగిన శాస్తి చేసి తీరవలసిందే! పదండి!...” అంటూ ప్రోత్సహించి చతురంగ సేనావాహినితో ధీమాగా రణరంగానికి నడిచాడు.

పోరు ఘోరంగా జరుగుతోంది. మహారాజు, వారి సేనలు యెంతో శౌర్యధైర్యాలు ప్రదర్శించారు. కాని వుప్పెనలా ముంచుకువస్తున్న అరివీరుల నాపలేకపోతున్నారు. చెల్లాచెదరై పోతున్న సైన్యం, విరిగిపడిన రథచక్రాలు, చచ్చిపడున్న యోధులు, గుర్రాలు, మృతకళేబరాలు, గాయపడి ఆక్రోశిస్తున్న సైనికులతో యుద్ధభూమి అతి భయంకరంగా వుంది. అసంఖ్యాకమైన శత్రు సేనలు కోలాహలంతో ముందుకు తోసుకొస్తున్నాయి. అదీచూచిన మహా

రాజగుండె జారిపోయింది. అహంభావం పూర్తిగా నశించింది. ఇక యీ పరిస్థితిలో సర్వజగదక్షకుడైన తన అల్లుడు తప్ప తన్ను రక్షించగల వారెవ్వరూలేరు. ఆ ఆనందేముడు నన్ను తప్పక కాపాడుతాడు. సందేహంలేదు అనే దృఢ విశ్వాసంతో పరుగుపరుగున తన అంకితుని చేరుకున్నాడు.

సరస సల్లాపాలలో ఆనందసాగరంలో మునిగివున్న సులోచనా దంపతుల కింతవరకూ యీ విషయమే తెలియదు. తన కుమార్తెను పిలిపించి పరిస్థితి అంతా చెప్పి “ఈ స్థితిలో నీ నాధుడైన జగన్నాధుడే మనల నాదుకోవాలిత్తల్లీ! ఇంక అతడేమనకు శిరణ్యం!” అంటూ తెలియచేశాడు మహారాజు.

తండ్రికి వచ్చిన ఆపదవిన్న రాకుమారిమనసు చాలా గాఢపడింది. ఇలాంటప్పుడు తండ్రిని అదుకోకపోతే యిక తనబ్రతుకే వృధా అనిపించింది. వెంటనే భర్తదగ్గరకు వెళ్ళి పరిస్థితిఅంతా వివరించి, “ఆపదలోనున్న మా తండ్రికి తోడ్పడటం మనవిధికదా!” అంటూ మనవిచేసుకుంది. కాని... ఆ మాటవినగానే భర్తమొగంలో వచ్చిన మార్పు చూచి ఆమెకు దుఃఖం ఆగలేదు. భర్త పాదాలపై వాలి కన్నీటితో అభిషేకించింది. చేతులు మోకరించి “హే భగవాన్ ! ఆర్తతాణ పరాయణా !! హేదీనశాంధవా !!... రక్షించు ! రక్షించు !!... ‘ఇంద్రుగల డంతులేడని సందేహము వలదం... నీ శాలభక్తుడు పలుకగానే స్తంభములో సాక్షాత్ గిరిచి ప్రహ్లాదునిమాట వట్టిమాట కాకుండా

కాపాడలేదా!... నిండుసభలో మానభంగం జరుగబోతుంటే 'అన్నా! శరణు! శరణు!' అంటూ వేడిన బ్రాహ్మణి అక్షయ మైన వలవలిచ్చి ఆడుకోలేదా!... 'పాహిపాహి' యన్న గజేంద్రుని మొరివినగానే యిల్లానికిగూడా చెప్పకుండా పరుగున పోయి ప్రాణరక్షణచేసిన ఆపద్బాంధవుడవే!... నిరంతరం నీనామస్మరణలోనే కాలం గడుపుతున్న నా కన్న తండ్రిపై కనికరించలేనా? ప్రభూ! చివరికి నీ యిల్లాలి ప్రార్థననైనా ఆలకించవా...'' అంటూ కన్నీరు మున్నీరుగా విలపిస్తున్న భార్యను చూడగానే అతడిమనసు కరిగిపోయింది. ఆమెను లేవనెత్తి కారే కన్నీరు తుడుస్తూ "దేవీ! పూరణిల్లుము. నీ తండ్రికి తప్పక సాయంచేస్తాను. ఇక నీవు నిశ్చింతగా తండ్రికడకేగి ఆయనకు ధైర్యము చెప్పు. నేనిప్పుడే పోయి అరిమూకలను చెల్లాచెదరుచేసి వచ్చెదను." అంటూ ఓదార్చి మాటయిచ్చి పంపివేశాడు.

సులూచనాదేవి తేలికపడ్డమనసుతో వెళ్ళిపోతుంటే అతడి గుండెలు బిరువెక్కినయి. ఈ విపత్తునుండి తప్పించుకోడమెలాగన్నది అతడికి పెద్ద సమస్యయింది. ఏమిచెయ్యడానికి పాలుపోలేదు. 'ఇక తనరహస్యం బయటపడక తప్పదా ఇన్నాళ్ళూ పాగిన యీ నాటకానికి యంతటితో స్వస్తి చెప్పాలా? అయినా—ఈ స్థితిలో అసలు రహస్యం బయటపెట్టినా లాభమేముంటుంది? ఇన్నాళ్ళూ భక్తిప్రేమలతో చూచిన భార్య, ఆదరాభిమానాలతో గౌరవించిన మామ వీరిందరి అభిమానం పోగొట్టుకోవడమే కాకుండా బయట

పెట్టినందాన తనను నమ్ముకున్న వీళ్ళకు కలిగేమేలు యేముంటుంది? పైగా శత్రురాజులు లోకువకట్టి మమ్మందరినీ యమపురి కంపరా?... పోనీ—అలాకాక... తను పారిపోతే.. ఛీ!... ఛీ! తనవారినందరినీ శత్రువులచేతి కప్పచెప్పి తను పిరికిపండలా పారిపోవడం?... అది జరగనిపని! ఏదిఏమైనా కాని యీ స్థితిలో ఆయుధధారిని యుద్ధభూమికి వెళ్ళటమే కర్తవ్యం. ధైర్యసాహసోపేతుడైన పురుషునికే దైవబలం కూడ వుంటుందని, విజయలక్ష్మీ వరిస్తుందని పెద్దల నానుడి ఆనాడు భగవంతునిపై భారంచేసి నాడు చేసిన తెగువకు యిట్టి ఆపురూపసుందరి భార్యగా లభించింది. నేటి తన తెగువకు కూడ వెచ్చి ఏ భగవంతుడో సాయపడకపోతాడా? సాయపడక మరణమే లభించినా యుద్ధంలో మరణం అదేం. తేటి పుణ్యాత్ములకు లభిస్తుంది.. వెనక కృష్ణపరిమాత్ముడే నుడివినట్లు 'హ త్వేవా ప్రాప్స్యసి స్వర్గం ; జిత్వేవాభోక్త్యిసే. మహీమ్.' అని తర్కించుకుంటున్న గౌళికునికే 'సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ!' అన్న గీతాసూక్తి జ్ఞాపకం వచ్చింది. 'తండీ! నేచేసిన అపగాధముల తుమించు యికనాకు నవ్వేదిక్కు! పాహీ! మాంపాపి!...' అంటూ ప్రార్థించి అచంచలమైన విశ్వాసంతో యుద్ధ సన్నద్ధుడవు తున్నాడు గౌళికుడు.

*

*

*

*

అక్కడ వైకుంఠపురిలో చలువరాతిమేడలో కేళీ పండితులలో యింకా చాలామంది ఉన్నారు. సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య

గోవిందుడు “పాహి ! మాంపాహి !!”. అన్న భక్తుని కేకవిని వ్రుల్కిపడ్డాడు. అకస్మాత్తుగా మానంవహించి ఆలోచనలో మునిగిపోయిన యిందిరాదేవికి ఏమీ అర్థంకాలేదు. దీనజన రక్షకుడైన తన నాథుడు అన్యమనస్కుడవడానికి యే భక్తుడి ఆర్తనాదమేమైనా వినిపించిందేమో? లేక ‘రక్షింపు రక్షింపు’ మనే గోభాహ్మణ స్త్రీజాలాలాపము లేవైనా వినపడ్డవేమో? నని సంశయించిన రమాదేవి ‘స్వామీ ! యీ పరాక్షకు కారణమునేను తెలుసుకోవచ్చునా?’ యని ప్రశ్నించింది. దేవీ! భూలోకంలో బృహత్సేనుడనే మహారాజు యేకైకపుష్పతిక సులోచనాదేవి అందాల భరిణ. చిన్ననాటి నుండి నా వాదసేవా తత్పరురాలై నన్నతప్ప మరెవ్వరినీ పెండ్లియాడనని పట్టుబట్టింది. ఆమె ప్రతిజ్ఞవిన్న గొళికుడనే నీశాలియొకడు ఆమెను భార్యగా పొందాలనే కాంక్షతో బుద్ధిసూక్ష్మత నుపయోగించి కొయ్యో నొక గరుడు వాహనమును జేసి అందొక కీలమర్చి దానిని కోరినప్పుడు ఆకశములో నెగురించురీతిగా నిర్మించి చూపరులకు ఖగేంద్రునివలె కన్పించునట్లు నిర్మించినాడు. ఉక్కుతో సుదర్శన చక్రములా రూపొందించినాడు. తాను పట్టుపీతాందరముగట్టి ముఖమున పూర్వపుండ్రములు దిద్ది యంత్రగరుడినెక్కి చేత చక్రముబట్టి రాకుమారి పుద్ఘానవనమున ప్రత్యక్షమయినాడు. అతడినే నన్నుగా నమ్మిన మహారాజు కన్యాదానము చేసి జన్మతరించిందని సంతసించినాడు.

“కానీ, యిప్పుడు మహారాజు ఛాటికాగలేక జారుకున్న రాజులంతా ఏకమై మహారాజును ముట్టడించారు.

గత్యంతరములేక తన అల్లుడిని నేనుగా భావిస్తున్న రాజు అతడి సహాయమర్థించాడు. దిక్కుతోవా తెలియక గొళిగుండు 'పాహి! మాంపాహి' అంటూ మొరపెట్టుకుంటున్నాడ"ని సవిస్తరంగా తెలియచేశాడు రమాంజలి.

శ్రీదేవి కనుబొమలు ముడివడ్డయి. "నాథా!... కపటవేషమువేసిన నూయావి మాటలను వారెలా నమ్మగలిగారు?... ఎంతటి తెగింపున్నా దివ్యమంగళస్వరూపులయిన శ్రీకాంతుని వేషమువేసి నమ్మించిన ఆ ధూర్తుని కెంత నాహసం!!... ప్రభూ! అట్టి నంచకుని మీరు క్షమించవలదు..." అంటూ రోషకషాయిత నేత్రాలతో పలికింది.

ముకుందుడు మందహాసంచేశాడు. "దేవీ! శాంతింపుము... నిజంగా అంతమందిని నమ్మింపగల్గడం అతడి ప్రజ్ఞావిశేషమే! అంతేకాదు కాగ్యార్థియై కపటవేషమువేసినాడుగాని నన్నెన్నడూ ధిక్కరింపలేదు, కించపరచలేదు. పైగా హృదయములో నాయందే భక్తినిలుపుకున్నాడు... దేవీ! ప్రేమికులకు తమ ప్రేయస లోనాలోపములతో ఏవిధముగా పనిలేనో నాకూ భక్తుల భక్తిభావముతోతప్ప యితర లోపముతో పనిలేదు. అదేకాక—సులోచనా రాకుమారి చిన్నతనమునుండి నా నామ స్మరణతోనే కాలంగడపింది. నాకే హృదయమర్పించింది. తన భర్తను నేనేనని నమ్మి హృదయకమలములో నా మూర్తినే ప్రతిష్ఠించి మనోవాక్ రూపముల నన్నే పూజించింది. ఆ భక్తురాలిని రక్షించడం నా కర్తవ్యం నేనే నేను అల్లుడినన్న భావంతో భక్తిశుద్ధ

లతో, ఆనరాభిమానాలతో నేవించి, కొండంత నా అంకనే
 :నాసుకుని మురిసిపోయిన ఆ ముసలిదంపతులను, ఆ దేశ
 ప్రజలను పుపేక్షించడం ధర్మంకాదు. 'అంటూ శ్రీమన్నా
 రాయణుడు నచ్చచెప్పాడు. 'యిందిరాదేవికి. కానీ ఆమె
 యింకా చిన్నబుచ్చుకుని వుండడం గమనించి మధుర మంద
 స్మిత వదనార విందుండకుచు శేషశాయి తిరిగియిలా చెప్ప
 సాగాడు.

“దేవీ! నా స్వరూపం నీకింకా అవగతం కాలేదా?
 భక్తివిశ్వాసాలతో రాతిలోవున్నది నేనేనని భావించి
 పూజించే భక్తులకు ఆ రాతిలోనే నేను నాక్షాత్కరించుట
 లేనా? అన్నిటికి ముఖ్యమైనది భక్తిగాని సాధనముగాదు!
 ఇంకొక చిన్నవిషయమునుగూడ ఆలోచించుదేవీ! 'విజ
 యమో! వీరస్వర్గమో!' అని ధృఢనిశ్చయంతో కదన
 రంగానికి కదిలిన గొళికునకు మరణమే సంభవిస్తే అతడే
 నే ననుకుంటున్న లోకులు శ్రీహరే మరణించాడనుకోరా?
 అనంతునే అంగమొందించామనే అహంభావంతో విజయ
 లక్ష్మీయుశులైన శత్రువర్గాలు పాపభీతిలేక యిచ్చమొచ్చి
 పట్లు సంచరింపరా?... .. అసలు, ధైర్యసాహసములతో
 అచంచల ఆత్మవిశ్వాసంతో చేసే మానవుని ప్రతి ప్రయత్నా
 నికి దైవబలం వుంటుందన్న సంగతి నీకు తెల్సుగదాదేవి!
 ఏది ఏమయినా కానీ శరణన్నవారిని చేపట్టడం నా విధి!
 'దిక్కునీవేనని' నమ్ముకున్నవారికి దిక్కుచూపడం నా ధర్మం!
 ఇకనేను యుద్ధభూమికి బయలుదేరక తప్పదు.” అంటూ

శంఖ చక్రకాయుధధారియై ఖగరాజనెక్కి కదనగంగానికి
బయలుదేరాడు శరణాగతవత్సలుడు.

*

*

*

*

రిఫువీరుల రక్తపు మడుగులతో భయంకరంగావున్న
రణరంగానికి గొళికుడు చేరుకునేసరికి నలువైపులా జయజయ
శంఖారావం వినిపించింది. శత్రురాజులలో శేషజీవి ఒక్కడూ
లేదు ! గొళికుడు విస్మయంతో నలువైపులా పరికించాడు.
మారంగా పాంచజన్యము పూరిస్తూ చక్రకాయుధధారియైన
గరుడవాహనుడు కనిపించాడు. ఇదంతా ఆ కృపామయుని
కరుణా విశేషమేనని చేతులెత్తి మ్రొక్కుతున్న గొళికుని
మందహాసంతో దీవిస్తూ అంతర్ధానమైనాడు అచ్యుతుడు....

(జాగృతినుండి పునర్ముదితం.)

ఆ రి పో యి న అ గ్గి పు ల్ల

దీ పం వె లి గిం చిం ది !

“అమ్మగారూ !...”

....

“అమ్మగారూ !... శాంతమ్మగారూ ! లెగండమ్మా పండగపూట బోలెడుపనుంది.” అంటూ తలుపుతట్టింది పని మనిషి.

“అ...అ...అబ్బబ్బ ! వస్తున్నానుండు.” కళ్ళు నులుపుకుంటూ లేచి తలుపుతీసి “యింకా నాలుగయినా కాలేదు. అప్పుడే వచ్చావేంలచ్చి?” అని అడిగింది శాంత.

“అదేందమ్మగారూ ! ఇయాల నరకచతురదసి పండుగ గదమ్మా. తెల్లంకట్టనే తలంబోసుకోవాలగా....ఇప్పటికీ పొద్దోయింది. నిన్న యిల్లుగూడ కడగలేదు. ఎప్పటికవాలో పనంతా అనినేను యిదయితుంటే...అగ్గిపెట్టె యిట్టాపడె య్యింది. పొయ్యిరాజేసి పాచూడుస్తాను.”

నిర్మలమైన సరస్సులో రాయివిసిరినట్లయింది శాంత హృదయంలో. కలతచెందిన మనసుతో “అప్పుడే నీళ్ళ కేమీ తొందరలేదులే. నువ్వు పాచిపనిచేసుకో.” అనిచెప్పి మళ్ళీ వచ్చి పక్కమీద మేనువాలిచ్చింది. అయినా నిద్రపట్టలేదు. ఏవేవో జ్ఞాపకాలు తలమొకొస్తున్నాయి.

....అవి తను చిన్నపిల్లగా వున్నరోజులు. దీపావళి పండుగ వస్తోందంటే నెలముందుగానే యింట్లో సందడి మొదలయేది. మందు సామాన్లు యింట్లోనే తయారు చేసుకునేవాళ్లు. అన్నయ్యలు, చిన్నాన్నలు అంతా పోటాపోటీలు పెడి బాగా సంచాలి తయారు చేసేవాళ్ళు. ఎవరింట్లో యెక్కువ మందు సామాను కాలుస్తారో వాళ్ళకు గొప్పగా వుండేది. ఆ వూళ్ళో కూడా అంతా 'ఫలానా వాళ్ళింట్లో యెంతమందు కాలాచరని' అంటూ గొప్పగా చెప్పుకునేవాళ్ళు. తనకు అన్నయ్యలతో బాటు చిచ్చుబుడ్డలో మందు కూరడమంటే సరదాగా వుండేది. కానీ అన్నయ్యలు తనను వాటి దగ్గరకు రానిచ్చేవాళ్ళుగాదు. నాన్నతో చెప్పుకుని యేళ్ళు గోల చేసేది తను.. ఒక మాట నరక చతుర్దశికి.. ఎవరు దేవుణుండు తలంటి పోసుకుంటారోనని పోటీలుపడ్డారు పిల్లలంతా... అయి దేళ్ళ తను అమ్మతో ముందునన్ను లేవమని చెప్పి నిద్రపోయింది. మెళుకువ వచ్చేసరికి తలతుడుచుకుంటూ అక్కయ్య "వ్రసేవ్ శాంతా! నేనుశ్రీ, అన్నయ్య చుక్క; నువుదెబ్బ." అంది. ఇంతలో అప్పుడే తలంటుకానిచ్చికొని వీళ్ళ గదిలోనుండి వస్తున్న అన్నయ్య "ఫస్టు వార్వరీ, సెకండు చక్రవర్తి, థర్డు తాటికాయ!" అంటూ శేలిచేశాడు. ఇక తను వ్రుకుకు మోతుతనం పట్లలేక యేడుస్తూ 'యివ్వాలే నేనసలు తలంటే పోసుకో' నని మారాంచేసింది. అప్పుడు నాన్న బుజ్జగిస్తూ "ఈ మాటుసంక్రాంతి భోగినాడు అందరికంటే నీన్న ముందు లేపుతాను నేను. అప్పుడు వీళ్ళనే నువు 'తాటికాయల్ని'

చేద్దువుగానిలే.” అంటూ బ్రతిమాలితే అప్పటికి లేచింది తను...

ఎంత మధురమైన రోజులవి అనిపించింది శాంతకు. చిన్నతనంలో ఆ వురకలువేసే వుత్సాహం, ఆ అర్థంలేని పట్టుదలలు తల్చుకుంటే యిప్పుడు నవ్వొస్తోంది. కష్టసుఖాలకు అతీతంగా, చీకుచింతలకు దూరంగా అందమైన దీవిలోని ఆనందాలరంగులీనే చక్కని భవంతిలాంటిది చిన్నతనం... మళ్ళీ ఆ రోజులు వస్తే యెంత బాగుండుననిపించింది శాంతకు. మధురమైన గతంలో విహరిస్తున్న శాంతకు తనపక్కనే పడుకున్న యిద్దగుప్పిల్లల్ని చూడగానే బాధకలిగింది. ఈ పసి మనసుల్లోనూ అదే వుబలాటం వుండుంటుంది... కానీ... బరువుగా నిట్టూర్చింది శాంత.

మళ్ళీ గతస్మృతుల కెరటాలు శాంత మనసును ముగిచేసినాయి... ఒక సంవత్సరం నాయనమ్మ చనిపోయిన సంవత్సరం అది. పెద్దలుపోయిన యేడు పండుగ చెయ్యకూడదంటూ ఆ యేడు యే పండుగా చెయ్యలేదు. “అమ్మా! తలంటే” అంటూ తనూ తమ్ముడూ, చెల్లెలూ ఒకటే ఆగం చేశారు. అమ్మ తమనికోప్పడుతుంటే నాన్నవచ్చి “పోనిస్తూ పిల్లలకేం తెలుసు పాపం. వాళ్ళ ముచ్చట యెందుకూ తీర్చక పోవడం?” అంటూ తలంటిపోయించి మిఠాయిలు కొని పెట్టారు. టపాకాయలు పక్కింట్లో కాల్చుకోమని పంపించారు...

“అమ్మగారూ!” మళ్ళీ లచ్చిపిలుపుతో శాంత ఆలోచనా స్రవంతికి ఆనకట్ట అడ్డంపడింది.

“పండుగ పూట ... ఇంకా నిద్ద రేంటమ్మగారూ ...
లెగండి ... లెగండి ... పాచిపనయింది ... పొయిరా శస్తాను.”

“వేరేయింటికి వెళ్ళి పనిచేసుకురాపోలచ్చి!”

“అదేంటమ్మా.....యిల్లుగడగాలి... ముగ్గులెట్టాలి...
అశ్వాయిలకు తలంటుపొయ్యాలి... యింకా పొద్దెక్కు శే
పనెప్పటికి అయ్యేటట్టు.”

“అబ్బబ్బ! నన్ను విసిగించకు .. తలంట్లూ గిలంట్లూ
ఏమీలేవు... మా యింట్లో అసలు పండుగ చేసుకునే ఆచారమే లేదు.”

“అదేంటమ్మా!” ఆశ్చర్యంతో నోరు తెరిచింది
లచ్చి.

“అంతేలే... యింకా నన్ను మాట్లాడించకు. వెళ్ళు...”
అంటూ తలుపు గడియపెట్టివచ్చి నిండులో తలదూర్చి
బాధగా నిట్టూర్చింది శాంత.

* * * *

“అమ్మా! ... మలే....మలే... ఆల్లలాంబాబులేదా.
తెల్లాలకముందే ... తలంతు పోసుకుని... మలే ... కొత్త
బత్తలు ఏచుకన్నాలు... మలినాకూకల... తలంతిపోచి...
కొత్తబత్తలు ఎయ్యవూ? ... మలే... యేలవకుండా పోచు
కుంతాలేయివ్వాల...” కాఫీ కలుపుతున్న శాంతభుజంపట్టి
గుంజతూ అడిగాడు మూడేళ్ళ బాబు వసంత్.

“ఒరేయ్ ... పెద్దగా అరవకు... నాన్నగారు కోప్పడు
తారు.” స్నానంచేసి వుతికినబట్టలు వేసుకుంటున్న పెద్దబాబు
తమ్ముడికి చెప్పాడు మెల్లగా.

“మా బాబువికదూ ! మొన్న నేగా తలంటిపోసి కొత్త బట్టలు తొడిగాను. ఇవ్వాలి చక్కగా నీళ్ళుపోసి యిస్త్రీ బట్టలు వేస్తాను. ఏ...హాయిగా వెళ్ళి ఆడుకుంటావుగదూ.” శాంత బాబును ఒడిలోకి తీసుకుని బుజ్జగించింది.

“ఆహా...నాకు తలంటికానాలి....కొత్త బట్టలు కానాలి. అల్ల బాబు ఏచుకుంటే నేనెందుకేచుకోగూడదు ?” చిన్నబాబు మారాంచేశాడు.

“మా బాబు బంగారుతల్లి ! చెప్పినమాటవింటాడు. అల్ల రే చెయ్యడు....మరేనానా నీకు వుష్కాచేసిపెట్టనా ?” శాంత మరిపించడానికి పయత్నించింది.

“ఆ....ఆ.....నాకుతలంటి కొత్తబట్టలు.” అంటూ యేడుపుమొదలెట్టాడు బాబు.

“ఏయ్ ! చిన్నబాబూ ! ఏమిటాగోల ?” హాల్లో షేప్ చేసుకుంటున్న రావుగాడు ఒక్కకేక వేసేసరికి వుగుము విని ఐడుసుకున్నట్లు తల్లిభుజానికి అంటుకుపోయాడు బాబు. నాడ్నిచూస్తే శాంతగుండె తరుక్కుపోయింది...కళ్ళనిండా నీళ్ళుపెట్టుకుని యేడుపుమూతితో తల్లికళ్ళల్లోకి చూస్తున్న చిన్నబాబును చూడగానే తన చిన్నతనంలో సంఘటన జ్ఞాపకంవచ్చింది శాంతకు...

ఇదే దీపావళిపండుగ... ..పాలేరు వెంకయ్యకొడుకు నర్సిగాడు కొత్తబట్టలులేవని మారాంచేస్తుంటే వెంకయ్య ప్రాణంవిసిగి నాలుగుతన్నాడు. అదిచూచి నాన్న “పండు గలు, సరదాలు, పిల్లలకుగాక కాలంమళ్ళిన నీకూనాకూ

సరే!... నీకు లేనిబుద్ధి వాడికిరమ్మంటే ఎలా వస్తుందిరా?” అంటూ వెంకయ్యను కోప్పడి నర్సిగాడికి అన్నయ్యనడిపాత చొక్కాల గూ యిప్పించారు. అసేసుకుని వాడెంత పొంగి పోయాడు! సంకోషంకో దొడ్డంతా గంతులేశాడు. నీళ్ళు నిండిన చిసబాబుకళ్ళల్లో నవ్వుతున్న నర్సిగాడి మాఖం కనిపించింది శాంతకు. ఆమెమనసు రెక్కలు విరిచికట్టిన పక్షిలా గిలగిల్లాడిపోయింది. చేసేదేమీలేక వాడి గట్టిగా హృదయానికి హత్తుకుని “యేడవకునాన్నా... వెళ్ళిపోకో...” అంటూ ముద్దుపెట్టుకుని పంపించేసింది.

అరగంటగడిచీ గడవకముందే వంటమొదలెట్టబోతున్న శాంతదిగ్గరకు పక్కంటి రాంబాబు, వసంత్ నవ్వుకుంటూ గంతులేస్తూ వచ్చారు... వాడిచూసి పసివెధవకు అప్పుడే ఆ యేడుపంతా యెక్కిడికిపోయిందో. అని నవ్వుకుంది శాంత.

“మలే.. వచంతూ... ఇవ్వాలమా యింటికొత్తావా? మా అమ్మమ్మా బోలెలు అప్పచీలు చేత్తోంది... మా నాన్నమ్మా తపాకాయలు తెత్తామన్నాలు ఇద్దలంకలిచి తపాకాయలు కాల్చుకుందాం...” రాంబాబు గర్వంగా అంటున్నాడు.

“నేనేంలాను... మా అమ్మా అప్పచ్చిలు చేత్తుంది.. మా నాన్నాల్లా యిన్ని తపాకాయలు కొంతాలు...” కళ్ళు పెద్దవిచేసి చేతులు బారలుచాచి ‘యిన్ని’ అంటూన్న బాబు యాక్షనచూసి ‘ఎంత అభిమానమో చిన్నవెధవకు’

అనుకొని నవ్వుకుంటున్న శాంత, బాబు యిటుతిరిగి 'కదమ్మా?' అనేసరికి సెగతగిలిన తమలవాకులా కమిలిపోయింది ఆమె ముఖం. "ఇంట్లో అల్లరిచెయ్యకుండా వెళ్ళి బయటపైకిలు తిప్పుకోండి." అంటూ పిల్లలకు ట్రైస్కిలుయిచ్చి పంపించేసి హాల్లోకివచ్చింది శాంత... రావుగారు పేపరు చదువుకుంటున్నారు.

"ఏమాండీ!" చాలా మృదువుగా పిల్చింది.

పేపరు చదువుతూనే "ఆఁ!..." అన్నారు రావుగారు.

"మ రేంలేదు... .. ఒక్క శేరు గోధుమరవ్వ తెచ్చి పెట్టండి. పిల్లలు కవలడ్డు అడిగారు. చేసిపెడతాను." లాలనగా అడుగుదామన్నా శాంత స్వరం వణికింది. రావుగారు మాత్రం పేపరుమాస్తూనే "మ రేంఫర్వాలేదు. ఎల్లుండి చెయ్యొచ్చు..." కలుపుగా అన్నారు. మారుమాట్లాడకుండా వంటింట్లోకెళ్ళిపోయింది శాంత ఆలోచిస్తూ.

వంటచేస్తున్నా మనసు మనసులోలేదు. అదేమిటో భర్త తత్వం ఆమెకు అంతుబట్టడంలేదు. ఏడేళ్ళనుండి కాపురం చేస్తున్నా అదేతీరు. కాపురానికి తొలిరోజున పాలుపొంగించి దేముడికి ఆరగింపు చేద్దామంటే "ఊఁ! దేముడూ-దెయ్యం" ఈ పిచ్చినమ్మకాలు నీకూ వున్నయ్యన్నమాట!... ఇదుగో శాంతా ఒక్కటేమాట... ఈ యింట్లో వుండదల్చుకుంటే యిలాటి మూఢనమ్మకాలు, చాదస్తపు అలవాట్లు మానెయ్యాలి..." అంటూ ఖచ్చితంగా చెప్పేశారు. ఏనా నానికీ తను యేమీ బాధపడలేదు. భగవంతుడికి ఒక్కటే నమస్తారం

పెట్టేసింది. ఆయన కనుగుణ్యంగా నడుచుకోడమే తన కర్తవ్యం అనుకుంది. అంతే. ఆనాటినుండి పూజాపునస్తారం, పండుగపచ్చం యేమీ లేదు... తన ఫట్టింగ్ల పండుగలకు యెలావుండేది! ... ఐదుమాసాల గుండిగ వండించేవాడు. నాన్న వచ్చిన వాళ్ళకల్లా లేదనకండా పెట్టించేవాడు. సంక్రాంతి పెద్దపండుగనాడు వాకిట్లో వడ్లగంప దగ్గర పెట్టుకుని వచ్చినవాళ్ళకల్లా చేతుడు వడ్లుపోసేది తను. నాయనమ్మ తిట్టినా నాన్న అనేవారు “ఎందుకమ్మా కోప్పడుతావు? ... కలిగినంతలో యితరులను సంతోషపెట్టి మనం సంతోష పడాలి .. అదే మనజీవితానికి పండగ....” అని.

కానీ ఈయనవాదంవేరు “ప్రపంచంలో పండుగ చేసుకోలేని బీదవాళ్ళెంతమందేలేరు.... వాళ్ళందరకూలేని పండుగ మనకుమాత్రం యెందుకూ?” అన్నా డాయన ఒకమాటు యెప్పుడో... “బాగుంది. ప్రపంచంలో కడుపు నిండా తిండికికూడా నోచుకోని నిర్భాగ్యులు వున్నారు చాలా మంది. మరి అందుకని మనం భోజనం మానామా? మనం ఒక్కరం పండుగలు మానేశాక వాళ్ళకు పండుగ చేసుకోడానికి అవకాశం కలిగిందా? ... ఇంకా పండుగనాడు మన చేతనైనంతవరకూ నలుగురు బీదవాళ్ళకు యింత పప్పు అన్నం పెట్టినా సంతోషిస్తారుగానీ” అందామనకుంది తన కానీ. అదేమిటో ఆయనమందః పెదవులు విప్పడమే భయం తనకు. పెద్దపులిని చూచిన లేడిపిల్లలా వుంటుంది తనకు ఆయన్నుచూస్తే. తన మటుకు తను అన్నిసందాలు,

అన్నికోరికలూ అణిచేసుకుంది....చివరకు యిరుగు-సొరుగు
 'ఇదేమి నిడ్డూరమమ్మా!' అని బుగ్గలు నొక్కుకున్నా తను
 బాధపడటం మానేసింది... కానీ, అభం శుభం తెలియని
 పసిపిల్లలు. వాళ్ళు బాధపడుతుంటే తను సహించలేక
 పోతోంది.... పెద్దవాడు కాస్త తండ్రిని అర్థంచేసుకుంటు
 న్నాడు. అమ్మను బాధపెట్టకుండా లోపలే మింగుకుంటు
 న్నాడు. చిన్న వెధవతోటే వచ్చింది తనకు చిక్కు. పసి
 పిల్లలకు యెన్నో సరదా లుంటాయని, ఎన్నో వుబలాటా
 లుంటాయని యీయన కెందుకనిపించదో... వాళ్ళ సరదా
 లన్నీ మనం తీర్చలేకపోవచ్చు. కానీ, మనకు కలిగినంతలో
 వాళ్ళ మనసు నొప్పించకుండా చూసుకుంటే యెంత
 బాగుండు.... ఏనా తను బాధపడటంతప్ప యింకేం చెయ్య
 గలదు. ఇదివరలో పిల్ల లేడు స్తుంటే యేదో సాకున పక్కింటికి
 పంపించో లేక ముందురోజు మిఠాయి చేసిపెట్టి కనబడకుండా
 పెట్టో యెట్లాగో తిప్పలాపడేది. ఈమధ్య యీయన అదీ వీలు
 పడినివ్వటంలేదు.. ఆయన మతం ఆయనది. తను ఆయనకు
 చెప్పగలవాటిది కాదు పైగా అంత చదువుకున్న ఆయనకు
 యేమిని చెబుతుంది?.... "ఇలాటి మూఢాచారాలు వుంటే
 మానవజాతికి మనుగడేలేదు...." ఇంకా యేమిటో అంటారు.
 ఎన్నాళ్ళు తల బద్దలుకొట్టుకున్నా అవి తన కర్థంకావు. తనకు
 తెలిసిందల్లా ఒక్కటే. తనవల్ల యెవ్వరూ బాధపడకుండా
 వుంటే చాలు తనకు.

*

*

*

*

“అమ్మగారూ!” పని ముగించుకుని యింటికెళుతున్న లచ్చి పిలిచింది.

“ఏమిటి లచ్చీ?” వంటయింటిలోంచి వస్తూ అడిగింది శాంత.

“తలంటోసుకుని పండుగ సేసుకుంటాను. అన్ని కుంకుళ్లు యియ్యండమ్మా...”

శాంత చప్పున వెళ్ళి దోసెడునిండా కుంకుడుకాయలు తెచ్చి లచ్చి వొడిలో పోసింది. సంశోషంగా వెళుతున్న లచ్చిని “వుండు” అంటూ అర్ధశేరు మినప్పప్పు తెచ్చి కొంగులో పోసి “గారెలు చేసుకో” అంది చిన్నగా.

కృతజ్ఞత నిండిన కళ్ళతో లచ్చి “దరమిల్లి” అంటూ చెయ్యెత్తి నమస్కారం పెట్టి వెళ్ళిపోయింది. అది చూసి శాంతకళ్లు తృప్తితో మెరిశాయి.

*

*

*

సాయంత్రం యేడు గంటలు కావచ్చింది. చీకటి చక్క బడుతోంది. రేపు కాల్పుకోవాలంటూ పెద్దవాళ్ళు యెంత చెప్పినా పిల్లలు వినకుండా ఆనాడే కొన్ని మందుసామానులు కాల్చుకుంటున్నారు. ఎదురింటి వాళ్ళబాబు అగ్గిపుల్లలు వెలిగిస్తున్నాడు. పంచలోనిలబడి చూస్తున్నారూ ఆనంద్, వసంత్ హాల్లో కిటకిదగ్గరగా కుర్చీవేసుకుని కూర్చుంది శాంత ఎదురింటి వాళ్ళబాబు చెయ్యి కాల్చుకుంటాడని అగ్గిపుల్ల వెలిగించి చేతికందిస్తున్నది వాళ్ళక్క. అదిచూచిన శాంతమనసు మళ్ళీ గతంలోకి పరుగుతీసింది.

సరిగా యేజేళ్ళనాటి దీపావళి... అప్పటికి శాంత వసుస్సు పద్దెనిమిదేళ్ళు. ఆనాడు యిల్లంతా ఆనందంతో కలకల లాడుతోంది. తమ్ముళ్ళు, చెల్లెళ్ళు ఒక్కటే సందడి. శాంతకు మాత్రం అంత సందడిలోనూ ఏదో వెలిగిగావుంది. పల్లెటూరు ఆచారం, అందులోనూ తండ్రికొస్త సనాతన పరుడు గావడంతో శాంతకు పదవయేటనే మేనత్తకొడుకు కిచ్చి పెళ్ళిచేశారు. చిన్నప్పడు అక్కయ్య “నీకేమీ అదృష్ట వంతురాలివి. మీ ఆయన చక్కగా పట్నంలో చదువుకుంటు న్నాడు. పెద్ద వుద్యోగంచేసి నిన్ను రాణిలా కూర్చోబెడు తాడులే. మాలా పేడా పిడకలూ చేసుకో అక్కరలేదు.” అంటుండేది. ఆయన చదువు పూర్తిచేసుకుని వచ్చారంటే శాంత ఎంతగానో సంతోషించింది. కానీ ఆ సంతోషం యెక్కువకాలం నిలవలేదు. ఆయన్ని ఎందుకో అందరూ తిట్టిపోయ్యడం మొదలెట్టారు. “ముక్కుపచ్చలారని పసి దాన్ని గొంతుకోశా” మంటూ అమ్మవద్దేది. “చదివి ప్రయోజకుడవుతాడను కున్నాంగాని యిట్లా తెలివిమీరతా డనుకున్నామా? ఇంతకూ దానిఖర్క.” అంటూ నిట్టూర్చారు నాన్న. ఇదమిద్దనుని తెలియకపోయినా వాళ్ళలా గంటుంటే శాంత బాధపడుతుండేది. ఎవరినీ అడగగల ధైర్యం ఆమెకు లేదు చివరికి మామయ్య ఆయన్ను ‘నా గడప తొక్క వద్దని’ వెళ్ళగొట్టారని తెలిసినప్పుడు కృంగి పోయింది. బనుటకొస్తే “పాపం శాంతమ్మ అచూయకు రాయి... అయినా అతగాడికి అదేం పోయ్యేకాలం” అని

యిరుగుపొరుగు వాళ్లు అనుకుంటుంటే శాంతకు ఒళ్ళంతా సూదులు గుచ్చినట్లుండేది. అలాగే రెండేళ్ళుగడిచాయి...

ఆ రోజు ఆ దీపావళిగాడు శాంత కొత్తబట్టలు కట్టుకుని దేమునిదగ్గర దీపం వెలిగిస్తోంది. ఆయన ఎవరినో పంపిస్తే తల్లితండ్రీ నూట్లాడుతున్నారు. శాంత కుతూహలం ఆపుకోలేక తలుపుచాటునుండి సంభాషణ అంతా విన్నది. శాంతకు పూర్తిగా వినపడలేదుగానీ ఆయన ఎక్కడో పట్నంలో వుద్యోగం చేస్తున్నారనీ, అమ్మాయిని తీసుకురమ్మని సంపాదించి, కానీ అమ్మాయి యిక్కడికి వచ్చాక యికముందు ఫుట్టింటికి యెలాంటి రాకపోకలుండవని ఖచ్చితంగా చెప్పి వొప్పకుంటేనే పిల్లను తీసుకురమ్మన్నారని తెలిసింది.

“మాపిల్ల మాకేం బరువుకాదు ఇక్కడేవుంటుంది. దిక్కులేనిదానిలా దాన్ని ఆ కిరాతుడిచేతిలో పడేసి తిరిగి చూడకుండా వుండమంటే దాన్ని యే గొంతుపిసికి బావిలో పడేస్తేమటుకు యెవరుదిక్కు?...” అంటూ అప్పు యేడుస్తోంది. నాన్నచూ తం ఆలోచించుకుచెప్తామని చెప్పాడు ససేమిరాపంపవద్దని అమ్మ యేడుపు. శాంత నిలువునా కృంగిపోయింది. తీగనుంచి తుంచిపారేసిన పువ్వులా తలుపుకు చేరబడ్డది. ఆమెలో భయమూ, గాఢా రెండూ అల్లుకుపోయినాయి...

ఆ సాయంత్రం వూరంతా సందడి. గదిలో కిటికీ దగ్గర నిలబడిచూస్తోంది శాంత. చీకట్లు అలుముకుంటున్నాయి. దీని ద్వారా చూసినప్పుడు అక్కడే ఉన్న చీకట్లలో చీకట్లు చీకట్లుగా మారుతున్నాయి.

వాటిమీద ప్రమిదలు పెట్టి దీపాలు వెలిగిస్తున్నారు. దీపాలు వెలిగిస్తూ మురిసిపోతున్న ముగ్ధులు, మతాశాల వెలుగుల్లో బోసినవ్వులు చిలికిస్తూ పొంగిపోతున్న బాలలు, అవ్వాయి చుక్కలని, సీమటపాకాయలని హడావుడిపడ్తున్న కుర్రకారుల సందడి. దిగులుమరిచి అమావాస్య అందంచూస్తోంది శాంత. చీకటి చెట్టురంగురంగులపూలు పూచినట్టుందివూగు పూరంతా. ఎదురింటి రామయ్యగారి కూతురు దీపాలు వెలిగిస్తోంది. అల్లుడు యేదో పరిహాసాలాడు తున్నట్టున్నాడు. యిద్దరూ ముసిముసిగా నవ్వుకుంటున్నారు. శాంత ముఖం చిన్న బోయింది.

“అమ్మా! శాంతమ్మా!... ఈ చీకట్లో కూచున్నావేం? అక్కయ్య బావ యెలానూరాలేదు. నువ్వేనా వచ్చి దీపాలు వెలిగించు. గిబ్బకొడితే మందులు కాల్చుకోవాలని తమ్ముళ్ళు తొందరపడుతున్నారు. లేచిరా....” నాన్నవచ్చి పిలిచినా శాంతకు బదుటకు వెళ్ళాలనిపించలేదు. తనమూలంగా తెల్లి మంచం పట్టింది శాంతి కుమిలిపోతున్నాడు. ఏ ఆనందమూలేని తన కెందుకీ పండుగ అనిపించింది. “ఎందుకులేనాన్నా. నా బ్రతుకే చీకటయింది. ఇంక నే నేం దీపాలు వెలిగిస్తాను?” అపుకున్నా ఆగకుండా దుఃఖం పొద్లివచ్చింది.

“బాగుండదమ్మా. చీకటని పూరుకుంటానూ?... దీపం వెలిగించుకోమూ. ఇదీ అంతే. జీవితంలోనూ ఆశలనే దీపాలు వెలిగించుకోవాలి. మనిషికి నిరాశపనికిరాదమ్మా.

మన పండుగలకూ పబ్బాలకూ అదే పరమార్థం. పిచ్చి తల్లీ. పిచ్చి ఆలోచనలుమాని తేదిరా...”

శాంత లేచివచ్చి దీపాలు వెలిగించింది. “దిబ్బుదిబ్బు దీపావళీ! మళ్ళీవచ్చే నాగులచవితి?” అంటూ దిబ్బు కొట్టారు పిల్లలు. మందుసామాను కాల్చుకుంటూ చెయ్యి కాల్చుకుంది చిన్నచెల్లి. శాంతవెళ్ళి మరో అగ్గిపుల్ల వెలిగించి చెల్లిచేత కాల్చిస్తోంది పుల్లవెలిగి వెలుగులు వెదజల్లుతోంది. సంకోషంకో చెల్లి చప్పట్లుకొట్టింది. చివరంటూ వెలిగి ఆఖరుసారి భగ్గునవెలిగి గుప్పన ఆరిపోయింది. తన్ను తాను బూడిదచేసుకుంటూ వెలుగునిచ్చిన అగ్గిపుల్ల ఆరిపోయింది!! అటేచూస్తున్న శాంతకు యేదో తోచి తండ్రి దగ్గరకు పరుగెత్తింది.

“నాన్నా! నేను ఆయన దగ్గరకు వెళతాను నాన్నా, నన్ను పంపించండి” అంది.

“అలాగేనమ్మా....” అన్నాడు నాన్న.

“శాంతా!” ఆలోచనల్లోంచి తృప్తిపడ్డది శాంత.

“వాళ్ళను లోకలికి పిలు” అన్నాడు రావుగారు.

“బాబూ! నాన్నగారు పిలుస్తున్నారు. లోపలకు రండి” అంటూ పిల్లల్ని పిలిచింది. ఎదురింటి అబ్బాయిలకు, చిచ్చుబుడ్డి వెలిగించడంలో సాయపడుతున్న పెద్దబాబు వెలిగే మత బును వినోదంగా చూస్తున్న చిన్నబాబూ ముఖాలు ఇంకాని చేసుకుని లోకలికి వచ్చాయి.

“నాన్నా! మాకూ తపాకాయలు తేలా?...”
 వసంత్ ముద్దుగా అడిగాడు. “టపాకాల్లేవు గిపాకాయల్లేవు ..
 అసలు వాళ్ళిళ్ళకు వెళ్లొదని మీ కెన్నిమాట్లు చెప్పానూ?”
 రావుగారు గుడ్డెరజేసేసరికి చిక్క-మొగంతో పిల్లలిద్దరూ
 లోపలికి వెళ్ళారు.

*

*

*

*

మరునాడు వ్రదయం యెరిమిదిగంటలు కావచ్చింది.
 శాంత యింటిలో యేదో పని చేసుకుంటోంది. పెద్దబాబు
 స్నేహితులతో ఆటలకు వెళ్ళిపోయాడు. “ఇప్పుడే బజారు
 వెళ్లొస్తా” నంటూ రావుగారు సైకిలు తీసుకు బైలుదేరారు.
 ప్రహరీదాటియివతలికి నచ్చేసరికి ఆ కంటబడినదృశ్యం చూసి
 ఆయన కోపంతో వణికిపోయారు. కళ్ళు నిప్పులుకురుస్తు
 న్నాయ్.....

ఎదురింటినాళ్ళ పెంటకుప్పమీద పనిమనిసికొడుకు
 రంగడు, చిన్నబాబు దేనికోసమో పెరుగులాడుకుంటున్నాడు.
 ఇద్దరూ అటువైపు తిరిగిున్నారు. ఇద్దరూ వంగి మళ్ళీ వేటికో
 యేరుకుంటున్నారు నులు మాణిక్యాలకంటే మెక్కువ
 పదిలంగా. రావుగారు గబగబా అటువైపునడిచారు.

“బాబూ!... ఇవి నాకూ...”

“ఉహు... నీకు మీ అమ్మ కొనిపెట్టుందిగా. ఇవన్నీ
 నాకే...” బలవంతంగా రంగడిచేతులోంచి గుంజుకుంటు
 న్నాడు చినబాబు.

“బాబూ !....”

సింహం గర్జించినట్లు వురుము వురిమినట్లు వులిక్కి పడ్డాడు బాబు. రావుగార్ని చూడగానే. రంగడు ఒక్క అంగలో పారిపోయాడు. బాబు భయంతో దొంగలా వొణుకుతూ నిలబడ్డాడు. చిన్నారి కళ్ళు ఆ పయత్నంగా అశ్రు పూరితాలయినాయి. రావుగారు ఒళ్లు తెలియని కొపంతో సైకిల్ వదిలేసి పెద్దపెద్ద అడుగులేసుకుంటూ పెంటకుప్ప మీదికి వెళ్ళారు.

పైకి వస్తున్న పులినిచూచి సగం స్పృహతప్పిన మేక పిల్ల స్థితిలావుంది బాబు పరిస్థితి. గుడ్ల నీరుకారుతుంటే వణు కుతూ అక్కడే నిలబడ్డాడు.

“ఏమిటవి??...”

బాబు చేతులు పట్టువదిలినాయి. దాచుకున్న పెన్నిధి నేలపాలయినాయి, ఆరిపోయిన అగ్గిపుల్లలు!! కొట్టడానికి మెత్తిన రావుగారి చెయ్యి అలాగే వుండిపోయింది!

కోపమూ. బాధా, దుఃఖం అన్నీకలిసి రావుగారి ముఖం వివర్ణమయింది. ఆ స్థితిలో రావుగార్ని మే చేయి తిరిగిన చిత్రకారుడూ చిత్రించలేడు! ఏ రచయితా వర్ణించ లేడు! ఏ శిల్పీ చూపలేని హావభావాలవి!!..

రెండు నిమిషాలు గడిచాయి.

మాటలురాని మూగబొమ్మ బాబు! చేష్టలుడిగిన శిలాసదృశ్యం రావుగారు.

“బాబూ !.... యిత్రా !....” గొంతు పెగల్చుకుని పిల్చారాయన.

బాబు అడుగులో అడుగేసుకుంటూ వచ్చి ప్రక్కన నిలబడ్డాడు.

“సైకిలెక్కు....” అన్నారాయన.

*

*

*

*

ఇంట్లో శాంత చిన్నబాబు కన్నడలేదని కంగారుపడుతోంది. అందరిళ్ళలోనూ వెతికొచ్చింది. బస్సులు, కార్లు, లారీలు వస్తుంటాయి పిల్లవాడు యేమయినాడో యేమోనని ఆమె గుండెల్లో గుండెలులేవు. ఏం చెయ్యడానికి పాలుపోక కుప్పకూలి కూర్చుంది.

వాకిట్లో రిక్నా చప్పుడయితే ఆత్మతతో లేచిచూసింది. చిన్నబాబు రిక్నాలోంచి దిగుతున్నాడు. ఆ వెనుకనే సైకిలుతో లోపలికివచ్చారు రావుగారు. వాళ్ళవెంట రిక్నావాడు ఒక పెద్ద తాటాకులబుట్ట తెచ్చి లోపలపెట్టి డబ్బులు తీసికెళ్ళి పోయాడు. శాంతకు యేమీ అర్థంకాలేదు. ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ నిలబడింది.

రావుగారు ముసిముసిగా నవ్వుతూ “శాంతా ! అవే మిటో చెప్పకోచూద్దాం....” అన్నారు.

“ఏమిటమ్మా అని ?” అప్పుడేవచ్చిన పెద్దబాబు ఆత్మతగాచూస్తూ అడిగాడు.

“తపాకాయలు ! తపాకాయలు !!...” చిన్న బాబు సంతోషంతో చప్పట్లు కొడుతూ అన్నాడు

“టపాకాయలా !!!..” శాంత, ఆనంద్ యిద్దరి నోటంటూ ఒక్క-మాటే వచ్చింది

“అమ్మా !...మలే...మలే నాన్నాలు మితాయి తెచ్చారు ! నీకు పూలుకూలా తెచ్చాలమ్మా !” బాబు గంతులేస్తూ చెప్పాడు.

నమ్మశక్యం కాక నిజమా అన్నట్లు చూస్తున్న శాంతతో “నిజంశాంతా ! మనం యికనుండి ప్రతిపండుగా చేసుకుందాం...ముందు ఈ బట్టలు పిల్లలకు తొడుగు.” రెడీ మేడ్ డ్రెస్సెస్ పాకెట్ యిస్తూ చెప్పారాయన...పిల్లల కివేమీ పట్టలేదు. ‘మా నాన్నగారు టపాకాయలు తెచ్చారు’ అంటూ ఇరుగుపొరుగు పిల్లలతో చెప్పుకోడానికి పరుగెత్తారు.

మరో పాకెట్ తీసి భార్యచేతికిస్తూ “ఇదిగో యిది నీకు ప్రెజెంట్” అన్నారు.

“ఏమిటిది ? క్రొత్తచీరా !” సంతోషంతో వెలిగి పోతున్న ముఖంతో అందుకున్న శాంత సన్నని ఎలుగుతో “మరి నన్ను దీపాలుకూడ పెట్టుకోమంటారా ?” అని అడిగింది మృదువుగా.

“తప్పకుండా ! ఒక్క-టి కాదు...యింటినిండా వెలిగించాలి ! కానీముందు నాకు నా ప్రెజెంటు యిస్తేనే...”

నవ్వుతూ కొంటెగా చూస్తూ దగ్గరగా లాక్కున్నారు రావు
గారు. ఆయనకా కొంటెనవ్వే వెలుగయింది.

శాంతముఖంలో ఆ అనురాగజ్యోతే వెయ్యిదీపాలు
వెలిగించింది !!!

(జాగృతి నుండి పునర్ముద్రితము.)

వేషన గంభాయత
తలప్రాలు :: కృష్ణా

“హరి విడుగుల్లార!!...”

గోచీపోసి కట్టినచీర, చంకలో గంప, ఒకచేతిలో నోది బుర్ర, కుడిపైట, ముక్కు-కి బులాకీ, మొహాన అర్ధరూపాయంత కుంకుమ బొట్టుతో ఎరుకలసాని వేషంతో శశి స్టేజి మీద అడుగుపెట్టగానే మా వుమెన్స్ కాలేజి డ్రామా హాలులో హర్ష ధ్యానాలు మిన్నుమట్టినాయి. అవి మా కాలేజి వార్షికోత్సవాలు. ‘పద్మావతీ పరిణయం’ నాటకంలో గౌరీదేవి ఎరుకలసాని వేషంలో ధారుణీదేవికి, పద్మావతికి ఎరుకచెప్పి సీను అది.

నాటకం వాసి లెక్కరదు గారికిచ్చేటప్పుడే ఎరుకల సానిపాత్రకు శశిపేరు సూచించాను. ఆమె వొప్పుకున్నాడు. శశి చామన చాయరంగు. తీరైన కన్నాముక్కు, అమరి నట్లుండే విగ్రహం, ఆ కళ్ళల్లోని కళ, ఆ పాత్రకు శశిచక్క గా అమరుతుందనుకొనే తనను దృష్టిలోపెట్టుకునే ఆ పాత్ర పలికిన ప్రతిమాటావాశాను.

ఇదే తొలి అనుభవమైనా తొణుకూ బెణుకూ లేకుండా శశి స్టేజిమీద అడుగుపెట్టింది. పాత్రలో లీనమయి అద్భుతంగా నటిస్తుంటే అల్లరిపిల్ల శశేనా యిది అనిపించింది కానీ—తను దైవప్రార్థన మొదలుపెట్టగానే మాత్రం నా గుండెల్లో ఆటంబాంబు ప్రేల్చినంత పనిఅవడం మాత్రం నిజం! ఎందుకంటే ‘పనీబడ ప్రత్యేకం’ అని యీ పాత్రకు

నన్నెంచుకున్నంచుకు నలుగులో నీ పరువు తియ్యడానికి
వాసియిచ్చిన తల్లే కమలమ్మతల్లే... ప్రాంట్టింగందడంలేదు.
నేనేమిసేతో... 'అంటానుచూడు' అని బెదిరిస్తుండేది రిహార్స
ల్సులో. అన్నా అనేరకమే! నకురూబెదురూ లేనిఘటం!
కాని దాని పుణ్యమూఅని అలాంటిదేమీ చెయ్యలేదు.

ఆ నాటకంలో అత్యంత ముఖ్యమైన ఘట్టమది...
తల్లిదండ్రులెవరో తెలియదు. ఆస్థిపాస్థులా అసలే లేవు.
దారినపొయ్యే దానయ్య యెంతటి నవచున్నదా కాకుడై తే
మాత్రం ఈతుర్నివ్వడానికి తల్లిమనసొప్పతుందా?... సంశ
యాకులచిత్త ధారుణీదేవి, ప్రియావిరహ పరితప్త పద్మావతి.
ఇద్దరినీ ఏకకాలంలో మెప్పించాలి. డ్రామా విజయమంతా
ఆ పాత్రమీదనే ఆధారపడివుంది. ధారుణీదేవియెడల అణ
కువ, వినయమూ, పద్మావతియందు స్నేహభిమానాలు కన
బరుస్తూ పాత్రకు ప్రాణం పోసింది శశి. ధారుణీదేవి సంశయాలు
తొలగించి పద్మావతికి పూరట కలిగిస్తుంది. శ్రీనివాసుని
ట యింటివాడ్ని చెయ్యాలన్న ముక్కోటిదేవతల సత్సం
కల్పానికి యీ విధంగా కార్యరూపమిచ్చిన ఎరుకలనానిగా
శశి మూపిన హాపభావాలు, సటనాచాతురి అటుపెద్దల ఆశీస్సు
లను, యిటు ప్రేక్షకుల మన్ననలూ మారగొన్నాయి.

శశి ప్రథమబహుమతిని అందుకుంటున్నప్పుడు కరతాశ
ధ్వనులతో, హాలు మారు మోగింది. 'మృదుమధురమైన
శైలిలో పేరొందిన పౌరాణిక గాథను హృదయరంజకంగా
నాటకరూపంలో అందించిన కుమారి కమలకు' అనగానే

నా కాళ్ళూ చేతులూ వణికినాయి. నాకు చచ్చేటంత సభా
పిరికితనం!....బహుమతి నందుకుని నాటకం విజయవంతం
కావడానికి తోడ్పడిన పాతధారులకు, ముఖ్యంగా రసవత్తర
మైన ఘట్టంలో రక్తిగట్టించేవిధంగా నటించిన శశికళకు,
కంపింపురంతో యెలాగో కృతజ్ఞతలు తెల్పుకుని బయట
పడ్డాను. నిజంగా శశి నటన చూచితీరవలసిందే... ఇవ్వాలి
అగుణ వచ్చుంటే యెంత బాగుండేది!... ఎందరుకూలేదో
తను అనుకున్నానా...

*

*

*

*

సాయంత్రంవేళ. అమ్మకు కూర తరిగిపెట్టున్నాను.
అమ్మకు నా పని నచ్చనే నచ్చదు. “అదేం తరగడమే?...
రామ! రామ!” అని అమ్మ విసుక్కుంటోంది. అసలావిడకు
ఆడపిల్లల చదువులంటేనే గిట్టదు. స్కూలుపైనలుకాగానే
నన్నోయేడు చదువుకూడ మాన్పించేసింది. కానీ—నా పోరు
పడలేక (మనలోమాటగా చెప్పుకోవాలంటే—తనకునచ్చి,
నన్ను పెచ్చిన సంబంధం యెక్కడాదొరక్క) మళ్ళీ కాలే
జీలో చేర్పించింది. ఏమాటయేం నోరుజరితే యెక్కడ
కోపంవచ్చి “రేపటినుండి నీకు కాలేజీలేదు గడ్డలూలేదు!”
అంటుందోనని నా గుండెలు పీచుపీచుమంటుంటాయి... అందు
కనే ఆవిడ యే వేళప్పుడు యేంపని చెప్పినా యెంతటి అతి
ముఖ్యమైన నోట్సుగ్రటా |వాసుకుంటున్నా కిక్కురుమన
కుండా వచ్చి ఆపనేదో అవకతవకచేసి అమ్మపెట్టేవి నాలుగూ
తిని (తిట్లు లెండి) వెళ్తుంటాను...

“కమలా!... కమలా!... ..” పిలుస్తూనే లోపలికి వచ్చింది శశి.

“ఆ!... ఒకముక్క పెద్దది, ఒకముక్క చిన్నదీ యీ తరిగింది చాలుగానీ, ఆ అమ్మాయొచ్చింది వెళ్ళు... ..” అంటూ కత్తిపీట లాక్కుంది అమ్మ. ‘బ్రతికాం’ అనుకుంటూ పాకశాలనుంచీ బయటపడ్డాను.

“అరుణ హిస్టరీనోట్సు యిస్తానంది. వెళ్ళొద్దాం రావే...” అంది శశి.

“నేనూ వెళ్ళాలనుకుంటున్నాను అరుణా వాళ్ళింటికి... నిన్నకూడా తనెందుకనో కాలేజికి రాలేదు. వెళ్ళొద్దాం పద” అంటూ, ఇప్పుడే వస్తానని అమ్మతో చెప్పి బయలుదేరాం.

శశికి శ పెద్ద ‘బిజినెస్ మాన్’ కూతురే అయినా గర్వం గిర్వం మచ్చుకైనా లేనిపిల్ల. అందరితోనూ కలుపుగోలుగా వుంటుంది. మేమిద్దరం అరుణా వాళ్ళయింటికి వెళ్ళేసరికి తను వాళ్ళయింటిముందు తోటలోకూచుని చదువుకుంటోంది. వాళ్ళ నాన్నగారు ఆ వూర్లో పేరుపొందిన డాక్టరు. తను మేము రావడం గమనించలేదు... శశినాకు సైగచేసి మెల్లిగా అడుగులో అడుగేసుకుంటూ వెళ్ళి కళ్ళుమూసేసింది. అరుణ వులిక్కిపడి చేతులు తడుముతూ, “అబ్బ! కమలా! వదిలవే నీకు పుణ్యముంటుంది.” అన్నది.

శశి దేకులు తీసేసి నన్ను మర్చిపోయినందుకు బహు మతి.’ అంటూ చిన్నమొట్టికాయవేసి పక్కనే కూచుంది సిమెంటు అరుగుమీద నేనూ పక్కనే కూచున్నాను.

“అరుణాదేవిగారూ ! ఒక్కక్షణం ఈ పుస్తకం మూసెయ్యండి ! కావాలంటే రిజిస్ట్రారుగారికి ‘యూనివర్సిటీ ఫస్టు మా కెవ్వరికీవద్దు. మా అరుణకివ్వవలసిందని’ రికమెండ్ చేస్తాంలే. అంటూ అరుణచేతిలో పుస్తకం లాగేసింది శశి.

“అరూ ! ఇంతచక్కటి సాయంత్రం ! ప్రకృతి పుస్తకంలోని ఈ అందమైన పటం చూడకుండా ఆ పుస్తకం ఏమిటే !... ఈ సంధ్యా రాగంలో బంగారు కోనేటినీటిలో స్నానం చేస్తున్నట్లు మిలమిలా మెరిసిపోతున్న యీ తోటలో చెట్లు !...”

“ఫోర్టీన్ కారెట్స్ కోనేరా ! లేక ట్వంటీ టు కారెట్స్ !...” శశిసందేహం.

“పుస్తకం తెరిచానేగానీ—నా మనసిక్కడలేదే.” మా మాటలు వినించుకోనట్టే అంది అరుణ—తనముఖం ఎందుకోగాని ముకుళించిన కమలంలా వుంది.

“కొంపదీసి అటు ‘లడక్’ వైపుగానీ వెళ్ళిందేమిటి?” నేను నవ్వుతూ అడిగాను. వాళ్ళబావ రాజుకు మిలటరీలో వుద్యోగం. ప్రస్తుతం లడక్ లో వుంటున్నాడు.

“ఛా ! అదేంకాదు... ..” కాస్సేపాగి మళ్ళీఅంది “లక్ష్మీక పెళ్ళిట...” అని చాలా మెల్లిగా.

“సరిపోయింది ! కొండనుతవ్వి ఎలుకను పట్టినట్టు ఇంకా ‘పుట్టి’ మునిగినట్టు మొహంపెట్టుకూర్చున్నావ్ !

“తనకంటే ముందు అయిపోతోందని దిగులు కాబోలు !...” శశి వ్యాఖ్య.

“ఎవరికిచ్చి అనుకుంటున్నావ్ ?...” అరుణ చాలా సౌమ్యంగా అడిగేసరికి కథ అడ్డంతిరగలేదుకదా అనే అనుమానం వేసిందినాకు లేకుంటే యింతేసి మాటలన్నందుకు మా యిద్దరిచేత ఆధమం చెరి పదిగుంజిళ్ళుఅయినా తీయించి వుండేది అనుకుంటూ, “మీ బాబాయికొడుకు గోపీకి న్తారని అంటుండేదానివిగా...” అన్నాను.

“కాదు... .. వాళ్ళ మేనత్తకొడుకు సుందరాని కిచ్చిట...” అంటూ బరువుగా నిట్లూర్చింది.

“ఆఁ!!!...” అన్నాను. ఒక్కమాట గుండెల మీద పెద్ద బరువుపెట్టినట్లయింది. లక్ష్మి హైస్కూల్లో నా క్లాస్ మేట్, అరుణకు మేనత్తనూతుడు. అరుణ, లక్ష్మి, నేనూ ఒక్కప్రాణంగా వుండేవాళ్ళం. లక్ష్మి చిన్నప్పుడే తల్లిదండ్రులిని పోగొట్టుకున్న అభాగిని. వాళ్ళ బామ్మ పెంచి పెద్దచేసింది. వాళ్ళ బావ సుందరంనుకూడ నేను చూశాను. చిన్నప్పుడే తండ్రి పోయినందున ఒక్కడే సంతానంకావడం చేత వాళ్ళమ్మ శాగా గారాబంచేసింది. చదువూ సంధ్యా వంటబట్టలేనా. వాళ్ళమ్మ మహాగయ్యాలి. ఆ తల్లి కొడుకున్నచూస్తే నాకు చిలకమర్తివారి ‘సింగమ్మ’, ‘గణపతి’ జ్ఞాపకంవస్తారు. అదీకాక, లక్ష్మి వాళ్ళ మేనమామకొడుకు గోపీమీద మనసు నిల్చుకుంది. వాళ్ళ ప్రేమను గురించి వాళ్ళ బామ్మగారి చెవిదాకా పోకిపోయినా మా మిత్ర బృందమంతా యెదుగుచుము.

“అయితే లక్ష్మీ యేమంటోంది?...” అని అడిగాను. నాకు తెలియకుండానే దీర్ఘనిశ్వాసం వచ్చేసింది.

“అదేమంటుంది? ‘నూ బామ్మ నా శవానికి కట్టిస్తుందిలే తాళిబొట్టు...’ అంటోంది...”

హరి! హరి! అది సహజంగా నోరుజారే మనోషికాదు. నిండుకుండ...అది అన్నది అంటే చేసితీరుతుంది... నా కెందుకో భయంవేసింది. ఏమీతోచక చివరికి “పోనీ... ఈ విషయమంతా వాళ్ళ బామ్మకు చెప్పి గోప్యీకిచ్చి పెళ్ళి చేస్తే మంచిదని నచ్చచెబితే సరి. తల్లి తండ్రి తనెలయి పెంచిందికదా... లక్ష్మీ మనసుకు కష్టం కలిగిస్తుందా?...” అన్నాను.

అరూ తల అడ్డంగా త్రిప్పుతూ “లాభంలేదు” ఆవిడ గుణం యెరగందిగనుకనా. ఆవిడపట్టు ఆవిడిదేగాని, యితరుల మాట వినిపించుకోదు ” అంది.

“నీకు తేలీదుఅరూ! అలా నోటిదురుసుతనం వున్న వాళ్ళమనసు వెన్నపూసంటారు. ఆవిడకు లక్ష్మీంటే పంచ ప్రాణాలు.. చెప్పేతీరులో నచ్చచెబితే దాని యిష్టాన్ని ఆవిడ ఎప్పుడూ కాదనదు....” నా వూహను సమర్థించుకున్నాను.

“ఇదుగోకమలా! నోటిదురుసు వాళ్ళమనసు వెన్నపూసో, జనుగడ్డో నాకు తెలియదుగానీ ఏండ్లతెరబడి కుటుంబంతో బాంధవ్యంగల మాలక్ష్మీ బామ్మగారి మనసు

మాత్రం నాకు తెలుసు. ఆవిడ అనుకున్నది జరిగిపోయింది. అంతే... అసలావిడకు తప్పించి యితరులకు మనసులూ మమతలూ, అభిమానాలూ, అభిప్రాయాలూ వుంటాయంటేనే ఆవిడ వొప్పుకోదు... ఇక మనంగనుక వెళ్ళిచెప్పామంటే యీ కుర్రకుంకలు నాకు చెప్పేపాటి వాళ్ళా అని 'నేను చెప్పిన వాడిని ఎట్లా చేసుకోకపోతుందో చూస్తానంటూ' దాన్ని ఏ స్తంభానికో కట్టేసినా కట్టేస్తుంది. లేనిపోని అగచాట్లు దానికి కల్పించడం అవుతుంది." అంటూ అరుణ పెదవి విరిచింది.

"అయితే, పెద్దచిక్కే వచ్చిందే?" నేను ఆలోచనలో పడిపోయాను.

"మూండు అన్నయ్యముఖం చూడలేక పోతున్నానే... నోరిప్పి ఏమీ అనకపోయినా వాడిదంతా స్వయంపాకం. పిచ్చిరూపుగా తయారయ్యాడనుకో.." అరుణకళ్ళు వర్షిస్తున్నాయి. రుద్దమైన కంఠంతో అదిఅలా చెబుతుంటే నా కళ్ళూ చెమర్చినాయి. కళ్ళొత్తుకుంటున్న మమ్మల్ని చూసి శశి నవ్వింది.

"మేమంతా గాధపడుంటే నీకు నవ్వులాటగావుందా శశి?" అరుణ గాధగా అంది.

"ఏడిస్తే గాధలు పోయ్యేటట్లయితే అరుణా! నేనూ ఎడా తెరిపిలేకుండా ఏడ్చిపెట్టగలను..." అది మళ్ళీ నవ్వు కూనే అంది.

“అడదాన్ని అంతకంటే ఏం చెయ్యగలనుచెప్పు, సానుభూతి చూపడం తప్ప!” అరూ నిస్సహాయంగా చూస్తూ అంది.

“అయితేయింకేం నువ్వు కమలా యిక్కడచేరి యిలా సానుభూతి వర్తిస్తుండండి, అక్కడ బామ్మగారు మీ నిట్టూర్పుల దుమారం, మీ కన్నీళ్ళనర్థం తట్టుకోలేక మీరు కోరినట్లు చేసేస్తుంది!” శశి యింకా దాని సహజ మైన వ్యంగ్యధోరణిలోనే మాట్లాడుతోంది.

“అబ్బబ్బ! అలా మాటలతో చంపక ఏం చెయ్య మంటావో చెప్పివడవరాదూ!” అరూకి యీ మాట నిజంగా కోపమేవచ్చింది.

“అదిగాదే అరూ! కష్టం వచ్చినప్పుడు తప్పించుకునే వుపాయం చూచుకోవాలి గానీ మాటల్లో సానుభూతి వొలక బోసి ఏం ప్రయోజనమే? ఇక ఏం చెయ్యడమంటావ్, అది మన ‘బ్రెయిన్ ఆఫ్ అయిడియాస్’ ను అడుగు.” అంటూ సలహాయించింది.

‘బ్రెయిన్ ఆఫ్ అయిడియాస్,’ ‘పూహాగాయని,’ ‘పిచ్చిపిల్ల’ లాంటి యెన్నోపేర్లునాకు కాలేజీలో. మా ఫ్రెండ్స్ కమలా సహాసనామావళి అంటుంటారు. శశి అలా అనంగానే నాకూ నిదమేననిపించింది.

“అవునే అరూ! ఎ డి యిరవైయ్యో శతాబ్దంలో బి. సి. లో బాగా అడవాళ్ళు కన్నీళ్ళు కార్చటంతప్ప ఏమీ చెయ్యలేమనుకోవడం! యవతీ లోకానికే ఇన్సల్ట్! సాను

భూతేకాదు సహాయంకూడ చెయ్యాలిందే మనం! పత్తి కట్లో వారానికోకథ చదవటంలా ప్రేమాయణంలో ఫ్రెండ్స్ సలహాలు, సహాయాలు గురించి? అన్ని రంగాల్లోనూ పురుషులతో బాటుముందడుగు వేసిన మహిళాలోకం యిందులో వెనకబడ్డమా?... అరూ! నీకెందుకే నువ్వు దిగులుపడకు. ఇంతమంది ఫ్రెండ్సుమున్నాం. మనం అండరంకలిసి ఎలానో లక్ష్మీకి గోపీకి పెళ్ళి జరిపించాల్సిందేనే.” అన్నాను ఆవేశంగా.

అగుణకళ్ళల్లో విద్యుత్తు వెలిగింది. ఆశో నా కళ్ళల్లోకి చూస్తూ “నువ్వే ఏదైనా పుషాయం ఆలోచించవే... నువ్వు చెప్పింది తు. చ తప్పకుండా అనుసరిస్తామేము” అంది.

ఆవేశంలో ఏదో అనడమైతే అన్నానుగానీ ఐడియా మాత్రం ఓ పట్టానరాలేదు. చివరికి “పోనీ అతగాడు, ఆ సుందరానికి యీ విషయమంతా చెబుతూ ఓ ఆకాశ రామన్న లేఖ వ్రాస్తే?” అని అడిగాను.

“సరిపోయిందే! రామాయణమంతా విని రాముడికి సీతేం కావాలన్నారట వెనుకటికే! అతడికి ఆ మాత్రం ఆలోచనా, స్వతంత్రం వుంటే యింకేం? అతడే వుత్తరాన్ని వాళ్ళమ్మకు చూపడం, ఆవిడక్కడ ఆగ్నేయాస్త్రంవదిలితే. యిక్కడ అదిచూసి బామ్మగారు అగ్గిలయితే, యిక అందులో మనలక్ష్మీ బుగ్గిలవడం... అదే జరిగేది” అరూ ముఖంలో మళ్ళీ నిరాశ ప్రతిఫలించింది.

ఈ మాట మళ్ళీ యింకో ఆలోచనవచ్చింది నాకు
“పోనీ...యీ సంగతంతా శామ్మగారికే వివరంగా వ్రాసి
యీ సంబంధంమటుకు చెయ్యకపోతే ‘బ్లాక్ మెయిల్’ చేస్తా
కుని బెదిరిస్తే?....”

“ఈ వుడుతూపులకు బెదిరేఘటం కాదోయ్ ఆవిడ !
‘శామ్మగారి శీలమును వర్ణింపుము?’—అంటే, ఆమె అభి
మానించినవారిని స్వర్గమునకు యెత్తివేయును వారు ఎప్పు
డైనా తనమాటకు కించిత్తు యెదురాడినా వెంటనే అధః
పాతాళానికి తొక్కివేయును. మాటపట్టింపులకు, పట్టుదల
లకు ఆవిడ కాణచి. వాటికితప్ప ప్రేమాభిమానాలకు ఆవిడ
దృష్టిలో విలువేలేదు. ఉదా : చెప్పాలంటే, మా అత్తయ్య
పెళ్ళిలో మా వాళ్ళకూ వాళ్ళకూ మాటామాటా వచ్చిందిట.
కోడలిని పుట్టింటిగడప తొక్కసివ్వలేదు సరిగదా చివరికి
మా అత్తయ్య చనిపోయినప్పుడు మావాళ్ళు పసుపుకుంకుమ
పట్టుకెళ్ళినా, పుట్టెడు దుఃఖంలోవున్న మా శామ్మను
కూడ పలుకరించినపాపాన పోలేదుట ! ...ఈ మధ్య కాస్త
లక్ష్మీ పెద్దడయ్యాక యీ మాత్రం రాకలుపోకలు... ఇక
మూఢనమ్మకాలు, ఆచారాలు అంటావ్ కో కొల్లలు...
లక్ష్మీని నిండు నెలలు కడుపుతోవున్నప్పుడు వాళ్ళ నాన్న
పెద్ద త్రాచును చంపాడట ! అదెక్కడ పాపంచుట్టుకుంటుందో
నని పెద్దశాంతి చేయించి మనుమరాలికి నాగలక్ష్మీ అని
నామకరణంచేసేదాకా నిద్రపోతే వొట్టని మావాళ్ళు చెప్పు
కుని నవ్వుకుంటుంటారు...” అరుణ అదేధోరణిలో చెప్పుకు
పోతోంది.

వింటున్న నాకు సడన్ గా మెరుపులా తట్టింది ఓ ప్లాను! ఒక్కగంతులో లేచివెళ్ళి తన చెవిలోచెప్పాను రహస్యంగా. అరుణ యెగిరిగం తేసింది. వెంటనే శశి భుజం పట్టుకుని “నువ్వు మాకో సాయం చెయ్యాలే...” అంది.

“పరోపకారార్థ మిదం శరీరం!” త్యాగదనునిలా ‘పోజు’ పెట్టి కూచుంది శశి. అరుణ చెవిలో అసలుసంగతి చెప్పేసరికల్లా “హా రామ్! మూర్ఖ! మంచిదీళ్ళు కనీసం సోడా!” అంటూ వేనక్కు వాలిపోయింది శశి మూర్ఖ వచ్చినదానిలా.

“అయితే యిందాక అన్నవన్నీ వుత్తరకుమార ప్రజ్ఞలే!...” అన్నాను దాన్ని లేవదీసి సరిగా కూచో బెదుతూ.

“ఇదుగో! మీ కంటేగా నన్ను చంపియ్యాలింటే యీ బి. ఏ అయిపోయాక చంపండి. అప్పుడు ఫలానా సాహసకృత్యంలో శశి బి. ఏ గారు మరణించారని వార్తలలో వేయించవచ్చు. అంతేగాని—ఒక్కన డిగ్రీలేకుండా నేను చావనమ్మా!...” శశి మూతి బిగించుకుంది.

“పోస్ట్లేవే... ‘కుమారి శశికళ సెకండ్ బి. ఏ గారు మరణించారని తెలుపుటకు చాలా విచారిస్తున్నాం’ అంటూ ఓ సంతాపగీతంతో సహా ‘రేడియో సిలన్’లో చెప్పిస్తారే” భుజంమీద తట్టుతూ నవ్వాను.

“నువ్వు కూరుచెప్పు! లక్షచెప్పు! నాకు బామ్మగా రంటే డిటెక్టివ్ నవలలంత భయం!...”

“వాటికీ, ఆవిడకూ యేంపోలికే!...”

“డిబ్బక్టివ్ నవలలు చదివితే రాత్రి కల్లోకి శహాలూ, రక్తపుమడుగులూ వచ్చినట్టు బామ్మగార్చిచూస్తే పెద్ద పులులు, సింహాలు కల్లోకివస్తాయి. ఆవిడా, లక్ష్మీ కలిసి యెక్కడికో వెళ్తుంటే ఓమాటూ చూశాన్లే...”

“వెనుకటికీ, మహారాణిని ఆపదనుండి కాపాడడానికి తిమ్మనకవి పెద్ద ప్రబంధం రాశాట్ట కప్పవడి! ఆపదలో అడ్డు పడగల్గినపుడే కళకు సార్థకత! నువ్వీలా భయపడ్తున్నావంటే అది నీలోని కళకే అవమానం! కళాసరస్వతికే తీరని తల వంటులు!” ఆవేశంతో చిన్న ప్రసన్యాసం దంచేసేసరికి “సరే కానిండు!” అన్నది పెద్దపోజులో శశి.

“ఇది చాలా రహస్యంగా మనలో మనం అన్ని యేర్పాట్లూ చేసుకొనాల్సిన విషయం. బయటికి పొక్క గూడదుసుమా! గోడలకు చెవులుంటాయి...” అని నే నన్న దానికి శశి “గోడలకు చెవులమాట దేముడెరుగుకానీ — నీ బీరువాలో కాగితాలకుమాత్రం కళ్ళుంటాయి. కథల్లోకి మాత్రం యెక్కించకుతల్లీ!...నవ్వుతూ అన్నది.

“అన్నట్టు మీ అన్నయ్య యేదో ‘ఎమెచ్యూర్ డ్రెమెటిక్ ఎసోసియేషన్’ సెక్రటరీ అన్నట్టున్నావు యెప్పుడో?...” ఆలోచిస్తూ నే నడిగిందానికి నా ముఖంలోకి చూస్తూ “అవునని” కళ్ళతోనే చెప్పింది శశి.

*

*

*

“మూడు కావస్తున్నదే” అనుకుంటూ గజగజా బయల్దేరబోతున్నాను. ఇంతలో “ఎక్కడికే?...” దొడ్లోంచి అమ్మ కేవీని ‘భగవాన్ ! ఆదిలోనే హంసపాదా!...” అనుకుంటూ అరుణా వాళ్ళింటికి అనబోయి “లక్ష్మీవాళ్ళింటికి” అనేశాను చటుక్కున. వెధవది అబద్ధంకూడ అవసరానికి హఠంవేస్తుంది!

“ఇంత ఎండలో అంతదూరం ఎందుకే?....” అంటున్న అమ్మకి లక్ష్మీ యెంచుకోరమ్మని కబురుచేసిందమ్మా. ఎండవుండగావెళ్తే చీకటిపడేలోగా వచ్చేయ్యొచ్చుగా...” అని కారణం చెప్పుకున్నాను. ఎక్కడవిందో మా పాముచెవుల తల్లి “అమ్మా! నేనూ వెళ్తానే అక్కయ్యోబాబు” అంది. నాకు ఒళ్ళుమండి ‘ఆ నువ్వేం అక్కర్లేదులే’ అన్నాను.”

“వొద్దుట ! వొద్దు !... పెళ్ళిగానిపిల్ల ఒంటరిగా తిరుగుకుంటే నలుగురూ నా నోట్లోనే వుమ్మేస్తారు నీకేం?... రాధా ! వేళే పరికిణీకట్టుకు వెళ్ళమ్మా...” అంటూ అమ్మ ఆర్ద్రుడు జారీ చేసింది. ఎలాగూ విఘ్నం జరిగిందిగదా అని లోపలికివెళ్ళి కాళ్ళు కడుక్కుని మంచినీళ్ళుతాగి వచ్చేసరికి మా రాధకుండ వచ్చేసింది.

ఇద్దరం బయల్దేరి పంచలోకొచ్చాం. ఆ గేటు దగ్గర చెట్టుచాటుగా పొంచివుంది. అది ఏమిటశ్చా? హతవిధి ! ఇదికూడానా? నా కాళ్ళు చల్లబడ్డాయి. కానీ పరికించుమూద్దునుగదా అది పిల్లికాదు ! కాగితం!! “పరిఘ్నం

కురుమే దేవ సర్వకార్యేషు సర్వదా ” గణపతిని ధ్యానం చేసు
కున్నాను. జరగవల్సిన కార్యక్రమం తల్చుకుంటే గుండెల్లో
రైళ్ళు పరుగెడుతున్నాయి బాబోయ్ ! పెద్దపులితో దాగుడు
మూతలు !.. చెల్లి రిక్షాపిలవడానికి వెళ్ళేసరికి నాకు ఎక్కడ
లేని భయంవేసింది ! మనసుముందుకు లాగుతుంటే కాళ్ళు
వెనకు గుంజుతున్నాయి. ఎందుకొచ్చిన శాధ ! ఊరుకుంటేసరి!
అనుకొని అడుగువెనక్కు వెయ్యబోయాను. ‘దేవదాసు.’
‘లైలామజూ’ లాంటి ప్రసిద్ధ ప్రేమాయణ గాథలన్నీ కళ్ళ
ముందు తిప్టవేసేసరికి నా పిరికితనాన్ని తిట్టుకుంటూ, చెడిరి
పోయిన ధైర్యాన్ని కూడగట్టుకుని రిక్షాయెక్కాను.

ఇల్లు దగ్గరవుతున్నకొద్దీ గుండె కొట్టుకునేవేగం
హెచ్చవుతోంది. అంతకూ, నా యెరికలోవున్న దేముళ్ళంద
రనూ పేరుపేరునా పిల్చి మ్రొక్కుకున్నాను. చెప్పొద్దూ
ఆ ఊణాన నాకు లక్ష్మీమీదనే కోపంవచ్చింది !.. అవతల
కొండంగ బామ్మగారువుంటే ఆవిడను అడగకుండా ఇది
గోపీని ప్రేమించెయ్యడమేమిటి ? వేరే సంబంధంచేస్తే చస్తా
నని బెదిరింపు !... లక్ష్మీ కళ్ళబడితేనా పచ్చడి చేసేద్దను !

ఆలోచనలోనే వచ్చేసింది యిల్లు. అయినా యీ
రిక్షావాళ్ళూయింటే ! రైలుకు వేళవుతోందంటే రాజ
హంసల్లా పోనిస్తారురిక్షాని, ఇలాంటప్పుడు కొంపలంటుకు
పోతున్నట్లు పరుగులు.

రిక్షా దిగుతుంటే నా ముఖంగానాలి జీకోవాట్
బల్బు ఎక్కువకాంతివంతంగా వుండివుంటుంది ! నిల వెల్లా

వణుకు, చెమటలు ! చలిజ్వరం పేషెంటులా వున్నానంటే నమ్మండి...

తలుపు తద్దూ “బామ్మగారూ !” అనబోయి మళ్ళీ సద్దుకొని “లక్ష్మీ !” అని పిల్చాను.

“ఎవరూ ?” అంటూ వచ్చి తలుపుతీసిన బామ్మగారు నన్ను చూసి “అయ్యో పిచ్చితల్లీ ! గిట్టాలో వచ్చినా ఎండబెట్ట తగిలింది. ఇట్లా కూచో యిప్పుడే ఓ చుక్క మజ్జిగ తెస్తా.” నంటూ వెళ్ళింది.

బామ్మగారిచ్చిన చిక్కటి మజ్జిగగ్లాసూ త్రాగాక పాణంకొంచెం తేరుకుంది.

“లక్ష్మీ ఏది బామ్మగారూ ?” నీరసంగానే అడిగాను.

“లక్ష్మీ లేదమ్మా. అరుణవచ్చి పిల్చుకెళ్ళింది. ఈ పాటికి వచ్చేస్తుండాలి చాలా సేపయింది. ఒక్క నిమిషం కూచో.” అంటూ చాపవెయ్యబోతున్న బామ్మగారితో “లోపల పుక్క-గావుందండీ. అలా పంచలో కూచుందాం పదండీ” అంటూ పంచలోకొచ్చాను.

బామ్మగారు కూడ చేటలో బియ్యం పోసుకువచ్చి కూచుంది. నేనూ బియ్యం ఏరుతున్నాను.

“అక్కయ్యా ! మల్లెపూలే !” మా చెల్లెలు మల్లె పందిరి చూపిస్తూ అడిగింది నా చెవిలో మెల్లగా. నేను కళ్ళతోనే కసిరాను.

ఎలా కనిపెట్టిందో బామ్మగారు “నెళ్ళి కొసుకోమ్మా” అని మా రాధకు ఆర్డరుపడేసి. “అలా కసుక తావేమూరే ?

ఆడపిల్లలకు పూలమీద ఆశవుండదా?" అంటూ నన్ను మందలించింది. 'గుడ్!' బామ్మగారు మంచి 'మూడ్' లోనేవుంది. శుభసూచకమే అనుకున్నాను కాస్త తేరుకున్న నేను.

రాధ ఒక్కపరుగున వెళ్ళి పూలు కొయ్యడంలో నిమగ్నరాలయింది. రెండునిముషాలు బామ్మగారూ నేనూ మానంగా బియ్యంలో మట్టిపెళ్ళలు యేరాము. ఇంతలో బామ్మగారు తలొంచుకుని, బియ్యం యేరుతునే "మా లక్ష్మీకి పెళ్ళేఅమ్మాయి!" అంది.

ఒక్కమాటు నా గుండె గతుక్కుమన్నది. అయినా అదేమో నా స్వరంలో వినబడనీయకుండా "ఓహో! ఎప్పుడండీ?" సాధ్యమైనంత ఆనందం, ఆశ్చర్యం ధ్వనించేలా అడిగాను. ఫర్వాలేదు! నాకూ నటించడంవచ్చని మనసు లోనే సంతృప్తిపడ్డాను.

"ఇంకా ముహూర్తాలు పెట్టుకోలేదుగానీ—తొందలలోనే...."

"ఏవూరిస్తున్నారు?" ఎరగనట్టే అడిగాను.

"వాళ్ళ మేనత్తకొడుక్కే నమ్మా. నాకుమాత్రం ఏమీ మందివున్నారు గనుక. దీని నాన్న నా కడుపున చిచ్చు బెట్టిపోనేపోయ్యే...మిగిలిందల్లా అదొక్కతేగా. దాని ఒక్క కొడుక్కీ దీన్నిచ్చి పెళ్ళిచేసేస్తే నాకు సగంబరువు తీరి పోతుంది...ఏ క్షణాన రాలిపోతానో...." బామ్మగారు గర్గడ స్వరంతో చెప్పుకుపోతోంది.

ఊరికే “ఊ” కొద్దున్న నాకు వాళ్ళన్నాయి అస్థి వివరాలుగానీ, వున్న నగానట్రా వర్కనలూ అవేవీ నాకు విన్పించటంలేదు. నా కళ్ళు అలా ఆ గేటు మీదనే వున్నాయి.

అరగంట గడిచింది...

ఇంతలో మెల్లగా గేటు తెరుచుకుని లోపలకొచ్చిందో సోదమ్మి, “సోది సెప్పించుకుంటారమ్మా? ... ..” అంటూ. గామ్మగాను వులిక్కిపడి తలెత్తింది... సోది మనిషినిచూసి “యిప్పుడేంవద్దు. వెళ్ళు” అంది.

సోది మనిషి యీవిడమూట విన్పించుకోనట్టే గంప దించుకు మెట్లమీద కూచుంటూ “గాలుండా... దెయ్య ముండా, దోసముండా... .. వున్నదున్నట్టు, లేంది లేనట్టు సెబుతా... జరిగేది, జరగబాయ్యేది అద్దంలో చూసినట్టు సెబుతా తల్లీ!...” అంటూ చెప్పుకుపోతోంది.

“నీ కేకకూ చెప్పడం! వెళ్ళు వెళ్ళు.” గామ్మగాను వురిమిచూచింది. లావుపాటి కళ్ళద్దాలలోనుండి గామ్మగారి కళ్ళు ప్రతికాయల్లా కన్పించాయి.

ఆ సోదమ్మి ఆ కళ్ళను ఖాతరు చెయ్యలేదు. “ధరమ తల్లివి! ఈడనే గంపదించినా, సేతిమీదుగా బోణి సెయితల్లీ! పేరు సెప్పుకుంటా... గుప్పెడు బియ్యం... అంత పచ్చడెట్టినా సాలుతల్లి... యిన్ని బియ్యమేగా?” కూచున్న చోటునుంచి కదలలేదు.

“ఏయ్ అమ్మా! బియ్యానికి మొహం చూసుకుంటా మనుకున్నావా? ఏంటామాటలు?” అంటూ దాన్నికసిరి,

“అబ్బబ్బ! వీళ్లు మొండిమనుషులండీ... పట్టుకుంటే వదలరు.” అన్నాను బామ్మగారితో యిహా మీకుశప్పదు కానీండి అన్నట్లుచూస్తూ... .. “మా అమ్మకు యిలాంటి వంటే మహా నమ్మకం. వచ్చినవాళ్ళను పోనివ్వదు.” అన్నాను మీకు నమ్మకంలేదా అన్నట్లు! నాకక్కడ యిలాంటివంటే నమ్మకంలేనట్లు...

బామ్మగారు ఏమనుకుందో ఏమో రెండుదోసిళ్ళ బియ్యం చాటలోపోసి, సోదమ్మిముందు కూచుంది.

ఆ అమ్మి కళ్ళమూసుకుని భక్తితో ధ్యానంచేస్తుంటే బామ్మగారు ఎదురుగా శ్రద్ధాభక్తులతో కూచుంది. ఆ సీను చూస్తుంటే నాకు నవ్వాగలేదు.

“ఓయమ్మ! ఏందమ్మ? దేవతను ధానిస్తుంటే నవ్వుతే వేటమ్మా?” నా నవ్వుచూసి సోదమ్మి కోపగించుకుంది.

“తప్పమ్మా! నవ్వుకూడదు. ఆ ధ్యానమే వాళ్ళకు వాళ్ళు నిస్తుంది.” అంటూ బామ్మగారు నాకు హితబోధ చేసింది.

ఇదీవఁచి ఎఫెక్టేయిచ్చింది లెమ్మనుకుంటూ తల వంచుకు బియ్యంవేరడం మొదలెట్టాను. సగం నవ్వాపుకోడానికి, సగం నాకేమీ పట్టనట్టుండటానికి...

“పెద్దపులిపుటక తల్లీ... సేతి కెముక లేదు... మాటకు తిరుగు లేదు... పెట్టిపుట్టిన తల్లివోయమ్మ... ..” యిలా చెప్పుకుపోతోంది.

ఓమాటు తలెత్తి బామ్మగారి ముఖకవళికలను పరిశీలించాను. ఆవిడముఖంలో సంతోషపుఛాయలు కన్పించాయి. గురికుడిరిందిలెమ్మని నాపని నేను చూసుకుంటున్నట్లుగా నటిస్తున్నాను. సోదమ్మి గతమంతా యేకరువు పెడుతోంది బామ్మగారు ఓమాటు తృప్తిగా నా కళ్ళల్లోకి చూసింది నున్నదున్నట్లు పాపం బాగానే చెబుతోంది అన్న భావం కన్పించిందాచూపులో... .. “భేష్!” అనుకున్నాను మనసులో.

“ఇంతనూ, యిప్పుడు తలపెట్టినకార్యం జరుగుతుందా!” బామ్మగారు అడిగింది.

ఎరుకలసాని అరనిముషం కళ్ళుమూసి ధ్యానంచేసింది. ఇంతలో గతుక్కుమన్నట్లు మొహంపెట్టి భయసంగోచాలతో బామ్మగారివైపు చూసింది.

“అయ్యో! అనుమానందేనికి? ... .. ఉన్నదున్నట్లు చెప్పు ‘ఆదుర్దాతో’ దగ్గిరకుదరిగి కూచుంది బామ్మగారు.

“ఓ యమ్మ! మనుమగాలికి పెళ్ళిచూటమగుతుండన్. అయినవారిలోనే, పేగుసమ్మంధమున్నచోటనే యిచ్చుకోనా లనుకుంటుండవ్ ...” సోదిబుర్ర టుంగ్, టుంగ్ మంటున్నది.

“నీవనుకున్నది జరిగితీయద్ది ...కానీ ...” అంటూ మళ్ళీ ఆ పేసింది.

పాపం బామ్మగారి కంగారు మరీ ఎక్కువయింది.

“ఏమిటో... ఏం జరుగుతుందో... .. భయందేనికి చెప్పమ్మా? ” అంటూ తొందరచేసింది.

ఇక విధిలేక చెబుతున్నట్టు మొహంపెట్టింది సోదమ్మ.

“ఓయమ్మ ! మీ కోడలు నీల్లోసుకోనండంగా, పొద్దు తేళ, పాలకుండకు చుట్టేసుకున్న తాచుపామను చంపిండు మీ యబ్బాయి. టంగ్ ... టంగ్ ...” సోదిపుల్లపట్టుకున్న బామ్మగారిచేతిని పైకిచూపిస్తూ “అది జాతిసరపంతెల్లే... అది శాపమెట్టిందిలమ్మో... టంగ్ ... తాళిగట్టిన దేడాదిలోగా అమ్మాయి పసుపుకుంకుమ పెరిగిపోతుంది. సరపదోసానికి తిరుగుండదు తగిలి తీరుతుంది. అడిగారు గాబట్టిసెప్పిన... మా గొరితోడు ఇంకనేనేం సెప్ప ?” సోదిపుల్ల చివరను తన నదిటికితాకించి గంపలోకి విసిరేసి వుస్సురంటూ కూచుందా అమ్మి, యిలాంటివార్త చెప్పవలసి వచ్చినందుకు మహాభాధ పడిపోతూ.

“ఆఁ !” అంది బామ్మగారు గుడ్లప్పగించి నోరు తెరిచి ఆ అమ్మినిచూస్తూ.

ఐదు నిమిషాలదాకా అచేతన శిలాప్రతిమలావున్న ఆవిడనుచూస్తే నాకు గాభరావేసింది. ఆ వత్తరపాటులో “ఏయ్ ! అమ్మా ! నిజం చెబుతున్నావా ? అబద్దాలా ?” అని అడిగాను. అయినా నా తెలివితక్కువ కాకపోతే ‘నేను నిజం చెప్పలేదు అబద్ధమే చెప్పానని’ ఎవరన్నా ఒప్పుకుంటారా చెప్పండి ?

ఎరుకలసాని ఒక్క మాటు ఖిస్సుమని లేచింది. “ఏడ దొరికినవుతల్లె ! ఎరుకలసాని మాటకే తీరుగుసెబుతుండవే ! తెంది సెప్పడానికి నాకేటిబట్టింది ? నా వాక్కులో పొల్లుంశే

మరి యీ గంపముడితే ఒట్టే! ఆ!..." అంటూ విసురున గంపెత్తి చంకనబెట్టుకుంది వెళ్ళిపోవడానికి...

హాసి దీనిదుంపతెగ! గంప ముట్టుకువల్లా | పమాణం చేస్తోంది చూడండి! అన్నట్లు ఆశ్చర్యం ఆరుపాళ్ళు అమాయకత్వం నాలుగుపాళ్ళు కలబోసి ఓ చూపుచూశాను బామ్మగార్నివైపు. ఆవిడ మరి నీరసపడిపోయింది.

ఇంతలో ఒడినిండా మల్లెమొగ్గలతో వచ్చిన మారాధ గేటుతీస్తున్న అమ్మనిచూసి "అక్కయ్యా! ఈ అమ్మని ఎక్కడో చూసినట్లుందిగదే?" అంది మహా తెలివితేటలు పండిపోయినట్లు!

ఆ పళంగా చెంపచెళ్లు మనిపించాలనిపించింది. కానీ సమయంకాదని ఆ కోపం దిగమింగి "నీ మొహం యివ్వాలి యీ పేటకొస్తే నీన్న మనపేటకొచ్చి వుండగూడదా?" అని సర్గేశాను. ఎందుకేనా మంచిదని బామ్మగార్ని గమనించాను. ఆవిడ విన్నదిగానీ ఏమీ పట్టించుకునే స్థితిలోలేదు. దీన్నిక్కడినుంచి తరిమేస్తే మంచిదనిపించి "ఇంక మొగ్గ లేవా?" అని చెల్లినడిగాను.

"చాలా వున్నయిఅక్కయ్యా" అంటూ మళ్ళీ పరుగెత్తిందిరాధ.

బామ్మగారి పరిస్థితి వర్ణనాతీతం. ప్రవాహంలో తన వారినీ ఆస్థినీ పోగొట్టుకుని కట్టుగుడ్డలతో నిలిచిన వరద బాధితునిలా కూచుంది. ఆ కళ్ళల్లో వెనుకటి దర్పంలేదు. మనిషిలో ఆ తీవ్రతేదు. మాటలో ఆ గంభీరతలేదు. కూలిన

యిల్లులా గోడకి చేరబడిపోయింది. మాటపెకిలి రావటం లేదు. పాపం పెద్దపులిలాంటి బామ్మగారు పిల్లికూనలా మారిపోవడం చూసి నా హృదయం ద్రవించింది. ఇంట్లోతిని యింటి వాసాలు లెక్కపెట్టినట్టు అవిడచేతి మజ్జిగత్రాగి! ఛీ ఛీ! పాపం మనుమడూ మనుమరాలూ కాపురం చేస్తుంటే చూడాలని ఎంత ముచ్చటపడ్డదో పెద్దప్రాణం!

“పోనిస్తూరూ బామ్మగారూ. వాళ్ళేదో చెప్తుంటారు అంతేగాని...వాటికేంటిలెండి” గబుక్కున ఏదో ఆలోచనలో వుండి అనేశాక నాలిక్కరుచుకున్నాను. నయమే! ఇంకోక్షణమయితే నా నోటినుంచి నిజం వచ్చేసేదే సుమపడి! ఇంతాచేసి సిద్ధాన్నంలో ముట్టిపోసినట్టు, యీ జాలికి వేళాపాళా వుండద్దాలని నన్ననేనే గట్టిగా కోప్పడుకుని (మనసులోలెండి) పైకి ‘అయినా ——— ఏ పుట్టలో ఏ పాముందోనని పూర్తిగా కొట్టెయ్యడానికికూడా లేదండీ. వెనక మా పిన్ని విషయంలో అచ్చయిలాగే జరిగిందని అమ్మ చెబుతుంటుంది. (మా అమ్మకు చెల్లెళ్ళేలేరు. ప్రాణ విత్త మూనభంగమందు బొంకితే అఘము ఉండదు అని వెనకటికో మహానుభావుడు లైసెన్సు యిచ్చేశాడుగా)’ దిగులుగా అన్నాను.

బామ్మగారు ఓ మాటు తలెత్తి చెమ్మగిల్లిన కళ్ళను కొంగుతో వొత్తుకుని “అదేనమ్మా! అందులోనూ మా చిల్లెమ్మ దారంపట్టుకు కొండకు ప్రాకినట్లు ఆ ఒక్క నలుసునీ

ప్రాణంగా పెంచుకుంది. చూస్తూచూస్తూ ఎక్లగమ్మా?"
శావిత్రీంచి వచ్చినట్లున్నయి ఆవిడమాటలు.

“నిజమే చూస్తూచూస్తూ యెట్లా చేస్తారండీ! అనుమానం పెనుభూతం! పెళ్ళింటే నూరేళ్ళ పంటఅంటారు.”
అన్నాను ఆవిడ భయానికి యిన్ డై రెళ్ళగా బలపరుస్తూ.

ఇలా అన్నానేగాని యింకో ఆలోచనపోయింది. కొంపదీసి, యీవిడ లక్ష్మీకాంతు పెళ్ళిచెయ్యడమే మానేస్తే? కుర్రకారు ఆలోచనలు మారంపోవు... అనుకుంటుండగానే బామ్మగారు గబుక్కున నా చేతులు పట్టుకుని “అమ్మాయి! ఈ మాట లక్ష్మీతో అనబోకు. ఇలాగని తెలిస్తే అది అసలు పెళ్ళిచేసుకోనంటుంది... ఏదో అన్నసామెతగా ఆ మాటలు నమ్మి పెళ్ళిపెటాకులూ లేకుండా ఎదిగినపిల్లను ఎన్నాళ్ళని యింట్లోపెట్టుకు కూచోను!” అంటూ బ్రతిమిలాడింది బామ్మగారు.

వెదుకబోయినతీగ కాలికి తగిలింది! “అయ్యో! అంతగాచెప్పాలా బామ్మగారూ! నాకుమాత్రం తెలీదా?.. అసలు వీళ్ళమాటలు పూర్తిగా నమ్మడానికీలేదు. నమ్మకుండా వుండటానికీలేదు! నమ్మి పెళ్ళి మానేస్తారా? నమ్మక మీ అమ్మాయికే అన్యాయంచేస్తారా? పోనీ—దగ్గరలో మరే సంబంధం లేదండీ?” అన్నాను నెమ్మదిగా. ఆమెచేతనే అనిపించాలని.

“లేకేం?...” బామ్మగారు ఆలోచిస్తోంది.... “వాళ్ళ మామయ్యకొడుకే వున్నాడుగా.” అంది.

దొడ్డివిరిగి కేబిలోనే పడిందిలెమ్మని ధైర్యంగా వూపిరి తీసుకున్నాను. “ఇక నే వస్తానండి. లక్ష్మీ యింకా రాలే దా యె....చీకటిపడితే అమ్మ కోప్పడుతుంది. లక్ష్మీకీ ఓ మాటు మా యింటికి రమ్మన్నాననిచెప్పండి. మరి నే వస్తాను.” అంటూ లేచాను.

“అమ్మాయి ! నాకు లక్ష్మీ యెంతో నువ్వు అంతే నమ్మా. ఈ విషయం ఆ అరుణావాళ్ళతోగానీ యెక్కడా గానీ నోరుజారకమ్మ.” అంటూ శామ్మగారు మళ్ళీ హెచ్చరించింది.

“అయ్యో ! దైవసాక్షి ! నేనూ లక్ష్మీ మేలేకోరు తాను.” అని ఆవిడకు భరోసాయిచ్చి రాధతో యింటి ముఖంపట్టాను.

మా వాకిట్లో అడుగుపెట్టుండగానే అమ్మ “నీ కోసం ఆ శశికళవచ్చి మేడమీదుందే.” అంటూ చెప్పింది. చెప్పులైనా విప్పకుండా మేడమీదకు పరుగెత్తి “అబ్బ ! భలేగా నటించావే !” సంతోషంకొద్దీ తన చెయ్యి గట్టిగా నొక్కేశాను.

“ఏమియాక్షనోపోవే. ఇవ్వాలి తో జీవితం ఆఖరను కున్నా !”

“వేనకు వేలు ప్రేక్షకులను మెప్పించగల్గిన కళా సరస్వతికి ఒక్కమనిషిచూందా నటించటం యేంకష్టమే ? పెద్ద కబుర్లుగానీ.”

“ఆ విషయం వేరుకమలా. నటిస్తున్నట్లు ఆ ప్రేక్షకులందరికీ తెలుసునన్న విషయం మనకు కొంత గుండెనిబ్బరాన్నిస్తుంది. ఇదలాకాదే?”

“సర్లేగానీ—ఇంతకూ అంత ‘లేట్’ చేశావేం?”

“అమ్మా నువ్విచ్చిన అడ్రసు కనుక్కునేసరికి పెద్దలు కనబడ్డారు!”

“ఇంటిగుర్తులు చెప్పానుగదే?”

“ఆ! నీ గుర్తులు నమ్ముకుంటే కుక్కతోకబట్టి గోదావరీదినట్లే! ఆ పట్టాభిపురంలో ‘బి’ క్లాస్ యిళ్ళనీ ఒక్క మోడలేనా... పతియింటా మందార, గులాబీ పూల చెట్లువుండే. నువ్వు చెప్పిన గుర్తు ప్రకారం ఓ యింటిగేటు అలా తీశానోలేదో అల్సేషియన్ కుక్క ‘భాయి’ మన డంతో మన స్పీడ్ మోటారు నలభై దాటిందనుకో.”

“... పేరుబల్ల (నేమ్ బోర్డు) లేనియిల్లుగాచూచి మరో గేటుతీశాను. వాకిట్లో పిల్లామేకా చాలామంది వున్నారు. “చచ్చంరా” అనుకుని పలుస్తున్నా విన్పించుకోకుండా వచ్చేస్తుంటే ఆ పిల్లలు బయటికల్లావచ్చి పిల్చుకెళ్ళారు... నాకు ముచ్చెమటలుపోశాయి. ఇంత నా స్తికురాలీ యీ గండం గడిస్తే శనివారం ఓ కొబ్బరికాయ కొడ్తానని దేవుడికి మొక్కుకున్నాను! ఇక యేంచెయ్యటానికి తోచక తైరుకొట్టాను చూడూ... ఆవిడ పెరుగ్గారెలా వుబ్బిపోయి పాతరవికగూడా బసూమతిచ్చింది యిదుగో! అవాశులూ, చవాకులూ

నాలుగువారి బయటపడేసరికి 'గాన్ ఛాంబర్' లోంచి బ్రతికి బయటపడ్డట్టయిందనుకో మనపని.

శశి చెప్పింది వింటుంటే నాకు భలే జాలికలిగింది. ఆప్యాయంగా, స్నేహంతో తన తల నిమురుతూ “ఒక ప్రాణం కాపాడిన పుణ్యం నీకేనే...” అన్నాను.

*

*

*

*

పచ్చటి తోరణాలతో పెళ్ళిపందిరి కలకలలాడుతోంది. మా అమ్మ పెద్ద బెనారసు పట్టుచీరగట్టుకుని హడావుడిగా తిరుగుతున్నాను నేను. ఆ సాయంత్రమే లగ్నం...

క్రితంరోజు ప్రొద్దుటే శామ్మగారు మా యింటికివచ్చి “మా లక్ష్మీకి తల్లి తోడూ యెవ్వరున్నారు? కాస్త అమ్మాయిని ప్రొద్దుటేపంపితిరా కన్యముత్తయిదూవ కాస్త వచ్చిన వాళ్ళకు బొట్టేనా పెడుతుంది. ఈ రెండురోజులూ కలకల్లాడుతూ తిరుగుతుంది.” అంటూ మా అమ్మను బ్రతిమిలాడింది. అమ్మ సరేనని చెల్లనితోడిచ్చి నన్ను పంపింది. లక్ష్మీతరపు బంధువులు బహుకొద్దినంది వచ్చారు.

ఆ రోజు ప్రొద్దున పదిగంటలయివుంటుంది. అప్పుడే వరపూజ అయి యింటికొచ్చాము. నేను లక్ష్మీదగ్గరకు వెళ్తున్నాను. ఇంతలో అరుణ హడావుడిగా పరుగెత్తుతూ వచ్చి నన్ను డాశామిదికి లాక్కెళ్ళింది. అక్కడ ఆయాసంతో ఓకమూల కూలబడి “కొంపమునిగిందే!” అంది.

నా గుండె ఆగినట్లయింది. “ఏం జరిగిందే?” అన్నాను కంగారుపడుతూ.

“ఏముంది ? అంతా బూడిదలోపోసిన పన్నీరయింది !
‘లక్ష్మీకి ఏదో దోషంవుంది. ఏడాది తిరిగేలోగా వైధవ్యం
వస్తుందని’ ఎవరో చెప్పారుట. ‘ఛస్తే నా కొడుక్కి యీ
పిల్లను చేసుకోవంటూ’ మూటాముల్లె సర్దుతోంది మా పిన్ని”

“నాపై పాగాలు పై చేపోయినై. నిలబడ లేక క్రింద
కొలుబడ్డాను... చివరికి అతికష్టమీద ‘మీ గోపీ ఏమంటు
న్నాడు !’ అని అడిగాను.”

“ఏమంటాడు ? ‘ఇవన్నీ మూఢనమ్మకాలు ఏమీ
జరగదం’ టూ అన్నయ్య ఎంతచెప్పినా పిన్ని వినందే?...
‘చూస్తూచూస్తూ చెట్టంత కొడుకును పోగొట్టుకుంటానా’
అంటూ ఏడుపు. ‘కాదంటే ఏ నుయ్యోగొయ్యో చూప
కుంటాను’ అని పట్టుబట్టింది. బాబాయి, మా అమ్మా, నాన్నా
ఎవ్వరూ ఏమీ చెప్పలేకపోతున్నారే ! నువ్వేత్వరగా ఏదో
వుపాయం ఆలోచించు. ఈ లోగా కొంచెంసేపు బయల్దేర
కుండా ఆపుతాను నేను వెళ్ళి” అనిచెప్పి అరుణ వెళ్ళి
పోయింది.

నిముషంలో యిల్లంత గుప్పమంది. నేను అక్కడే
కూచుని ఆలోచిస్తున్నాను. ఇది సింగమ్మగారిపనే. సందేహం
లేదు ! ఇందాక వగవూజకొచ్చినావిడ మాతో తిరిగిరాలేదు.
పాలుకాచి త్రాగబోతూ ఒలకబోసి కొన్నట్లయింది, ఏం
చెయ్యాలా భగవాన్ ! అని మెదడుకు సానబెట్టున్నాను.
మనసు గజబిజిగావుంటే ఆలోచనలే తటవ్ !...

“కమలా ! మీ అందరికీ గుడ్ బై !” లక్ష్మీ కంపిత
స్వరంవిని వెనుదిరిగాను.

లక్ష్మీ ముఖం కందగడ్డలావుంది. కళ్ళు యెర్రగా వున్నాయి. “అదేమిట!” ఆశ్చర్యంగా అడిగాను.

“అవునే. కోరినవరుకు, పీటలమీదపెళ్ళి తప్పి పొయ్యాక యే ముఖంపెట్టుకుని బ్రతకనే! రైలుక్రింద తల బెడితే ఏడునిముషాలుపట్టదు యీ పాడుబ్రతుకు అంతంకావడానికి...” లక్ష్మీమాటలు అసలే మెదడులో కుస్తీపట్లు పడుతూనేమో అరికాలిమంట నెత్తికెక్కింది.

“ఇదుగో! పిచ్చిపిచ్చిగా వాగావుంటే పోలీసుల్ని పిలుస్తాను ఐ. పి. సి. ట్రీనాట్ నైస్ క్రింద జైల్లోమూస్తారు. తిక్క తిన్నగా కుదురుతుంది ” అన్నాను చిగాకుగా.

“హూ! జైలుగోడలు మనుషుల్ని బంధించగలవు గానీ, మనసుల్ని బంధించగలవుటే?”

“ఓహో అలాగయితే... మా చెర్లరైలు వచ్చే వేళ యింది. ఏ మాత్రం చస్తావోమూస్తాను పద... అసలిలా యింకా వాగుతుండు గొమ్మగార్ని పిల్చుకొస్తా. కాళ్ళూ చేతులూ కట్టిపారేస్తాను.” విసుగ్గా అన్నాను.

“అవేంమాటలే?... లక్ష్మీ బిక్కముఖంతో అడిగింది. కళ్ళకుబెట్టిన కాటుక ముఖమంతా అయింది. తీర్చిదిద్దిన కళ్యాణపుబ్బాట్టు కొద్దిగా చెరిగింది. ఏడ్చినట్లుంది కన్నీటి చారికలతో ముఖం వివర్ణమయింది. దానిముఖంచూస్తే యెందుకన్నానా అని జాలేసింది.

“కాకపోతే యేమిటిలక్ష్మీ!... కష్టమొచ్చినప్పుడు తప్పుకునే వుపాయం ఆలోచించాలిగానీ చచ్చి యేంసాధి

స్తావే?... ఇక్కడేమో యేంచేద్దామాలని తలబద్దలు కొట్టుకుంటుంటే ఒక్క ఊణం ఆలోచించుకోనీకపోతివి. ఈ సంబంధం తప్పిపోతే మాకుమాత్రం సంతోషమా?... .. ఆమాత్రం మమ్మర్థంచేసుకోకపోతే యెలానే!.... .. అన్నట్లు దగ్గర్లో యెక్కడైనా ఫోనుందా?...” అని అడిగాను.

“ఏమనుకుందో యేమో లక్ష్మీ “మనింటికవతల మూడోయింట్లో వుంది ఫోను.” అని చెప్పింది.

నేను గబగబా క్రిందికివెళ్ళాను ఫోన్ చెయ్యడానికి. నేనుతిరిగి వచ్చేసరికి దిగువహాల్లో దిగాలుపడి నిల్చున్నది బామ్మగారు. పక్కనే సింగమ్మగారు నిలబడి, “పోనీవే.... .. పొయ్యేవాళ్ళను బ్రతిమాలేదేమిటి? ఇది కాకపోతే దీనితాత లాంటి సంబంధం మరోటి... అంతగా దొంక్తపోతే మన పిల్లమనకు బరువా? మనింట్లోనే వుంటుంది” అంటూ యింకా ఏమేమో నూరిపోస్తోంది.

నాకు ఆవిడముఖం చూడగానే ఒళ్ళు మండిపోయింది. కాస్త హెచ్చుస్థాయిలో “అదేంటండీ? ఫలానా తలసమ్మ గారి మనుమరాలికి పీటలమీదపెళ్ళి తప్పిపోయిందంటే ఆ నామోషీ ఆవిడకా? మీకా?... ఇంతదాకా ఆవిడను వేలెత్తి చూపించినవాళ్లులేరు. అసలు పీటలమీదపెళ్ళి, పైగా మేనమామకొడుకే తిరిగిపొయ్యాడంటే వేరే సంబంధం ఎలా కుదురు తుందండీ? మీరేచెప్పండి బామ్మగారూ! పెళ్ళి చెయ్యకుండా మీరున్నన్నాళ్ళు ఖుష్షుల్లోపెట్టి చూసు కుంటారు. కానీ — ఆనకే దానిగతి? అన్నీ బాగా ఆలోచిం

చండి బామ్మగారు...అయినా ఆడపెళ్ళినారం ఆ మూడు ముళ్ళూ పడేదాకా అణగిమణిగే వంశాలి...మీరు రండి బామ్మగారు మీ ముందు వాళ్ళు నోరేవత్తరు" అంటూ పెద్ద ఆరిందాలా ముందునేనే దోవతీశాను. చంటిపిల్లలా నా వెనకాలే వచ్చింది బామ్మగారు.

"చిన్నదయినా సభమెచ్చే మాటచెప్పింది." ఓ పెద్ద ముత్తయిదువ వెనుకనుండి మెచ్చుకుంటోంది

దుఃఖం అనేది ఎంతటి ధీరుల్నిగూడా బోల్తాకొట్టి స్తుంది. చాపం బామ్మగారు పెళ్ళికొడుకుతల్లి కాళ్ళావేళ్ళా పడి బ్రతిమాలుతోంది. ఆవిడమాత్రం పట్టినపట్టు విడవటం లేదు.

చూసిచూసి పక్కనేవున్ననేను "తండ్రి తర్వాత తండ్రింతటినాడు మేనమామ. తల్లిలేని పిల్లను మీరే యిలా రచ్చకెక్కిస్తే దాన్నిబతుకేంకావాలో ఆలోచించండి!" అన్నాను

"నవ్వు అట్లాఅంటావేం కమలా? ఇలాంటి విషయాల్లో యే తల్లిమాత్రం ఒప్పుకుంటుందాచెప్పు?... .." అరూ వాళ్ళ పిన్ని సూటిగా ప్రశ్నించింది.

"మీకున్న అనుభవంలో నాకేసాటి చెప్పండి. మీకు చెప్పతగ్గదాన్ని కాననుకోండి. అయినా—గిట్టనివాళ్లు లక్షకల్పిస్తారు అన్నింటినీ పట్టించుకుంటే యెలాచెప్పండి? లక్షీది దివ్యమైన జాతకం. అంతగా మింకనుమానంవుంటే మంచి జ్యోతిషుకాడి పిలిపించి చూపించుకోండి. అనుమాన

నివృత్తి అవుతుంది. ఎలాగో ముహూర్తానికి యింకా వ్యవధి వుండిగదా..." అని నచ్చచెప్పి చూశాను.

"ఏ దోషమూ లేకపోతే మీన తక్కువ కి వ్యాధి ముహూర్తాలు కూడా పెట్టుకోబోయినవాళ్లు యెందుకు మాను కున్నట్లు?... దీనికేం జవానిస్తావ్?... " అంటూ యెదురు సవాలుచేసింది.

వానికేం జవాబుచెప్పను? "ఇక్కడ నలుగురూ పోగవుతున్నారు. అట్లా పెళ్ళిపందిట్లో మాట్లాడుకోవచ్చు రాండి." అంటూ నెమ్మదిగా నేనూ అరూ కలిసి వాళ్ళను విడిదినండి పందిట్లోకి తీసుకొచ్చాం.

మాటలు సాగుతూనేవున్నాయి. బామ్మగారు వియ్యపు రాలిచేతులు పట్టుకుని "ఇది చేతులుకావు కాళ్ళనుకోమ్మా. పెద్దదాన్ని నా పరువు నిలుపమని" బ్రతిమాలుతున్నది.

ఈలోగా సింగమ్మగారు, ఆవిడ సుపు తుడు ఆ పరిస రాల్లో లేకుండా నేను తగిన జాగ్రత్తలు తీసుకున్నాను.

'ఓయమ్మ! మనుమరాలి పెళ్ళిసేతుండవ్ నాకంత పప్పన్నం యెయ్యవేటి?... ' అనే మాటలువిని దీనాతి దీనంగ బ్రతిమాలుతున్న బామ్మగారు వులిక్కి పడి పక్కకు చూసింది.

చంకన గంపతో ప్రత్యేక్షమైన సోదమ్మి చూడ గానే ఆవిడి దుఃఖంతో కోపంగాను, దీనంగావున్న ఆ చూపులు తీక్షణంగానూ రూపాంతరం పొంది దానిమీదకు

మళ్ళింది. “మళ్ళీ దాపురించావ్ ? ఫో, అవతలికి ముందు నీ మూలానే యింతా జరిగింది” అంటూ గుడ్లురిమి అతీక్ష రంగా చూసింది దాన్నివైపు కోపంగా ఎర్రగా జేవురించిన ఆ ముఖం చూడ్డానికి నాకే భయం వేసింది !

“ఏటమ్మ, గుప్పెడన్నం పెట్టమంటే అంతలా కసురు కుంటావ్ ?...” సోదమ్మ నిర్లక్ష్యంగా అడిగింది.

ఆ నిర్లక్ష్యం, ఆ జవాబులేరు చూసి బామ్మగారు పుగురాలైది. కళ్ళు అగ్నిని వర్షిస్తున్నాయి. “పోతావా ? మెడబెట్టి గెంటమంటావా ?...” అంటూ చెయ్యెత్తింది బామ్మగారు.

“ఏందమ్మా, ఎవరనుకుంటున్నావ్ ? మాటలు సరిగా రానీ...” అంటూ గంప నేలకేసి కొట్టి, కొంగుదంచి కొప్పు విదిలించ నిలబడింది మా శశి.

శశిని చూసి అరూ, వాళ్ళమ్మ, నాన్న, బాబాయి, పిన్ని పందిట్లో అందరూ నిర్భాంత సాయూరు. అరూ వాళ్ళ పిన్ని ఆశ్చర్యంగా “ఇదేంటమ్మా శశిశశి! ఈ వేషం ఏమిటి? ఏమి టిడంత ?...” అని అడిగింది.

ఎంత పుగంగా వుందో అంత ఖంగుతిన్న బామ్మ గారు “దీన్ని నువ్వెరుగుదవా ?...” అని ప్రశ్నించింది ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ.

‘అయ్యో! నే నెక్కేమండీ ? మా యింటికి యెప్పుడూ వస్తూనేవుంటుంది అదనా వాళ్ళ సేపితురాలు’ అని చెప్పింది.

పందిట్లో నిశ్శబ్దం అలుముకుండి. అందరి చూపులూ అక్కడే కేంద్రీకరించినాయి.

మా శశి యింతలో ధైర్యంగా బామ్మగారి ముందు నిలబడింది. “దీని కంతా నేనే కారణమండీ. మీరు యే శిక్ష విధించినా అనుభవించడానికి సిద్ధంగా వున్నాను” అంది సామ్యంగా.

అదలా అనంగానే దగ్గర్లోనేవున్న నేనూ అయీ దానికి చెరోప్రక్కనా నిలబడి “బామ్మగారూ! ఒకటి రెండు ముద్దాయిలం మేము. ముందు చుమ్మల్ని శిక్షించి తర్వాత దాన్నే చున్నా అసండి.” అన్నాం ధైర్యంగా.

బామ్మగారికి ఏమీ అర్థం కాలేదు. అయోమయంగా మావైపుమాస్తూ “ఏమిటరా యిదంతా?...” అన్నది.

ఈమధ్య బామ్మగారితో యేర్పడ్డచనువుని పురస్కరించుకొని నేనే ధైర్యంగా అసలుసంగతి చెప్పడానికి సాహసించాను. “బామ్మగారూ! మీ మనుమరాలు లక్ష్మి, పాళ్ళబ్బాయి గోపి ఒకర్నొకరు ప్రాణంగా ప్రేమించుకున్నారు. గోపినితప్ప యీ జన్మలో యింకెవ్వోనీ పెళ్ళి చేసుకోనని లక్ష్మి మాతో చెప్పింది. మీరు లక్ష్మిని మీ మనుమడికివ్వాలనుకోగానే తను ప్రాణత్యాగమైనా చేస్తానుకానీ యింకోరినీ పెళ్ళిచేసుకునే మాటకల్ల అని ఖచ్చితంగా చెప్పిసింది. దాని మనసూ, గుణం మాకు తెలుసాయె. అది అంతపనిచేసినా చేసితీరుతుందని మాకు భయంవేసింది. దాని ప్రాణం కాపాడాలని యీ పెళ్ళి యెలాగైనా తప్పించాలని

శశిచేత సోదమ్మవేషం వేయించి యీ నాటకం ఆడాము. అంతేగాని దాని జాతకంగానీ, గుణదోషాలుగానీ మా కేమీ తెలియవు. లక్ష్మీమీదున్న అభిమానంకొద్దీ యిదంతా చేశాం. మా తప్పుకు మమ్మల్ని శిక్షించండి. మీ యిష్టంవచ్చిన వాళ్ళకు మీ పిల్లనిచ్చుకోండి” అని అంతా వివరంగా చెప్పాను.

ఇంతలో అక్కడేవున్న మా చెల్లి ‘అక్కయ్యా! ఎక్కడో చూసినట్లుందని ఆనాడే నే ననలేదుటే...” అంది డి. డబ్ల్యు. నెం. 1 గా ఆరోజు వచ్చింది శశేనని సాక్ష్య మిస్తూ. ఆరోజు విసుక్కు న్నా పెద్దది అమ్మమాటచొప్పున దీన్ని తీసుకురావడం యీరోజు మంచికే అయిందని చాలా సంతోషించాను.

ఇంతదాకా పందిట్లో నిలబడి చోద్యం చూస్తున్న మరో ఆవిడ “ఏతే శశీ! ఎవరో ఫ్రెండ్ ని శమామా చెయ్యా లని ఆ రోజు మా యింట్లో అంతా వేషం వేసింది యిందు కటే?...” అని అడిగింది. ఆవిడ ఆ పేటలోనే పుంటున్నది. శశికి దూరపుబంధువు. ఆవిడ డి. డబ్ల్యు నెం. 2 గా యిచ్చిన సాక్ష్యం మాకు మంచి బలమిచ్చింది. భగవత్ కృపవల్ల యిలా అనుకోకుండా సమకూరినందుకు మనసులో వేయి నమస్కారాలు పెట్టుకున్నాను భగవంతునికి.

ఇంతటిదాకా తప్పుచాటునుండి యిదంతా వింటు న్నదిగాబోలు లక్ష్మీ, “ఈ బొందిలో ప్రాణంవుండగా నేను గోపీబావను తప్ప మరెవ్వరినీ చేసుకోను” అనేసింది నిర్భ

యంగా. వాళ్ళ శామ్మముందు అదంత నిర్భయంగా మాట్లాడగలదని నేను కలలోగూడ అనుకోలేదు !

“ఐతే లక్ష్మీతో పెళ్ళవుతుంది. లేదా నేనూ యావ జీవితం బ్రహ్మచారిగానే వుండిపోదల్చుకున్నాను” అని మెల్లిగా తన నిశ్చయాన్ని తెలియజేశాడు పెళ్ళికొడుకు, తాపీగా తల వంచుకు కుర్చీలో కూర్చుని ! ఏమీ యెరగనట్లున్న వీళ్ళిద్దరూ యింత నిర్భయంగా మాట్లాడేసరికి నేనేకాక అరూ, వాళ్ళి చుట్టాలు అంతా నివ్వెరపోయి చూశాం

ఇంతదాకా గుడ్లప్పగించి జరుగుతున్నదంతా చూస్తున్న శామ్మగారు కళ్ళు యింతంత చేసి గుడ్డంగాచేసి తిప్పుతూ ముక్కుమీద వేలేసుకుని “హా రి పి డు గు ల్లారా !!!” అంది. ముడతలుబడ్డ ఆవిడముఖంలో నెరుదట ఆశ్చర్యం ఆ తర్వాత దాన్ని తరిమేసి చిన్నమండహాసం చోటు చేసుకున్నది. పందిట్లో నలుగురినీ సంశ్లేషిగా చూస్తూ “సరే కానీండి. ఈ కథ యింతదూరం వచ్చాక అందరం అక్షింతలు వేద్దాం పట్టండి” అంది.

పెద్దలంతా “తథాస్తు!!” అన్నారు. ఇక మా ముగ్గురి ఆనందం వర్ణనాతీతం. పెళ్ళిపెద్దలం మేం ముగ్గురమే నని వేరే చెప్పాలా ? ..

(ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రికనుండి.)

ఎన్. జి. ఓ.

పైన తిరిగే సీలింగుఫాన్ కంటే వేగంగా తిరుగుతున్నాయి రమేష్ మెదడులో ఆలోచనలు. ధూమదేవతకు వెలిగించిన అగరువత్తిలా సిగరెట్ కాలుతోంది చేతిలో. పొగ వయ్యారంగా రింగులు తిరుగుతూ నాట్యంచేస్తున్నట్లు పోతోంది...

అతడిచూపు యిక్కడక్కడాలేదు. కిటికీదాటి ఆఫీసు చుట్టూవుండే ముళ్ళకంచెమీదవుంది. అది కత్తిరించి యెన్నాళ్ళయిందో యెగుడుదిగుడుగా పెరిగివుంది!...

ఛెయిన్ స్మోకింగ్ తో నల్ల బారిన రమేష్ పెదాలమీద చిన్న చిరునవ్వు మెరిసింది. 'ఇదీ యీ ఆఫీసులోని వుద్యోగుల ప్రవర్తనలానేవుంది.' అనుకున్నాడు. అతడిచూపు ఎదురుగావున్న పేచీల్ మీద ఛెల్స్ వైపు మళ్ళింది. ఏదో ఆలోచిస్తూ కాలింగ్ బెల్ నొక్కాడు.

వెంటనే స్వింగ్ డోర్ తలుపులు తెరుచుకున్నాయి.

“సార్!” అన్నాడు ప్యూను మెల్లిగా.

“మిష్టర్ మూర్తి.”

రమేష్ ముఖం గంభీరంగావుంది. అతడిక్కడికి ట్రాన్స్ ఫర్ అయి కొత్తగా వచ్చిన అధికారి. ఆఫీసులో ఛాన్సలరీ సుకోగానే యెన్నో సమస్యలు యెదురయ్యాయనకి. అన్ని సమస్యల్ని అవలీలగా పరిష్కరించగల్గిన అతడికి మూర్తి

ఒక గడ్డుసమస్య అయి కూచున్నాడు. అసలని అంత విషయ సమస్యగా పరిణమించడానికి కారణం యింతకు పూర్వమున్న అధికారి మూర్తి గురించి చెప్పిన పరిచయవాక్యాలు అయ్యుండచ్చు.

డోర్ తలుపులు చప్పుడయ్యాయి.

“శిల్పారట!...”

లక్ష్మ్యంలేని ఆ మాటతీగు విని ఆ వ్యక్తిని నఖశిఖ పర్యంతం పరీక్షగా చూశాడు రమేష్.

దువ్వెనకే లొంగనట్లున్న బిరుసు జాబ్బు చూడగానే రమేష్కు మనిషి ఆలోచనలకు ముఖం ప్రతిబింబ మంటాడుగానీ, మనిషి ప్రవర్తనను పట్టియిచ్చే జాబ్బు తీరేమో అనే అనుమానం కలిగిందో క్షణం. మాసినగడ్డల, నలిగిన బట్టలు, ఇత్తోకులనాటివిలావున్న చెప్పులు. ఇదీ అతడి వాలకం. ఇక చూపుల్లో ద్వేషం, క్రోధం, నిర్లక్ష్యం యివన్నీ కరుడుగట్టివున్నట్టున్నాయి.

రమేష్ శన మనసులోని భావా లేవీ ముఖంలోకి రానీయకుండా చాలా మామూలుగా “మిస్టర్ మూర్తి! టేక్ యువర్ సీట్!” అన్నాడు.

మూర్తి కొంచెం తెల్లబొమ్మాడు. ఒక మాటు అధికారివైపు నిర్లక్ష్యంగా చూసి బ్రుమని కుర్చీ లాగి కూర్చున్నాడు.

“మీ దగ్గరకు పంపిన ఫైల్స్ లో ఏదో ఒక కాగితం కన్నడటం లేదంటున్నాడు హెచ్. సి, గారు?” రమేష్ అతడి ముఖకవళికల్ని జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తూ ప్రశ్నించాడు.

“ఫైల్స్ లో వుంటే యెక్కడికి పోతుంది?...” నమ్రత లేని జవాబు.

“ఓ! ఐసీ!...” తల వూపాడు రమేష్. “అదిసరే... జరిగి పోయిన క్వార్టర్స్ రివ్యూ సకాలంలో పంపలేకపోవడానికి కారణం!...”

కుర్చీలో వెనక్కు జేరగిలబడి కాళ్ళూపుకుంటూ “అది ఎప్పుడో పంపించేశానుగా...” అని జవాబిచ్చాడు మూర్తి.

“మరి హెడ్డాఫీసునుండి పంప లేదని డి. బి. వచ్చింది?”

“వాళ్ళకు అందలేదో లేక యెక్కడైనా పారేసుకుని పంపలేదంటున్నారో?...” తేబిల్ మీదకు వంగి చెయ్యిపెట్టి చెప్పాడు.

“ఐసీ! ఐసీ! ఇక మీరు వెళ్ళవచ్చు. వెళ్ళి వెంటనే క్వార్టర్స్ రివ్యూ కాపీతీసి పంపించండి.” రమేష్ ఫైల్స్ తిరగేస్తూ చెప్పాడు.

మూర్తి లేచి వెళ్ళిపోయాడు. స్కింగ్ డోర్ తలుపులు కిటకిట కొట్టుకున్నాయి.

“ఛీ! సభ్యత తెలియని మనిషి!” రమేష్ యేవగించుకున్నాడు. సిగరెట్ యాష్ టేబుల్ కి విసిరేసి మళ్ళీ కాఫీ బెల్ నొక్కాడు.

“సార్?”

“హెచ్. సి.”

క్షణంలో హెచ్. సి. వచ్చాడు. వయస్సు యాభై దశాబ్దపుల్లో వుండొచ్చు. పాత రోల్డుగోల్డు ఫ్రేము. ఒంటి నున్న పసుపుపచ్చకోటు అతడికున్న సర్వీసును అడక్కుండానే చెప్తుంది. 'నా వుద్యోగానుభవంతోనే పండి రాలిపోయింది నా జట్టు, అని గర్వంగా చెప్పుకుంటుంటాడతడు ఆప్యాయంగా రాగిచెంబులాంటి బట్టతలను 'నిమరుకుంటూ గుమాస్తాలతో.

పొట్టిగా, లావుగా, పచ్చటి ఛాయతోవున్న ఆయన్ను చూడగానే గుమ్మడిపండు జ్ఞాపకం వస్తేరావచ్చు. అతడు వస్తూనే రెండుచేతులూ జోడించి "నమస్కారంసార్! నమస్కారం." అన్నాడు.

"నమస్కారం. కూర్చోండి రామనాథంగారూ!"

"చిత్తం. ఫరనాలేదుసార్." అతడు చేతులు నలుపుకుంటూ అక్కడే నిలబడ్డాడు.

అతడి వాలకంచూసి లోలోన నవ్వుకున్నాడురమేష్. "మిస్టర్ రామనాథం! బి. ప్రీ. తనసీటుకు ఆ కాగితం రాలేదంటున్నాడు?"

"లేదుసార్! టపాలో నేనే సార్ అతడికి డిస్ట్రిబ్యూట్ చేసింది. అతడే చించేసుంటాడు సార్ ఆ కాగితాన్ని..."

"ఓ! ఐసీ!... ఆఁ క్వార్టర్లీ రివ్యూకూడ పంపించేశానంటున్నాడు?"

“లేదుసార్ ! పంపించలేదు. అతడసలు యేవీ సకా
లంలో చెయ్యదుసార్. ఎక్స్ప్లనేషన్ యిచ్చాక...”

“ప్రీయాడికల్ రిజిస్టరు వెరిఫై చెయ్యండి.” అర్థోకి
లోనే చెప్పాడు రమేష్.

“లేదుసార్. ఒక్కొక్కప్పుడు రిజిస్టరులో డిస్పాచి
అయినట్లురాసి చించేస్తుంటాడు సార్...” అతడు కొంచెం
దగ్గరగావచ్చి చిన్నగా చెప్పాడు.

“వాట్ !!...” ఆశ్చర్యంగా చూశాడు రమేష్.

“నిజంసార్ !” రామనాథం మరి కొంచెం దగ్గరగా
వచ్చి రహస్యం చెబుతున్నట్లు “అతడంతేసార్ ! ప్రతికాగితం
త్రొక్కిపట్టేస్తాడు సార్. ప్రతిదానికి ‘కొరి’ వెయ్యడం. తన
వర్క్ చకచకా చెయ్యదుసార్. అడిగితే ‘కస్సు’ మంటాడు.
ఆయనగారు మీకు చెప్పేవుంటారు సార్. ఎంత తల పొగ
రనుకున్నారుసార్ !... అధికార్లంటే నిర్లక్ష్యం !... పైగా
మిగతా గుమాస్తాలను యీసడించి పారేస్తాడు సార్—
మేము అధికారులంటే వసవసలాడ్తామట ! ఆ మాత్రం
వినయం, విధేయత లేకపోతే మెట్లాచెప్పండి సార్ ? ఆ బ్రటిష్
వాళ్ళ కాలంలో యెంత అణకువా .. ఎంత...”

“రామనాథంగారూ !...”

చేతులు త్రిప్పుకుంటూ చెప్పుకుపోతున్నవాడల్లా ఒక్క
మాట “సార్ !” అంటూ గబుక్కున చేతులు కట్టుకుని
సరిగ్గా నిలబడ్డాడు. ఎక్కాలోప్పజెప్పే ఎలిమెంటరీస్కూలు
విద్యార్థిలా.

“ఆఫీసు యిన్ స్పెక్టను దగ్గర్లోపడింది. మీ వర్క్, యేమీ పెండింగ్లో లేదుగా...”

“లేదుసార్. నే నెప్పుడూ పెండింగ్లో వుంచనుసార్. రాత్రి పదిదాకా పని చూసుకుంటూంటాను సార్. అసలందరం పొద్దున్నే యెనిమిది గంటలకల్లా ఆఫీసుకు వస్తే ఆ మూర్తి ఒక్కడే సార్. చాలా లేటుగా వస్తాడు. వస్తాడా; అట్లా ఐదుఅయీ అవగానే వెళ్ళిపోతాడు. ఇంక ఆ... .. టైపిస్టు... ఆలస్యం అక్కడే సార్.”

“ఆఫీ సవర్స్లో పని చకచకా చేసుకుంటే రాత్రి పూట పని చెయ్యాలి అవసరమే వుండదు. నా కలా చెయ్యడం యిష్టంకూడా లేదు... ఆ యిక మీరు వెళ్ళ వచ్చు...”

“చిత్తం, చిత్తం.” రామనాథం చెవిదగ్గరగా వంగి మెల్లిగా “సార్! తమ సామాను అదీ వచ్చేసిందాండి?” అని అడిగాడు.

“ఇంకా రాలేదు. ఏం?”

“అహఃహః.... మంచాలు అవీ లేకపోతే మీరు యిబ్బంది పడకండి సార్. మా యింట్లో కావల్సినన్ని మంచాలున్నాయి. పంపిస్తాను సార్.”

“థాంక్స్!... రేలో మాలో సామాను వచ్చేస్తుంద ఇంక అక్కర్లేదులేండి” అని చెప్పాడు రమేష్.

“సార్!” చేతులు తెగ నలుపుకుంటూ ముందుకు వంగి చాలా మెల్లిగా “వెనుకటి ఆఫీసుగాను నాకు ప్రమా

వనుకి... రిక మెండ్ ... హిహిహి... చేస్తామన్నారూ సాక్.
హిహిహి... ఏదో... తమ..." అంటూ మెల్లిగా గొణిగాడు.

“చూద్దాం లెండి. మీరు వెళ్ళి పని చూసుకోండి”
అంటూ ఫైల్స్ చూసుకోడం మొదలెట్టాడు రమేష్.

“చిత్తం” అంటూ మరోమాగు నంగి నమస్కారం
చేసి వెళ్ళిపోయాడు రామనాథం.

మళ్ళీ కాలింగ్ బెల్ 'క్లిక్' మంది.

“సార్ ?”

“మిస్ లతా. టైపిస్టు”

మళ్ళీ తలుపుల కిటకిట. ఆ వెంటనే ఓ సుకుమారి
ప్రవేశం జరగడానికి ఐదునిమిషాలు పట్టింది. సన్నగా వుల్లి
పొరలాంటి నైలాన్ చీర, సగండాకావదిలి ఆతర్వాత అల్లిన
జడలో 'వుండనా రాలిపోనా' అనుకుంటూ ఒక్కటే ఒక్క
గులాబీపువ్వు. కళ్ళు చిన్నవే అయినా యిందుమించు చెవుల
దాకా తీర్చినకాటుక. గాల్లో తేలిపోతున్నట్లు వ్యూరంగా
వచ్చిన మించుబోడి “నమస్తే!” అంది నాజూగ్గా.

ఫైల్స్ లోంచి తలెత్తి “నమస్తే! కూర్చోండి మిస్
లతా!” అన్నాడు రమేష్.

“అహహా! ఫర్వాలేకులెండి.” అలాగే నిలబడి
వాయిద్యాలొలకబోస్తూ అంది లత.

ఒకమాటు పరిశీలనగా చూచాడు రమేష్.

“మిస్ లతా! నేనేమన్నా పెద్దపులినా? సింహాన్నా?
ఎందుకలా మెలికలు తిరిగిపోతారు?... .. కూర్చోండి.”
శీఘ్రంగా అన్నాడు.

బెంబేలు * పడిపోయిన లత గభాలున కుర్చీలో కూచుంది.

“మీ వర్కంతా పూర్తయినట్లైనా?” తలవంచుకుని ఫైల్స్ చూస్తూనే అడిగాడు.

“వేదండీ, నాది చాలా డెలికేట్ హెల్త్... కొద్దిగా పెండింగ్ వుండిపోయింది.” చీరచెంకు వ్రేలికిచుట్టుకుంటూ అన్నది.

“మిస్ లతా! మీ ఆరోగ్యం జాగ్రత్తగా చూచుకోవాల్సిన బాధ్యతమీది... ఆఫీస్ వర్క్ అయ్యేలా చూసే బాధ్యతమీది... రేపీపాటికి పెండింగ్ లోవున్న పనంతా పూర్తిచెయ్యాలి. ఇక వెళ్ళండి.” కటువుగా చెప్పేశాడు రమేష్.

ఓ మాటు పమిట సర్దుకొని వచ్చేస్తున్న లత ముఖం నైసాంత అయింది: కన్నీళ్ళొక్కటే తక్కువ, ఏడుస్తోంది దన డానికి...

*

*

*

*

ఆ రోజు ఆదివారం. ఆదివారం వచ్చిందంటే హుషారుగా గడిపే రమేష్ ఆనాడు యేవో ఆలోచిస్తూ కూచున్నాడు.

అతడి మానానికి కారణం తెలియని అతడి స్త్రీమతి, ప్రపుల్ల ఒకటికి నాలుగుమాటు పలుకరించింది. ‘అలావున్నారేమని’ ప్రశ్నించింది. అయినా స్మరై న సమాధానం రాలేదు.

ఆ రోజు ప్రొద్దుటే రామనాథం వచ్చి వెళ్ళాడు. అతడు వచ్చి వెళ్ళినప్పటినుండి అగ్నిలో ఆజ్యంపోసినట్లు నుండిపడ్తున్నాడు రమేష్. అతడికి శ్మల్లో—పై గుండీలు పెట్టుకోకండా వదిలేసి. చొక్కా చేతులు పైకి మడుచుకుని, లక్ష్యం లేని చూపులు చూస్తున్న మూర్తిరూపం మెదులుతోంది. తనను చూచి క్రిందివుద్యోగులు వసవస లాడాలనేమన స్తల్వం కాదతడిది. అసలు రమేష్ కు అలాంటి వాళ్ళంటే అసహ్యం కూడా. కేవలం మర్యాదగా ప్రవర్తిస్తే చాలు. మూర్తి ప్రవర్తనగానీ, అతడి పనిగానీ నచ్చలేదు రమేష్ కు. పైగా వుదయంవచ్చిన రామనాథం మరోముక్కగూడా చెవినివేసి వెళ్ళాడు—మూర్తి లంచాలు బాగా పడ్తాడట. ఏదో ముట్ట చెప్పందే కాగితంమీద కలంపెట్టడట!...

రమేష్ కు సాటిమనిషిగా అతడిమీద ఏపాటి గౌరవం మిగిలేవున్నా అదికాస్తా యీ ముక్కతో తుడిచిపెట్టుకుపోయింది. అతడు దొంగవ్యాపారస్థులనూ, పైడబ్బు కాశించే రణమనూ భగ్గున మండిపడతాడు. దానికితోడు “ఈ ఆఫీసర్లు నన్నేం చెయ్యగలరు?” అంటుంటాడు మూర్తి అనికూడా చెప్పివెళ్ళాడు రామనాథం.

‘ఛీ! చేస్తున్న నీచమైనపనికి సిగ్గుపడక ఎంతధీమా!’ ఎంతపోగరు! సంఘానికి చీడపురుగుల్లాంటి యిలాంటివాళ్ళను పీకిపారేస్తాను. వార్షింగ్ ఇచ్చిచూస్తాను. దానికి లొంగకపోతే ఎంక్విరీ పెట్టించి యితడి అంతేవో తేల్చుకుంటాను అనుకున్నాడు రమేష్.

రమేష్ 'కో' అంటే కోటిమంది కాకపోయినా కనీసం ఓ పదిమంది సేవకులు 'బాబూ' అంటూ పరుగెత్తుకువచ్చే యింట్లో పుట్టాడు. అడిగింది 'లేను' అనని తిండి, అపురూపంగా చూచుకునే తల్లి. క్లాసులో ఫస్ట్, ఆటల్లో బెస్ట్ అనిపించుకున్నాడు. డైరెక్ట్ రిక్రూట్ మెంట్ లో గెజిటెడ్ పోస్ట్ కి ఎపాయింట్ అయ్యాడు. కోరిన యువతినే శ్రీమతిని చేసుకున్నాడు అతడి జీవితం వడ్డించిన విస్తరి. జీవితం అంటే పూలతోటకాదు, ముళ్ళకంప అని యెవరన్నా అంటే నమ్మలేని దతని జీవితానుభవం. ఇదివరలో వుద్యోగం చేసినచోట బ్రహ్మరథం పట్టించుకున్నాడు.

ఇక్కడికి నచ్చాక యీ మూర్తి అతడికి శాంతి లేకుండా చేశాడు. సహజంగా అయితే ఆఫీసులో యెంత నుండిగా వుంటాడో యింటిదగ్గర అంత చిలిపిగా, సరసాగా వుంటాడు రమేష్. అటువంటివాడు యివ్వాలి యేదో మూల ఆలోచనల్లోపడి మానంగావుంటే యిల్లలే చిన్నిబోయింది.

గోడగడియారం తొమ్మిది కొట్టింది.

“అరె! మీ రింకా టాయలెట్ అవలేదా?” చక్కగా ముస్తాబై వచ్చిన ప్రపుల్ల రమేష్ నుచూసి ఆశ్చర్యంగా అడిగింది.

“ఓ! ఐయామ్ సారీ! నేను పిచ్చుకుసంగతే మర్చిపోయాను. ఐనా యివ్వాలి నేను రాలేను ప్రపూ. వెళితే నువ్వొక్కదానివే వెళ్ళు. లేదా దయచేసి రెజర్వేషను కాన్సిల్ చేయించు” అన్నాడు.

ప్రపుల్ల తెల్లబోయింది. ఇక అతన్ని బలవంతంచేసి లాభం లేదని వెళ్ళి ఫోనులో రిజర్వేషను కాన్సిల్ చెయ్యమని చెప్పి మళ్ళీ వచ్చింది.

“ఎందుకు రమేష్ ! ఎందుకీలావున్నాడు?...” దగ్గరగా కూర్చుని ముంగురులు సవరిస్తూ, తియ్యగా మృదువుగా ప్రశ్నించింది.

“ఈ ఆఫీసు వాతావరణం నాకేం సచ్చడంలేదు ప్రపూ.” అన్నాడు చిరాగ్గా సిగరెట్ వెలిగించుకుంటూ.

“ఆఫీసు వాతావరణం సచ్చటంలేదా !!...” నమ్మలేనట్లు చూసింది ప్రపూ.

“నిజం ప్రపూ.” ఉద్యోగులమధ్య సహకారంలేకపోతే అలాంటి ఆఫీసులో ఒక్కరోజు పనిచెయ్యలేం ప్రపూ.” అంటూ జరిగిందంత చెప్పాడు రమేష్. చివరికి “అతడి విధంగా, అందరినీపీడించి జేబులు నింపుకుంటుంటే వుద్యోగం కూడ వూడిపోయేలా చేస్తాను.” అంటూ శపథంకూడా చేశాడు.

అతడి మాటలువిని ప్రపుల్ల చకితురాలయింది. “వుద్యోగంలోంచి డిస్మిసా?” రమేష్ ముఖంలోకి తేరిపార చూస్తూ “మీకు మూర్తిగారిమీద వ్యక్తిగత ద్వేషమేమీ లేదనుకుంటాను. కేవలం ఆ లంచగొండి తనంమీద ద్వేషమేగా?” అని ప్రశ్నించింది.

“వ్యక్తిగత ద్వేషమేమింది ప్రపూ. అతడికి యితరులను మన్నించడం చేతకానంత మాత్రాన జీవితాన్నే నాశనం

చెయ్యడానికి పూనుకునేంత నీచుడ్నిగాను నేను. నా కక్ష అంతా దానిమీదనే. ఆ ఘరానాదొంగతనం, ఎక్కడ, ఏ రూపంలో తారసించినా సమూలంగా నాశనం చెయ్యడమే నా లక్ష్యం. అంతటావున్న ఆజాద్యాన్ని నేను ఒక్కడినే నిర్మాలించ లేకపోవచ్చుకానీ—నా కళ్ళెదుట జరిగేదాన్ని చూసి సహించలేను.”

“ఇంకా కూ యీ అవినీతికి కారణం ఏమిటయివుంటుందంటారు?” విశాలమైన కనురెప్పలల్లాడిస్తూ అడిగింది ప్రభుల్ల.

“కారణం ఏముంటుంది? డబ్బు గడించాలనే ఆశ! ధనాశ!”

“అయితే పొరబడ్డారు. ఈ విషబీజం ఎప్పుడూ అనుకూల పరిస్థితుల్లోగానీ తలెత్తదు. ఆ బీజం మొక్కైతే, మ్రానై, వేళ్ళూనడానికి కారణం రెండు పక్షాలు. కొందరు స్వార్థిపరులు తమ స్వభాభంకోసం అందర్నీ తొక్కిపట్టి మాకుగనక యీ లాభం కలిగిస్తే మీకిది ముట్టచెబుతామని ప్రలోభపెడ్తారు. లేదా మీ మిగతాపనులు మాని మందు మా పని చూసిపెడితే లేదా మాకీసహాయం చేస్తే మీకిది యిస్తామని ఆశకల్పిస్తారు. మరి ఆశ మానవసహజం కదా!”

ఐతే, ఏమంటావ్ అన్నట్లు రమేష్ తీక్షణంగా చూశాడు.

ప్రభుల్ల నవ్వింది. “నక్షత్రాలలో విహరించకండి. అందరి జీవితాలూ పూలబాటల్లా వుండవు. కొందరికి అది

కంకరరాళ్ళమీద నడక. సామాన్య మధ్యకుటుంబీకుల పాస్తి
తులు అర్థంచేసుకోడానికి ప్రయత్నించండి. సానుభూతితో
వాళ్ళ సమస్యల్ని పరిష్కరించడానికి పూనుకోండి. అప్పుడే
దీన్ని రూపుమాపగలుగుతారు. చాలీచాలని జీతం, ఆకాశా
న్నంటుతున్న ధరలు, కట్టుకున్న భార్య, కడుపునపుట్టిన బిడ్డలు
ఆకలికి అలమటిస్తుంటే, అర్థనగ్నంగా తిరుగుతుంటే అతడికి
జీవితం విషవలయంగా తియూరవుతుంది సీతి, అవినీతి అనే
విచక్షణాజ్ఞానం నశించిపోతుంది. ఫలితంగా అతడు కక్కుర్తి
పడతాడు. ఈ విధంగా అలవాటై ప్రతి దానికి కొంత
'తాంబూలం' యిస్తేగాని కలం యెత్తనంటాడు..." ప్రపూ
మెల్లిగా నచ్చచెప్ప జూసింది.

"ఐతే యింకూ నువ్వనే దేమిటి? 'అతడు నిర్దోషి..
వదిలెయ్యండి. ఇంకా ప్రోత్సహించండి' అంటావు; అంతేనా?"
రమేష్ విసుగ్గా అడిగాడు.

"ఎంతలో ఎంత కోపమండీ!" తియ్యగా పన్నీరు
చిలికినట్లు నవ్వింది ప్రపూ. "లేదండీ నే నలా అంటుంటేదు.
అతడు దోషి. తప్పకుండా శిక్షించాల్సిందే. కానీ, యే పరిస్థి
తుల్లో మనిషి నీచానికి దిగుతాడో మామూలుగా జరిగేది
చెప్పాను. అంతే..."

"దయ చేసి నా ఆఫీసు విషయాల్లో నువ్వు జోక్యం కలి
గించుకోకు ప్రపూ.. " నిర్దోహమాటంగా చెప్పాడు రమేష్.

"క్షమించండి భారతదేశపు సిటిజన్ గా, మిమ్మల్నే
గాదు యీనాడు యీ దేశాన్నంతటినీ యెదుర్కొంటున్న

సమస్యను గురించి నాకు తోచింది చెప్పాను. కొమ్మలు కొట్టించేకంటే వేళ్లు పీకించడం సబబేమోనని నా అభిప్రాయం సూచించాను. అంతే.” అని చెప్పి లేచి వచ్చేస్తున్న ప్రపుల్లకు వాకిట్లో ఆఫీసు పూను నరసయ్య యెదురయ్యాడు.

“అయ్యగారున్నారమ్మా? ఆఫీసునుండి హెచ్. సి. గారు కాగితాలు పంపారు.”

“ఆయన ఆ గదిలోవున్నారుగానీ, ఆదివారం ఆఫీసేమిటి నరసయ్యా?...” ఆశ్చర్యపోతూ అడిగింది.

“ఇన్ స్పెక్టరు గదమ్మా. హెచ్. సి. గారు రమ్మంటే అంతావచ్చి పనిచేస్తున్నారు ఒక్క మూర్తిగారు తప్ప.” నరసయ్య యే యెండ కా గొడుగు పట్టేరకం.

“మూర్తిగారెవరు నరసయ్యా?...” యధాలాపం గానే అడిగింది.

“ఉన్నాడలెండమ్మా. పది పదిహేనేళ్ళనుండి గుమాస్తానే చేస్తున్నాడు.”

“పది, పదిహేనేళ్ళా!!... ..” కలువ రేకుల్లాంటి కళ్ళను మరి పెద్దవిచేసి చూసింది. “వెళ్ళాం పిల్లలూ వున్న వాడేనా?... ”

“అయ్యో? గుంపెడు సంతానమమ్మా. ఇక్కడే మన ప్రక్కనే శివాలయం మొగదలవీధిలో కాపురం...” అని చెప్పి తను వెళ్ళిపోయాడు.

*

*

*

*

బయట చల్లని వెన్నెల. రేడియోలో కమ్మని సంగీతం సన్నగా వినవస్తోంది. మంచి యింగ్లీషు నవలలో మునిగి వున్న రమేష్ ప్రపూ రావడం గమనించలేదు.

వెనుకగావచ్చి కళ్ళు మూసింది ప్రపూ. చక్కగా చుట్టిన బిఘడిమీది మల్లెలు గుప్పుమన్నాయి. ఉలిక్కిపడ్డాడు రమేష్.

“ఓ చిన్నవరం యిస్తానంటే చేతులు తీసేస్తాను.” చిన్నగా అంది ప్రపూ.

“ఊ త్వరగా కోరుకో. సాగంధికా పువ్వుమో, బంగారు యాపిల్ పళ్ళో...” చేతులు విడిపించుకుని ప్రపూని దగ్గరకు లాక్కుంటూ అన్నాడు రమేష్.

“అబ్బే ! చిన్నకోరికేనండీ రాజకుమారుడుగారూ !” అతిడిచెయ్యి విడిపించుకుని దూరంగా వున్న సోఫాలో కూర్చుని “దీపావళి కథలపోటీకిని ఓ మంచి థీము ఎంచుకున్నాను. అదివిని బాగుందోలేదో చెప్పాలిమీరు.” అంది ప్రపూ.

“హారామ్ ! హారామ్ ! ఓకై కేయ రాజపుత్రీ ! నీ వరమతో నేను చచ్చితిని !” అంటూ వెనక్కు వాలిపోయాడు రమేష్. “చూడు ప్రపూ ! నువ్వు కథప్రవాచయడం, అది బాగుండక పోవడమూనా ?... నే వినకుండానే చెప్పియ్యగలను. అలాంటికథ ‘నభూతోనభవిష్యతి’... మరియింత చక్కనివేళ. మెక్యురీ లైట్ కాంటిలో, పాలనరుగులాంటి చీరలో, అప్పు రసలా మెరిసిపోతున్న ప్రశ్నల్ల వదనార పాదంలోని మక

రందం త్రాగల్సినవేళ!..." అంటూ చెయ్యి పట్టుకో బొయ్యూడు రమేష్.

అందికుండా తప్పించుకుని కాగితాలు సోఫాలో గిరివాటేసి విసావిసా వెళ్ళిపోతున్న ప్రపుల్ల చీకకొంగు మాత్రమే చిక్కింది రమేష్కు. "సత్యాదేవిగారికి కోపగ్రహం సిద్ధంగాలేదుట! కానీండి ఆ కథేదో వినిపించండి. ఈ కృష్ణుడు సిద్ధముగానున్నాడు." నవ్వుతూ అన్నాడు.

ప్రపుల్ల ముఖం గంభీరంగాపెట్టి కాగితాలు అందు కుంటోంది. రమేష్ దీనంగా ముఖంపెట్టి, చేతులు జోడించి, ఓరకంట ప్రపూనిచూస్తూ "ఓ భగవాన్! వచ్చే జన్మలో మాత్రం యిలా బి. ఎ చదువుకున్నదీ, అందులో సై కాలజి, ఆ పైన రచయిత్రీ అయిన పిల్లను నాకంటగట్టకు తండ్రీ!" అంటూ వేడుకున్నాడు.

ప్రపుల్లకు నవ్వువచ్చింది. ఐనా మునిపంటితో పెడి మను నొక్కిపట్టి నవ్వాళుకుంది సీరియస్ పోజులో కళ్ళుమూసు కుని, మధ్యమధ్య రమేష్మీద వాల్చాపులు విసురుతూ 'ఓ బ్రహ్మదేవుడా, తండ్రీ! నేను వచ్చే జన్మలో ని. ఎ. కాదు ఎమ్.ఎ. అయి డాక్టరేట్ పొంది, నవలలు, నాటికలు, గేయాలుకూడా రాసి యగలగేట్లు చేసి ఆ పైన యూయన్నే పెళ్ళాడేభాగ్యం ప్రసాదించు తండ్రీ!..." అంటూ ప్రార్థించింది.

ఆ తర్వాత "అనగా అనగా..." అంటూ నవ్వుతూ కథ చదవడం ప్రారంభించింది ప్రపుల్ల.

“ఓ ఆఫీసు. దానికో ఆఫీసరు. ఆయనకో శ్రీమతి...”
అందుకున్నాడు రమేష్.

“అలా అయితే నేను చదవనే చదవను” బుంగమూతి
పెట్టింది

“లేదులే కానీ...” సిగరెట్ వెలిగించాడు రమేష్.

“అనగా అనగా ఓ అతడూ, అతడిభార్య. సత్తువ
వుడిగిన తల్లి తండ్రీ. రెక్కలురాని తమ్ముడూ చెల్లాయి.
ఇంటరుపరీక్షపోగానే చదువు ఆపేసి ఓ చిన్న టెంపరరీ వుద్యోగం
చూసుకున్నాడు. అయితే ఆ అధికారికి రోజూ యింటికి
కూరలు తెచ్చిపెట్టాలి. సాయంత్రం పిల్లల్ని పికారు తీసు
కెళ్ళాలి. ఆఫీసువేళ్ళల్లో ఆఫీసుపనితప్ప యితరతాపన్ను చెయ్య
నని నిక్కచ్చిగా చెప్పేశాడతడు. దాంతో ఆ యిద్దరికీ
వుప్పులో నిప్పయింది. వెంటనే ఆ వుద్యోగానికి రాజీనామా
యిచ్చేశాడతడు.

అయితే... రెక్కాడితేగాని డొక్కాడని సంసారం
వాళ్ళది. ఒకపూటతంటే ఓ పూట పస్తుపడుకుంటూ గడుపు
తున్న వాళ్ళకు అతడికి సర్వీస్ కమిషను సెలక్ష్షను వచ్చిం
దన్నవార్త మేరుపర్వతం తెచ్చి యింటినుండు పెట్టినట్లు
యింది.

అతడు విధి నిర్వహణలో యే మాత్రం లోపమనే
వాడు కాడు. ఒళ్ళువంచి పనిచేసే అధికారిచేత ‘భేష్’ అని
పించుకున్నాడు. ఓ యింకిమెంటు అందుకున్నాడు. ఓ రెడ్

యెంట్రీగూడా సంపాదించుకున్నాడు. ఆఫీసులో అతి కీలకమైన 'జాబ్' లో పరీక్షలుకూడా పాసయ్యాడు.

ఇలావుండగా తెండి మరణించాడతనికి. తమ్ముడు కాలేజీలో చేరాడు చెల్లెలు పెళ్ళిడు కెదిగింది. కటుంబంలో మరో యిద్దరు జనాభా పెరిగారు. వచ్చేజీతం చాలటంలేదు. అయినా అతడు ఆదర్శవాది. పరులసొమ్మంటే పాములా కూసేనాడు. జీవితనొక నెలాగో నడిపించుకుంటూ వస్తుంటే ఓ గాలిదుమారం రేగింది. వెనుకటి అధికారి బదిలీఅయి మరో అతడొచ్చాడు.

అతడు 'గుళ్ళు గోపురాలు' తినేరకిం. తమలపాకు తొడిమగూడా ఆశించని మన గుమాస్తాకు అధికారికి సరిపడలేదు. ముక్కుకు సూటిగాపొయ్యే అతడికి ముఖాముఖిని చీవాట్లు, పి. యఫ్. లో సెన్సార్లు బహుమతులు !

మూడేళ్లు గడిచాయి.

"కల్పవృక్షంలాంటి వుద్యోగం. రెండుచేతులా సంపాదించుకోక నీకేమన్నా పిచ్చిపట్టిందా ... .." అని మరదలింচারు కొందరు.

"దీపం వుండగానే యిల్లు చక్కబెట్టుకోవాలి." అని హితబోధచేశారు మరికొందరు.

"చిన్నమొదలు పెద్దదాకా మడిగట్టుకున్న వాళ్ళేవరోయ్." అంటూ లొకంపోకడ విశిదీకరించి కన్ను తెరిచి మన్ననకు శ్రేయోభిలాషులు.

కాసీ, అతడు ససేమిరా చిల్లిగవ్వ ముట్టనన్నాడు. మిత్రులు పరిహసించారు. ఆఫీసరు విసుక్కున్నాడు. ప్లాఫ్ కక్ష గట్టారు. చివరకు బంట్లోతులకుగూడ లోకువయ్యాడు. 'తను తినడు. మమ్మల్ని తిననివ్వడు, ఎక్కడ దొరికాడీ నెక్రివెంగ శప్ప' అన్నారంతా...

తనవర్క్, నీనియూటీ, స్ట్రీక్ గా వుండటంవల్ల తనకు త్వరలో ప్రమోషను వస్తుందని, తన కష్టాలు యాజేరుతా యని ఆశించాడు. చెల్లికి అప్పుచేసి పెళ్ళిచేశాడు. తల్లి మంచంలో వుంది. తమ్ముడు యూనివర్సిటీ వారమీద దండ యాత్రలు సాగిస్తున్నాడు. పిల్లలు యిద్దరల్లా నలుగు రయ్యారు. ఆశ అనే చుక్కాని పట్టుకుని సంసారనౌకని నడి పించు కొస్తున్నాడు...

ఓ నాటి సాయంత్రం ఆ ఊళ్ళోకల్లా మంచి పలుకుబడి కల ఓ పెద్దమనిషి దగ్గరనుండి కబురువచ్చింది. వెళ్ళాడు.

'ఆఫీసులో నీ దగ్గరకు వచ్చిన కాగితంమీద మాకను కూలంగా నోటుపెడితే కోరినంత యిస్తా' నన్నాడాయన.

'చస్తే అల్లాంటి పన్ను చెయ్యను' అన్నాడతడు.

'పిల్లలు గలవాడివి. బాగా ఆలోచించుకో' మని మరీ మరీ హెచ్చరించాడాయన.

"నాకూ నా పిల్లలకూ భగవంతుడే పున్నాడులెమ్మ"ని యింటిముఖం పట్టాడు మన పుద్యోగి.

ఆ పెద్దమనిషి నలుగురై నుగురుచేత నొత్తిడికూడా చేయించి చూశాడు. కానీ, లాభం లేకపోయింది. ఉద్యోగి నీతికీ, ధర్మానికీ కట్టుబడివున్నాడు.

వారం దాటింద. ప్రమోషన్ కు బదులు కానని కోస ల్లోకి ట్రాన్స్ఫర్ వచ్చింది.

నూరుమూల ప్రాంతం. మాట తెలియదు. రకరకాల వ్యాధులకు ఆ ప్రాంతం కాణాచి. ఎన్ని రకాల ప్రయాణ సాధనా లున్నయో అన్నీ వుపయోగిస్తేగాని ఆ వూరు చేర లేదు. అడవిజాతులమధ్య, అడవి మృగాలమధ్య కాపురం. ఉద్యోగికి యే వూరై తేనేమి అంటూ మొండిగా బయల్దేరా డతడు.

అక్కడ సరైన వైద్యసౌకర్యం లేక తల్లి మరణించింది. భార్య మంచ మెక్కింద. పిల్లలు చిక్క సగమయ్యారు. అతడి భార్య మందుకని పుట్టింటికి వచ్చి వాళ్ళతో మొరబెట్టుకుంది. వాళ్ళు యెక్కడెక్కడివాళ్ళ కాళ్ళూ పట్టి అతి ప్రయత్నం మీద ఆ వూరునుంచి బదిలీ చేయించగలిగారు.

ఆ వూరు వచ్చిందిమొదలు అహోరాత్రాలూ కష్ట పడి పనిచెయ్యడం మొదలెట్టా డతడు. అక్కడ ఆఫీసులో అందరిలోకీ అతడే సీనియర్ తప్పకుండా ప్రమోషన్ నొస్తుంది. అప్పు తీర్చేయొచ్చు. భార్యకు మంచి వందు లిప్పించ వచ్చు. ఇలా కలలు కంటూ అతడు ఆఫీసు చెప్పిన ప్రతిపది

నెత్తినేసుకుని చెయ్యడం మొదలు పెట్టాడు. ఆరోగ్యం చెడినా లెక్కపెట్టలే దతడు.

రోజులు గడుస్తున్నాయి ఒకసారి కూతురికి జబ్బు చేసింది. అతడికి ఆ పిల్లంటే ప్రాణం. జనరల్ ఆసుపత్రికి తీసుకెళ్తే పడిగాపులు పడివుండాలి. ఆఫీసుకి లేట్రుతే అధికారి దూర్వాసుడౌతాడు. ఏ డాక్టరు దగ్గరకన్నా తీసుకుపోవాలంటే డబ్బు అక్కడపెట్టి మరీ మాట్లాడమంటాడు. నెలాఖరురోజులు. ఎక్కడా అప్పు పుట్టలేదు. ఇంట్లోవున్న ఇత్తడిబిందె, రాగికాగుతోసహా తాకట్టుకు వెళ్ళిపోయాయి.

ఆ సాయంత్రం దేముడు పంపించాడా అన్నట్లు అతడు వచ్చాడు, ఇల్లు వెతుక్కుంటూ. అత్తాకోడలంచుల్లో ఖద్దరు పంచె, సిల్కులాల్చీ, చిన్న పనిమీద వచ్చానంటూ రహస్యంగా వుద్యోగి చెవిలో యేదో చెప్పాడు. చెప్పి 'ఇప్పటికి వుంచండి!' అంటూ ఓ పచ్చకాగితం జేబులో పెట్టాడు.

మన వుద్యోగికి కళ్లు తిరిగాయి. గీర్తో చిట్టతల్లికి మంచిమం దిప్పించవచ్చు. మనసు కొంచెం మెత్తబడింది. కానీ—అతడి ఆత్మ 'ఛీ! ఛీ!' అంది. ఇతడికంటే ముందు అస్తి కేషను పెట్టినవాళ్ళను మెంతమందికో అన్యాయంచేసి యితడికి లాభం కలిగించా లనుకుంటున్నావ్. వాళ్ళందరి వుసురూ తెగలదా? ఇది పాపిష్టిడబ్బు! నీ కచ్చిరాదు. నీ బిడ్డకు ఆ డబ్బుతో నయమవుతుంది. పైగా ప్రమోషను వస్తుందని ఆశిస్తున్నావ్—నిన్నిష్టుడు ఒత్తిడిచేసి ఆశపెట్టి పాపా

నికి పూనుకోమన్న యీ పెద్దమనిషి తనపని అయిపోగానే నువు లంచగొండివని ప్రచారం చేస్తాడు. తినే కూట్లో మట్టి పోసుకోకు—అని హెచ్చరించింది.

అదిరిపడ్డాడు వుద్యోగి. చేతిలో కాగితం క్రిందపడ్డది. ఆ వచ్చి నతడిమీద సంహంలా పడ్డాడు. “వెళ్తావా? లేక పోలీసులకు పట్టించమంటావా?... ” అని బెదిరించాడు.

“హూ... ” అనుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడా వచ్చి నతడు.

కూతురికి జబ్బు యెక్కువైంది. అధికారి బదిలీ అయి పోతూపోతూ అతడి సీనియారిటీ త్రొక్కిపట్టి; కులస్థుడూ, బంధువూ ఐన మరో అతడికి ప్రమోషను రెకమండ్ చేసి వెళ్ళాడు. వారం తీరకుండా లంచం తీసుకుని అవతలి వాళ్ళకు సాయం చేశాడంటూ దొంగసాక్ష్యం యిప్పించి ఎంక్వయిరీ పెట్టించి అతడి ఓ యింక్రిమెంటు ఆపించేదాకా నిద్రపోలేదు, గతంలో వచ్చిన పెద్దమనిషి. కాళ్ళీడ్చుకుంటూ యిల్లుచేరిన వుద్యోగికి కూతురు శవం యెదురుగా కనిపించింది. ఏడనలేక పెద్దగా నవ్వా డతడు పిచ్చిగా.

అప్పటినుండి అతడు పూర్తిగా మారిపోయాడు. నిరాశ నిస్పృహ. లోకమంటే అసహ్యం. తోటి వుద్యోగులంటే...

“అన్నగారూ! ..”

వంటమనిషి పిలుపుతో చదువుతున్న కాగితాలు అక్కడే పడేసి వెళ్ళిపోయింది ప్రపుల్ల. రమేష్ యెక్కడో

ఆలోచిస్తున్నాడు. అంనమైన అతడి నుదుటిమీది ముడతలు విశాలమైదానంలో ప్రవహించే మూడునదుల్లా వున్నాయి. తర్వాత సిగరెట్ విసిరేసి మంచంమీద వాలిపోయాడు.

*

*

*

*

మర్నాడు ఆఫీసుకు వెళ్ళబోతూ రమేష్ పనిక్రాడిని పిలిచి “అమ్మగారు రోజూ క్లబ్ కి వెళ్ళటంలేదా?—” అని అడిగాడు.

“లేదయ్యా! తమరు క్లబ్ కి వెళ్ళంగానే అమ్మగారు బాట్ పట్టుకెళ్ళకుండా యెక్కడికో వెళ్తున్నారు. నన్నింటి కాడే వుండమన్నారయ్యా...”

“ఊ!—” అంటూ నల్లటి ఆఫీసు బాక్సులోంచి మూర్తి పి. ఎఫ్. తీసి చూశాడు రమేష్. అంతాచూసి తెల పంకించాడు. ఆ తర్వాత రెండురోజులు సి. ఎల్. పెట్టి హైదరాబాద్ వెళ్ళాడు.

వారం గడిచింది.

ఆ రోజు పదకొండుగంటలకు ఆఫీసులో అడుగు పెట్టున్న మూర్తికి ఆఫీసరుగారు రమ్మంటున్నారని చెప్పాడు హెచ్. సి.

మూర్తికి యెన్నో ఆలోచనలు వచ్చినాయి. ఎందు కయ్యంటుంది. ‘బేట్ గా వచ్చినందుకేమో’ అనుకున్నాడు. ‘ఇలాంటివాళ్ళ నెంతమందినో చూశాను యితడోలేక్కా?’ అని జనాభు చెప్పుకున్నాడు. ‘మొన్న పనికున్న వాళ్ళలో

భాగంపెట్టలేదని నోచ్. సి. మండిపడ్తున్నాడు. ఆ విషయం కాస్తా వూదాడేమో?...” అన్న అనుమానం కలిగింది.

“అయినా——— తెలిస్తేమటుకేం? ఓ వార్షింగ్ యిస్తాడు, మహాఅయితే ఓ సెన్యూక్. ఇంతకంటే చెడేదే ముంది. పోనూ?...” అనకుంటూ చరచరా ఆఫీసరు గది వైపు వెళ్ళాడు.

తలుపులు భయపడి కిటకిటా కొట్టుకున్నాయి. ధన్ ధన్ మంటున్నది గది అడుగుల చప్పుడుతో.

“పిల్లారట?”

“కుర్చీండి మూర్తిగారూ!” అని ఒక కవరు చేతి కందిస్తూ “హాపీ కంగ్రాచ్యులేషన్సు.” అన్నాడు రమేష్.

ఆత్రుతగా అందుకుని చదువుకున్న మూర్తికి అది ‘కలయో నైష్ఠవ మాయయో నేమూర్తిః’ అని పించింది. కళ్లు నులుముకున్నాడు. గది నాలుగువైపులా చూచాడు. అయోమయంగా ఒకటికి నాలుగుసార్లు ఆర్డరు కాగితంవైపు, ఆఫీసరువైపు చూశాడు. ప్రమోషన్! తనకు ప్రమోషన్!!... అసలు తనకు ప్రమోషన్ ఎందుకువస్తుంది? ఈయనేం ఆటలు పట్టించటం లేదుకదా... కాదు. కాదు... ఇదుగో హెడ్డాఫీసు టిఫరెన్సు!!

“నిజంగానే ప్రమోషన్!!!” జాట్లు పీక్కున్నాడు, తోచక. కనీసం ‘థాంక్స్’ అయినా చెప్పకుండా యింటికి పరుగెత్తాడు.

ఓ రోజు హెచ్. సి. కల్పించుకు వచ్చి “అతడికి చని పిస్తే లాభంలేదు సార్ ! నెత్తినెక్కు తాడు. ఒక కంట కని బెట్టివుండాలి.” అని విన్నవించుకున్నాడు.

“శమపడి సలహా యిచ్చినందుకు చాలా థాంక్స్.” అన్నాడు రమేష్.

అప్పటినుండి ఆఫీసరు యింటికి ఎక్కువగా రావటం మానేశాడు హెచ్. సి. రోజులు జరుగుతున్నాయి.

ఆలస్యంగా రావడం అలవాటయిన మూర్తి ఓ రోజు ఆఫీసుకి వచ్చేసరికి ఆఫీసరు ఎదురుగా నిలబడి వున్నాడు. ఉద్యోగులందరూ తమతమ పనులు చూసుకుంటున్నారు.

అనుకోకుండానే “నమస్కారంసార్ !” అన్నాడు మూర్తి.

“నమస్కారం. మీ కోసమే అరగంటనుండి ఎదురు చూస్తున్నాను. అర్జంటుగా ఓ ఫైల్ రిఫర్ చెయ్యాలి వచ్చింది.” అన్నాడు రమేష్.

అరగంటనుండి ఆఫీసరు తనకోసం వెయిట్ చేస్తున్నాడంటే కొద్దిగా సిగ్గునిపించింది మూర్తికి. అదే ‘లేటుగా వచ్చావంటూ’ కేకలేస్తే జవాబు మరోలా యిచ్చివుండే వాడేమో. కానీ రమేష్ మానం అతడి అంతరాత్మను చివాట్లు పెట్టినట్లయింది. గబగబా కాగితం పేతికి తీసి యిచ్చాడు వెళుతూ “మీ యిల్లు చాలా దూరమవుతున్నాను.” అని అడిగాడు రమేష్.

‘అబ్బే! లేదండీ... లేదు.’ అదోలా ఫీలయి తడబడ్డాడు మూర్తి. ఆ మర్నాటినుండి అతడెప్పుడూ ఆఫీసుకి లేటుగా రాలేదు.

మరో రోజు మూర్తికి పిలుపువచ్చింది రమేష్ దగ్గర నుండి. మూర్తి వెంటనే లేచి వెళ్లాడు. మెల్లిగా తలుపు త్రోసుకుని లోపలికి వెళ్ళి “నమస్తే సార్!” అన్నాడు.

“నమస్తే! కూర్చోండి.” అంటూ తలెత్తిన రమేష్ దువ్విని తలతో పరిశుభ్రమైన బట్టలోపున్న మూర్తిలో వచ్చిన మార్పును క్షణంలో కనిపెట్టేశాడు.

“మిస్టర్ మూర్తి! డేటెడ్... రిఫరెన్సు ఫైలు మీద మీరు చర్యనీసుకోలేదుట!... పై ఆఫీసునుండి ఎక్స్ప్లనేషను వచ్చింది.”

మూర్తి నిరుత్తుడయ్యాడు. ఎదురు తిరిగి జవాబు చెప్పలేకపోయాడు. తప్పుచేసినట్లు తలవంచుకున్నాడు.

మళ్ళీ రమేష్ “చూడండి మూర్తిగారూ! మన ఆఫీసు స్టాఫ్ అంతా ఓ బృందం, ఒక జట్టులాంటివాళ్ళం. మీలో యే ఒకరు జాప్యంచేసినా, మీ మీ పనుల్లో యే మాత్రం పొరబాటుబరిగినా జట్టు నాయకుడిగా దానికి నేను బాధ్యుణ్ణి అవుతాను. నా విధి నేను సక్రమంగా నిర్వహించుకోవా లంటే మీ అందరూ హృదయపూర్వకంగా తోడ్పడాలి. మనమంతా కలిసికట్టుగా పనిచేయాలి...” అంటూ వివరించాడు.

“క్షమించండి. ఇకముందెప్పుడూ యిలాంటి పొర
కొట్టు బరగనివ్వను.” అన్నాడు. అభిమానం తొణికిసలాడే
అతడి కళ్ళల్లో పశ్చాత్తాపం తొంగిచూసింది.

కొన్ని నెలలు గడిచాయి...

ఈ మధ్య ఆఫీసు వాతావరణంలో చాలా మార్పు
వచ్చింది. లత నిలాన్ లకు స్వస్తి చెప్పింది. పని తేనప్పుడు
ప్రాక్టీసు చేసి స్నీడు ‘యింప్రూవ్’ చేసుకుంది. హెచ్. సి.
గారి ‘అతివినయాలు’ చాలావరకూ తగ్గయి. మూర్తి దగ్గరకు
వెళ్ళిన ఫైల్స్ అన్నిటిమీద సకాలంలో చర్య తీసుకోడం
జరుగుతోంది.

గుట్టలా పడివున్న ఫైల్స్ ని గంటలో చూసేసే రమేష్
ఒకరోజు టైమయిపోగానే వెళ్ళిపోతున్నాడు. వుద్యోగులు
యింకా పన్ను చూసుకుంటున్నారు. “పని ఎక్కువగావుందా?
నన్ను సాయం చెయ్యమంటారా?” అని అడిగాడు రమేష్.

అప్పటినుండి ఓ ఫైలు చూసి కాసేపు కబుర్లు చెప్పు
కుంటూ కాలక్షేపంచేసే గుమాస్తాలందరూ చకచకా తమ
పని ముగించుకుని టైమవ్వే సరికల్లా లేచేవాళ్ళు...

ఆఫీసు రాన్ డమ్ యిన్ స్పెక్ష్ ను రెండు రోజులుండ
నగా మూర్తిని పిలిపించాడు రమేష్.

“మూర్తిగారూ ! చాలా రోజులగా ఆఫీసులో అడు
గున పడివున్న ఫైల్స్ అన్నిటిమీద యీ రెండు రోజుల్లో
తగినచర్య తీసుకోవాలి. దీనికి మీరే సమర్థులని నా నమ్మకం.

ఈ భాద్యత మీరు తప్పక స్వీకరించగలరనే అనుకుంటున్నాను.”

“ఓ ! అలాగేనండీ. తప్పకుండా...” సంతోషంతో ఒప్పుకున్నాడు మూర్తి.

ఆ మధ్యాహ్నం విశ్రాంతి గదిలోకి వెళ్తున్న రమేష్కు ఆఫీసులో మూర్తి తప్ప మరో పిట్టచురుగు కన్నడలేదు. ఫైల్స్లో మనిగివున్న మూర్తి ఆఫీసుకు రావకమే గమనించలేదు.

“మీరు కాఫీకే వెళ్ళలేదా ?” రమేష్ ఆశ్చర్యంగా ప్రశ్నించాడు.

మూర్తి వులిక్కిపడి లేచి నిలబడి “లేదుసార్” అన్నాడు.

“అయితే నా టేబిల్మీద ప్లాస్కులో కాఫీ వుంటుంది. ముందు త్రాగేసిరండి.”

మూర్తి తటపటా యింపాడు. “అబ్బే ఎందుకండీ ? ఈ రెండు ఫైల్స్ చూసేసి హోటలుకి వెళ్తాను” అన్నాడు.

“అలా వీల్లేదు. ముందుమీరు కాఫీతీసుకోండి. నరసయ్యా ! నా ప్లాస్కు యిలాతీసుకురా.” అని మూర్తి కాఫీ త్రాగేదాకా అక్కడే వున్నాడు రమేష్.

ఎక్కడ ఏ పొరబాటు జరిగితే తమ ఆఫీసుకు మాట పడల్సి వస్తుందోనని రాత్రింబగళ్ళు జాగ్రత్తగా పని పూర్తి చేశాడు మూర్తి.

ఇన్ స్పెక్టను అయింది. రిపోర్టుకూడా బాగానే వుంది.

“క్రెడిట్ గోన్టు మిస్టర్ మూర్తి!” అంటూ షేక్ హాండ్ యిచ్చి మూర్తిభుజం తట్టాడు రమేష్. మూర్తికళ్లు చెమ్మగిల్లాయి. సంశోషంలో తేలిపోతూ ‘ఇది నా జీవితంలో అపురూపమయిన రోజు’ అనుకున్నాడు.

రెండు నెలలు గడిచాయ్. మూర్తిలో రమేష్ పూహించలేనంత మార్పు వచ్చింది. అతడి డ్రాఫ్ట్ వర్క్ అదీచూసి యితడింత సమర్థుడా? అని ఆశ్చర్యపోయ్యేవాడు రమేష్. ఆ రోజు ఆఫీసరు పిలుస్తున్నాడనగానే సంశోషంగా వెళ్లేడు మూర్తి.

తలవంచుకు ఫైల్స్ చూస్తున్న రమేష్కు అతడు ‘సార్!’ అనేదాకా వచ్చిందే తెలియదు. రమేష్ చాలా మృదువుగా “మూర్తిగారూ! మీ గురించి యిలాంటి పుకార్లు వింటాననిగానీ, వినవలసి వస్తుందనిగానీ అనుకోలేదు నేను. అఫ్కోర్స్... అవి పుకార్లే అనుకోండి...” రమేష్ ఆగాడు. ఇలాంటి విషయం ముచ్చటించవలసి వచ్చినందుకు లోలోన బాధ పడుతూ “అవినీతి యే రూపంలో తారించినా నేను సహించలేను. అసలు మీకు మళ్ళీ ప్రమోషన్ కి రికమెండ్ చేద్దామనుకుంటున్నాను. ఇలాంటివి మరలా రావల్సినవాళ్ళకు ఆటంకపడ్తాయి. ఇకముందు ఇలాంటివి వినననే ఆశిస్తున్నాను” అన్నాడు.

మూర్తి తల నేలనాలింది. ముఖం చూపలేక తల వంచుకున్నాడు.

రమేష్ మళ్ళీ “ఆర్థిక యిబ్బందు లంటారా? ‘ఎంత చెట్టు కంత గాలి’ అని యెంత వచ్చినా అంతా ఖర్చుచెయ్య గలం. తెల్పుకుంటే వున్న కానిలోనే పొదుపుగా స్పృహగా గలం. ఏమంటారు?... మీకు మరీ యిబ్బందు లేమన్నా వస్తే నన్నడగండి. నాకు చేతనయినంత సాయం చేస్తాను. నేనూ మీ సహాద్యోగినేకదా... ఒకరికొకరు ఆదుకోడంలో తప్పేమీ లేదు” సానుభూతిగా అన్నాడు.

మూర్తికి ప్రాణం చచ్చినట్లయింది. ఆ తర్వాత అతడే గాదు, ఆ ఆఫీసులో బంటోతులదగ్గరనుండి హెచ్.సి. దాకా చాటుగా తీసుకునే ‘మామూళ్లు’ బండ్ విన్నాయి. మూర్తి జన్మలో లంచం ముట్టుకోనని శపథం చేసుకున్నాడు. ఉద్యోగు లందరికీ ఒక్క రామనాథంకు తప్ప డాబూ-దర్పమూ లేని రమేష్ అంటే గౌరవాభిమానాలు ఏర్పడ్డాయి. రామనాథంకు మాత్రం అతడు చాతకానివాడు.

మూడేళ్లు మూడు రోజుల్లా దొర్లి పోయాయి.

రమేష్ కు బదిలీ అయింది. అదేరోజు మూర్తికి హెచ్.సి.గా ప్రమోషను, రామనాథంగారికి ట్రాన్స్ ఫర్ ఆర్డర్స్ వచ్చాయి. మూర్తికి చార్జ్ హేండ్ ఓవర్ చేస్తే టప్పుడు రామనాథంగారికి ముఖంలో జీవంలేదు. మూర్తి

అదృష్టంకొద్దీ రమేష్ చిలకాలమిత్రుడే అక్కడ 'సక్సెసరు'గా వేశాడు.

రమేష్ కు వీళ్ళలా యివ్వడానికి ఆఫీసు వున్నోగు లంతా వచ్చారు స్టేషనుకి. మూర్తికి కళ్ళనీళ్ళు ఆపుకుందా మనా, అగటంలేదు. అస్తమిత్రుడికి మారమైనట్లు గాఢ పడ్తున్నాడు.

ఒంటరిగా వున్నప్పుడు చూసి మూర్తి, రమేష్ రెండు చేతులూ పట్టుకుని "మీ మేలు మరువలేనండీ!" అన్నాడు.

రమేష్ చిరునవ్వుతో "మూర్తిగారూ! మీరు పొర బడ్డారనే అనుకోవాలి. తాత్కాలికంగా అవినీతి, నీతిని జయించవచ్చేమోగాని కాలక్రమాన గెలుపు నీతి, న్యాయం, సిన్సియారిటీ, షెరిట్ వీటిదేనండీ" అన్నాడు.

మూర్తి నిర్ఘాంతపోయాడు. తలవంచుకుని చెమర్చిన కళ్ళను తుడుచుకుంటూ "ఆ నిజం యిప్పటికి తెల్సుకోగల్గా నండీ." అన్నాడు.

గార్డు పచ్చజెండా వూసాడు. బండి కదలబోతోంది.

"మీరు చేసినదానికి కృతజ్ఞత తెల్పుకోడం తప్ప ఏమీ యివ్వలేను." హృదయపూర్వకంగా నమస్కరిస్తూ అన్నాడు మూర్తి.

"నోనో. కృతజ్ఞత తెల్పుకోవల్సింది నాకు గాదు. అవిడకు." ప్రభుల్లన చూపించాడు రమేష్.

అర్ధంగాక తెల్లబోయి అలాగే ఫస్ట్ క్లాసు కంపార్టు
మెంటువైపు చూస్తూ చెయ్యి వూపుతున్నాడు మిస్టర్
కూర్తి.

పంచాయతీ
వేమన గ్రంథాలయ
తెలహాలు :: కృష్ణ

మనసు ఫౌండేషన్ పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA131B128
పుస్తకం పేరు	ఎన్. జి. ఓ.
తారీఖు	30/10/24
ముందు అర్హ	NO
వెనుక అర్హ	NO
మొత్తం పేజీలు	157
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
ఖాళీ పేజీలు	NU
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	AP Sar
పేజీలు విడదీసినది	THASIN
స్కాన్ చేసినది	Dr. Ramya
పరిశ్చ చేసినది	THASIN
పేజీలు పరిచూసినది	
బైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
పరిస్థితి	good